

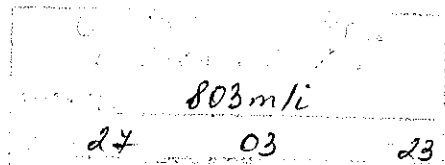
**CONSILIUL SUPERIOR
AL MAGISTRATURII**

**ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ**

2009, mun. Chișinău, str. Eminescu, 5
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
tel. 990-990, fax 22-73-20

2009, г. Кишинэу, ул. Еминеску, 5
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
тел. 990-990, факс: 22-73-20

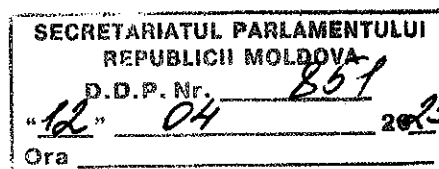
Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, în conformitate cu art. 4 din Legea nr. 947 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Vă remitem Raportul cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și al instanțelor judecătorești în anul 2022.

Anexă: Raportul cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2022.

**Președinte interimar al
Consiliului Superior al Magistraturii**

Nina Cernat

**RAPORT CU PRIVIRE LA
ACTIVITATEA CONSILIULUI
SUPERIOR AL MAGISTRATURII ȘI AL
INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI ÎN
ANUL 2022**

Chișinău, 2023

CUPRINS

<i>Lista abrevierilor.....</i>	2
 Capitolul I.	
ACTIVITATEA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN ANUL 2022	
• Hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.....	3 - 10
• Aspecte relevante privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii.....	10 - 11
• Activități desfășurate în vederea implementării documentelor de politici publice naționale, sectoriale și intersectoriale, realizate de CSM.....	11 - 14
• Dificultățile ce țin de activitatea Colegiului de evaluare și Colegiului pentru selecție. Activitatea Colegiului disciplinar și a Inspecției judiciare.....	14 - 23
 Capitolul II.	
ACTIVITATEA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN DOMENIILE LEGISLAȚIE ȘI CONTENCIOS	
• Inițiative desfășurate în vederea îmbunătățirii cadrului normativ.....	23 - 27
• Avizarea proiectelor de acte normative	27 - 33
• Activitatea de contencios.....	33 - 36
 Capitolul III.	
BUGETUL CSM ȘI ALE INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI	
• Structura bugetului Consiliului Superior al Magistraturii pentru anul 2022.....	36 - 37
• Structura bugetului instanțelor judecătorești pentru anul 2022.....	38 - 41
• Dinamica bugetului CSM și al instanțelor judecătorești în anii 2020 – 2022...	42 - 43
 Capitolul IV.	
EVIDENȚA STATISTICII JUDICIARE	
• Analiza activității instanțelor judecătorești.....	43 - 44
• Volumul de lucru pe întreg sistemul judecătoresc.....	44 - 58
• Volum per judecător.....	59 - 62
 Capitolul V.	
CONCLUZII ȘI PRIORITĂȚI PENTRU ANUL 2023	
<i>Anexe.....</i>	63 - 65
	66 - 77

Lista abrevierilor

- 1.** CSM – Consiliul Superior al Magistraturii
- 2.** CSJ – Curtea Supremă de Justiție
- 3.** MJ – Ministerul Justiției
- 4.** MF – Ministerul Finanțelor
- 5.** MAEIE – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
- 6.** AGJ – Adunarea Generală a Judecătorilor
- 7.** AJM – Asociația Judecătorilor din Republica Moldova
- 8.** CA – Curtea de Apel
- 9.** AAP – Agenția Achiziții Publice
- 10.** AAIJ – Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești
- 11.** INJ – Institutul Național al Justiției
- 12.** ATRECO – Proiectul UE „Sporirea Eficienței, Responsabilității și Transparenței Instanțelor Judecătorești din Moldova”
- 13.** PNADO – Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului
- 14.** SRSJ – Strategia de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016
- 15.** SNIA – Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020
- 16.** UE – Uniunea Europeană
- 17.** TFU – Traficul de ființe umane
- 18.** GRECO – Grupul de State împotriva Corupției
- 19.** SIS – Serviciul de Informații și Securitate
- 20.** PG – Procuratura Generală
- 21.** CtEDO – Curtea Europeană privind Drepturile Omului
- 22.** PIGD – Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor
- 23.** CAPC – Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției
- 24.** CEPEJ – Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției
- 25.** CCJE- Avizul Consiliului consultativ al judecătorilor europeni
- 26.** USAID ROLISP – Programul de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
- 27.** CoE – Consiliul Europei

CAPITOLUL I.

ACTIVITATEA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN ANUL 2022

Hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii

Consiliul Superior al Magistraturii este un organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, fiind garantul independenței autorității judecătorești, ce exercită autoadministrarea judecătorească.

În baza art. 4 din Legea cu privire la CSM, Consiliul Superior al Magistraturii este investit cu competențe vizând cariera judecătorilor, instruirea inițială și continuă a judecătorilor și a personalului secretariatelor instanțelor judecătorești, respectarea disciplinei și eticii judecătorilor, administrarea instanțelor judecătorești, aprobarea actelor normative în vederea executării prevederilor legislației din domeniul organizării și funcționării sistemului judecătoresc, precum și cu alte competențe în condițiile legii.

La 23 septembrie 2021, Parlamentul a adoptat Legea nr. 120 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, fiind publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 238 din 01 octombrie 2021, art. 274 prin care au fost operate modificări esențiale la art. 122 din Constituție, referitor la componența numerică a CSM. Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii este format din 12 membri: șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând toate nivelurile instanțelor judecătorești, și șase persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant, care nu activează în cadrul organelor puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic.

Membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt aleși sau numiți pentru un mandat de 6 ani, fără posibilitatea de a deține două mandate.

În anul 2022 urmare a modificărilor operate în Constituție și Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, componența numerică a Consiliului Superior al Magistraturii a variat, fiind inițial 15 membri, iar ulterior fiind redusă la 12 membri.

În prezent, în temeiul art.15 alin.(11) din Legea nr.26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, mandatele membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția mandatelor membrilor de drept, au fost prelungite, prin extindere, până la ocuparea funcției de către succesorii de competență.

Conform art.15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judecătorilor și procurorilor, pentru perioada de timp de până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru a nu admite disfuncționalități în exercitarea de Consiliu a atribuțiilor, hotărârile vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ ce reglementează emiterea actelor administrative.

În pofida schimbărilor structurale în componența CSM, pe parcursul anului 2022 organul de autoadministrare judecătorească a realizat funcțiile sale atribuite prin Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 987 din 19 iulie 1996 în vederea consolidării capacității sale instituționale prin fortificarea managementului instituțional, administrarea bugetului instituției, aprobarea bugetelor instanțelor judecătorești, gestionarea carierei judecătorilor, asigurarea formării continue a magistraților, sporirea transparenței activității și comunicării cu publicul, elaborarea propunerilor privind organizarea și funcționarea sistemului judecătoresc, inclusive, cu privire la înfăptuirea justiției și înaintarea propunerilor de rigoare Ministerului Justiției și Parlamentului.

În anul 2022 au fost convocate **21 de ședințe** ale Plenului Consiliului Superior al Magistraturii – **13 de ședințe ordinare și 8 ședințe extraordinare**, dintre care 1 ședință a fost contramandată din lipsă de cvorum.

În cadrul ședințelor au fost examinate 261 de chestiuni referitoare la cariera judecătorilor și administrarea instanțelor judecătorești, fiind adoptate **269 de hotărâri**. Hotărârile adoptate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii au fost expediate, pentru executare sau informare, persoanelor și autorităților publice vizate, fiind publicate pe pagina web a Consiliului.

În perioada 2020-2022 numărul de ședințe convocate și de hotărâri adoptate de Plenul CSM a variat, fiind în descreștere: 2020 – 32 de ședințe și 394 hotărâri, în 2021 - 31 de ședințe și 322 hotărâri.

Numărul descrescător al ședințelor Plenului CSM, precum și numărul mai mic de hotărâri adoptate de Plenul CSM se datorează faptului că anii 2020 și 2021 au fost marcați de situația pandemică globală, care a generat acțiuni prompte din partea CSM pentru a asigura prevenirea răspândirii infecției cu COVID 19 în rândul angajaților.

Prin urmare, în anul 2022, competențele Consiliului Superior al Magistraturii au fost limitate, iar aceasta s-au dus nemijlocit și la descreșterea numărului de ședințe și hotărâri adoptate de Plenul CSM.

Consiliul Superior al Magistraturii a fost investit cu competențe referitoare la cariera, disciplina și etica judecătorilor, instruirea inițială și continuă a magistraților și a personalului secretariatului instanțelor judecătorești, administrarea instanțelor judecătorești, aprobarea actelor normative în scopul executării prevederilor legislației din domeniul organizării și funcționării sistemului judecătoresc și alte competențe, în condițiile legii.

În vederea realizării funcțiilor și atribuțiilor sale, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a adoptat pe parcursul anului 2022 hotărâri cu privire la numirea, promovarea, transferul, suspendarea/anularea suspendării și demisia judecătorilor din funcție, instruirea judecătorilor, desemnarea judecătorilor pentru exercitarea atribuțiilor judecătorești de instrucție, acordarea gradelor de calificare, avizarea proiectelor de acte normative, precum și privind alte chestiuni ce țin de asigurarea organizării și funcționării eficiente a sistemului judecătoresc.

Examinând activitatea desfășurată în anul 2022 de Consiliul Superior al Magistraturii, relevăm principalele atribuții exercitate în plen în conformitate cu prevederile actelor normative, după cum urmează:

• ***Anunțarea concursurilor pentru suplinirea funcțiilor de inspector - judecător, și membru al Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor***

În temeiul art. 7¹ alin. (3) din Legea cu privire la Consiliul Superior al magistraturii, poate fi aleasă în funcția de inspector-judecător persoana care deține diploma de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în specialitatea juridică de cel puțin 7 ani și o reputație ireproșabilă, în condițiile stabilite la art.6 alin.(4) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorești, și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani. Este declarat ales candidatul care a acumulat mai mult de jumătate din voturile membrilor Consiliului Superior al Magistraturii.

Conform art. 16 alin. (1) din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, 3 membri ai Colegiului de evaluare din rândul judecătorilor sunt aleși/numiți de Adunarea Generală a Judecătorilor, iar 2 sunt numiți de Consiliul Superior al Magistraturii, iar, potrivit art. 16 alin. (5), în cazul imposibilității unui membru al Colegiului de a-și exercita funcțiile, organul care l-a ales/desemnat va asigura, în termen de 30 de zile, alegerea/desemnarea unui nou membru pentru restul perioadei mandatului.

Ținând cont de faptul că în anul 2022 a expirat mandatul unui inspector-judecător din cadrul Inspecției judiciare și a 3 membri din cadrul Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a adoptat 3 hotărâri privind anunțarea concursurilor pentru suplinirea funcțiilor vacante menționate.

Prin hotărârile Plenului CSM nr. 147/11 din 14 iunie 2022, 78/6 din 15 aprilie 2022 și 79/6 din 15 aprilie 2022, au fost anunțate concursuri pentru suplinirea funcțiilor vacante vizate supra, care au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Concursurile sus-menționate nu au fost desfășurate din motivul că prin Hotărârea Curții Constituționale au fost limitate competențele membrilor CSM în acest domeniu.

• ***Înaintarea propunerilor de numire în funcția de judecător, promovare la o instanță ierarhic superioară, transferare la o instanță de același nivel, de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță.***

Potrivit Hotărârii nr. 9 din 07 aprilie 2022 pentru controlul constituționalității Legii

nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, competențele Consiliului au fost limitate.

Astfel, Curtea Constituțională a declarat neconstituționalitatea textului: „stabilite prin Constituția Republicii Moldova” din articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, fiind exclusă competența Consiliului Superior al Magistraturii de a adopta, pe baza acestui articol, hotărâri care rezultă din atribuțiile prevăzute de articolele 123 și 136 alin. (2) din Constituție (*numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători, precum și numirea judecătorilor la Curtea Constituțională*).

Respectiv, pe parcursul anului 2022 Consiliul nu a emis hotărâri privind înaintarea propunerilor de numire în funcția de judecător, promovare la o instanță ierarhic superioară, transferare la o instanță de același nivel, de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță fiindu-i limitate competențele în acest domeniu.

• *Acordarea gradelor de calificare judecătorilor.*

Conform art. 13¹ alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului, gradele de calificare ale judecătorilor au un caracter onorific și sunt conferite pentru înalt profesionalism, merite deosebite în domeniul justiției și îndeplinirea exemplară a atribuțiilor de serviciu.

Astfel, Plenul CSM a adoptat 11 hotărâri prin care a conferit grade de calificare la 33 de judecători – gradul V a fost conferit la 2 judecători, gradul IV - 18 judecători, gradul III - 4 judecători, gradul II - 8 judecători, gradul I - 1 judecător.

• *Aplicarea măsurilor de încurajare în privința judecătorilor. În baza art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul are competența de a aplica măsuri de încurajare în privința judecătorilor.*

Pe parcursul anului 2022 Consiliul Superior al Magistraturii a adoptat 3 hotărâri prin care au fost conferite titluri onorifice judecătorilor, semnificând recunoașterea publică a devotamentului judecătorilor față de sistemul judiciar și stimularea morală a muncii îndelungate a magistraților la înfăptuirea justiției.

Plenul CSM a decernat unui judecător titlul onorific „Decan al autorității judecătorești” și la 11 de magistrați titlul onorific „Veteran al sistemului judecătoresc”.

• *Remiterea materialelor în privința unor judecători Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor și/sau Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și Comisiei INJ pentru o eventuală numire/promovare în funcție.*

Conform art. 6 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului, la funcția de judecător poate candida persoana care are vechimea în muncă prevăzută la alin. (2) din Legea respectivă, ce susține un examen în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției.

În baza art. 8 din Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a examenului pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în

temeiul vechimii în muncă, aprobat prin Hotărârea Consiliului INJ nr. 1/1 din 31 ianuarie 2017, temei pentru participarea la examenul pentru persoanele ce candidează la funcția de judecător îl constituie hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii privind remiterea materialelor solicitanților la funcția de judecător în temeiul vechimii în muncă pentru susținerea examenului în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției (hotărârea de admisibilitate).

În baza art. 2 alin. (1) din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012 cu privire la selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, selecția candidaților pentru funcția de judecător, promovarea în funcția de judecător la o instanță judecătorească ierarhic superioară, numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească, precum și transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară, se efectuează de Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, în baza unor criterii clare, transparente, obiective și bazate pe merit.

Potrivit art. 12 alin. (1) și 13 alin. (4) din aceeași Lege, performanțele judecătorilor se evaluează de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, judecătorul fiind supus 18 evaluării performanțelor în mod extraordinar în cazul numirii în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, promovării la o instanță superioară, numirii în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță, transferului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară.

Reieșind din prevederile acestor acte normative, examinând cererile solicitanților și judecătorilor, Plenul CSM a adoptat 5 hotărâri vizând remiterea materialelor în privința acestora Comisiei de absolvire a INJ, Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor și/sau Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor în vederea realizării procedurilor de rigoare pentru o eventuală numire/promovare în funcție.

• Prezentarea Institutului Național al Justiției a propunerilor privind numărul de locuri ce vor fi scoase la concursul de admitere pentru formarea inițială a candidaților la funcția de judecător în anul următor.

În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, CSM prezintă, anual, Institutului Național al Justiției propunerile privind numărul de locuri ce vor fi scoase la concursul de admitere pentru formarea inițială a candidaților la funcția de judecător în anul următor.

Analizând situația per sistem privind numărul posturilor vacante de judecător, numărul candidaților la funcția de judecător înregistrați în Lista candidaților la funcțiile vacante de judecător din Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești și numărul judecătorilor ce urmau să demisioneze în următorii ani în temeiul atingerii plafonului de vârstă, Plenul CSM a adoptat Hotărârea nr. 60/5 din 30 martie 2022, propunând Institutului Național al Justiției să scoată la concurs 30 de locuri pentru anul de studii 2023, în vederea formării inițiale a candidaților la funcția de judecător.

• *Delegarea judecătorilor pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu.*

Conform art. 14 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la statutul judecătorului, judecătorii au dreptul să beneficieze de instruire continuă, fiind delegați în temeiul art. 4 alin. (2) lit. c²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu. Astfel, Plenul CSM a adoptat 33 de hotărâri, prin care a delegat 386 de judecători pentru participare la seminare, conferințe și alte activități.

• *Examinarea contestațiilor asupra hotărârilor organelor specializate ale Consiliului Superior al Magistraturii.*

Prin art. 4 alin. (2) lit. e) și alin. (3) lit. b) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul a fost învestit cu competența de a examina contestațiile asupra hotărârilor Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor, Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor și ale Colegiului disciplinar.

În anul 2022 Plenul CSM a examinat contestațiile asupra hotărârilor Colegiului disciplinar în privința acțiunilor unor judecători, a adoptat 3 hotărâri –prin care a respins contestațiile asupra hotărârilor Colegiului disciplinar adoptate în privința unor judecători, fiind menținute hotărârile Colegiului disciplinar.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 07 aprilie 2022, a fost limitată competența actualei componente a CSM de a adopta hotărâri care rezultă din atribuțiile prevăzute de articolele 123 și 136 alin. (2) din Constituție (numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători, precum și numirea judecătorilor la Curtea Constituțională).

Contestații asupra hotărârilor Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor nu au fost depuse din cauza ne-funcționalității colegiilor.

• *Înaintarea propunerilor privind eliberarea din funcție a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești.*

Conform art. 25 alin. (1) lit. a) și alin. (2) din Legea cu privire la statutul judecătorului, în cazul depunerii unei cereri de demisie judecătorul este eliberat din funcție de organul care l-a numit.

Propunerea privind eliberarea judecătorului din funcție este înaintată de Consiliul Superior al Magistraturii Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentului.

Potrivit art. 26 alin. (1) din Legea sus-menționată, se consideră demisie a judecătorului plecarea onorabilă a acestuia din funcție dacă, în exercițiul funcțiunii și în afara relațiilor de serviciu, el nu a comis fapte ce discreditează justiția sau compromit cinstea și demnitatea de judecător.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 25 alin. (1) lit. a) și alin. (2) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (modificat prin Legea nr. 246 din 29 iulie 2022, în vigoare din 26 august 2022), în cazul depunerii cererii de

demisie, judecătorul este eliberat din funcție prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, fiind exclusă necesitatea înaintării Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentului, a propunerii de eliberare a judecătorului din funcție pentru emiterea actului respectiv.

În temeiul acestor reglementări, Plenul CSM a adoptat 10 hotărâri, înaintând propuneri Președintelui Republicii Moldova privind eliberarea din funcție a 9 judecători, iar 4 judecători au fost demși prin Hotărârea Plenului CSM, în baza noilor reglementări operate la art. 25 alin. (1) și (2) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (modificat prin Legea nr.246 din 29 iulie 2022, în vigoare din 26 august 2022).

Astfel, în baza art. 25 alin. 24 (1) lit. a) și art. 26 din Legea cu privire la statutul judecătorului au fost demși - 5 judecători, 6 judecători în baza art. 25 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la statutul judecătorului, 2 judecători în baza art. 25 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Totodată, Plenul CSM a adoptat 1 hotărâre prin care a admis cererea judecătorului care a solicitat retragerea cererii de demisie.

• *Examinarea, sesizărilor PG privind eliberarea acordului pentru pornirea urmăririi penale în privința judecătorilor în conformitate cu art. 19 alin (4) și (5) al Legii nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului.*

În vederea respectării prevederilor legale, în anul 2022, la Consiliul Superior al Magistraturii au fost înregistrate 6 sesizări ale Procurorului General interimar al Republicii Moldova, în baza art. 330 alin. (2), art. 327 alin. (2) lit. b), art.173 CP care au avut ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii la pornirea urmăririi penale și efectuarea unor acțiuni penale împotriva a 5 judecători, (2 sesizări au vizat acelaș magistrat), dintre care 5 au fost admise și 1 respinsă.

Sesizările menționate, notele informative întocmite de către Inspecția judiciară, precum și hotărârile Plenului CSM emise pe marginea acestora, au fost aduse la cunoștință părților interesate.

• *Examinarea, confirmarea și propunerea proiectelor bugetelor instanțelor judecătorești. În baza art. 4 alin. (4) lit. c) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, CSM examinează, confirmă și propune, în modul stabilit de legislația în vigoare, proiectele bugetelor instanțelor judecătorești.*

În vederea asigurării condițiilor necesare pentru înfăptuirea justiției, prin Hotărârea nr. 203/15 din 04 octombrie 2022 Plenul CSM a aprobat proiectele bugetelor instanțelor judecătorești pentru anul 2023 și estimările pentru anii 2024-2025, după cum urmează: anul 2023 în mărime de 481 687,5 mii lei, anul 2024, estimativ – 482 973,9 mii lei, anul 2025, estimativ – 482 985,9 mii lei.

Totodată, prin Hotărârile nr. 17/2 din 22 martie 2022, nr. 73/6 din 15 aprilie 2022, nr. 94/7 din 20 aprilie 2022, nr. 110/8 din 10 mai 2022 și nr. 151/12 din 19 iulie 2022 alocarea mijloacelor financiare suplimentare Curții de Apel Bălți, Curții de Apel Comrat,

Judecătoriei Căușeni și Judecătoriei Hâncești în sumă totală de 1 568 284,37 mii lei pentru achitarea plăților salariale și achitarea indemnizațiilor.

Aspecte relevante privind organizarea și funcționarea Secretariatului Consiliului Superior al Magistraturii

Consiliul Superior al Magistraturii este un organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc.

În temeiul art. 27¹ alin. (1) din Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, asistența organizatorică și administrativă a activității Consiliului Superior al Magistraturii și a organelor specializate este asigurată de Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii.

În vederea asigurării executării de Consiliul Superior al Magistraturii a funcțiilor sale, Secretariatul a exercitat funcțiile și atribuțiile sale în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Secretariatului Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 112/5 din 5 februarie 2013.

În anul 2022 Secretariatul a realizat acțiunile necesare în scopul organizării, desfășurării și documentării ședințelor Plenului Consiliului Superior al Magistraturii și ale ședințelor Colegiului disciplinar, asigurând asistența organizatorică a Inspecției judiciare.

Ședințele au fost înregistrate prin mijloace audio, fiind consemnate în procese-verbale.

În scopul asigurării transparenței activității Consiliului, ședințele Plenului CSM au fost transmise on-line, iar procesele-verbale au fost plasate pe pagina web a CSM.

Membrii CSM și alți participanți au fost informați despre data, ora și locul desfășurării ședințelor în conformitate cu prevederile actelor normative.

Proiectele de hotărâri adoptate de Plenul CSM au fost elaborate în termen, fiind asigurată publicarea pe pagina web a CSM, iar, după caz, în Monitorul Oficial.

Secretariatul a asigurat efectuarea operațiunilor de evidență și documentare, după cum urmează:

- evidența judecătorilor în funcție și a posturilor vacante de judecător, judecătorilor eliberați din funcție, listele actualizate fiind plasate pe pagina web a Consiliului;
- evidența judecătorilor care urmau a fi propuși pentru numire pînă la plafonul de vîrstă, a judecătorilor ce ating plafonul de vîrstă, a expirării mandatelor președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești;
- evidența concursurilor anunțate pentru suplinirea funcțiilor de judecător, președinte și vicepreședinte;
- evidența persoanelor ce au solicitat accederea la funcția de judecător și actualizarea Registrului participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești;
- evidența judecătorilor evaluați și a persoanelor ce urmează a fi supuse procedurii de selecție în vederea numirii în funcția de judecător, promovării în funcția de judecător la o instanță judecătorească ierhaic superioară, numirii în funcția de

- președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească, precum și transferului judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară;
- gradelor de calificare acordate judecătorilor, fiind actualizat registrul corespunzător;
 - evidența judecătorilor ce au fost decorați cu distincții de stat, diplome de onoare;
 - întocmirea dosarelor personale ale solicitanților la funcția de judecător;
 - evidența dosarelor personale ale judecătorilor;
 - perfectarea și eliberarea legitimațiilor judecătorilor și angajaților CSM;

Secretariatul a coordonat procesul de instruire a judecătorilor și realizarea orelor obligatorii de instruire, asigurând evidența instruirilor judecătorilor în cadrul INJ.

În domeniul procedurilor de protocol au fost efectuate măsurile de protocol pentru Președintele interimar al CSM și membrii Consiliului, a fost ținută evidența delegărilor peste hotarele țării ale judecătorilor și membrilor CSM; a fost informat publicul și mass-media despre activitatea Consiliului.

Activități desfășurate în vederea implementării documentelor de politici publice naționale, sectoriale și intersectoriale, realizată de CSM

De la declararea independenței Republicii Moldova până în prezent au fost depuse eforturi considerabile în vederea realizării reformelor democratice, în general, și a reformelor în domeniul justiției, în special.

Procesul de reformă de-a lungul anilor a fost unul complex și de lungă durată, fiind înregistrate tendințe pozitive în reformarea sistemului judiciar din Republica Moldova (cadru legal dezvoltat, cadru instituțional restructurat), iar prin adoptarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 și ulterior a Strategiei de asigurare a independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 s-a constituit o nouă etapă în procesul de reformare a sistemului judecătoresc.

În conformitate cu prevederile constituționale și în baza Legii nr.947 XIII, din 19 iulie 1996 cu privire la CSM, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul și-a intensificat activitatea în vederea realizării obiectivelor, circumscrise în viziuni ample de reformare a sistemului judiciar, care s-au regăsit în strategii, planuri de acțiune și direcții de acțiune.

Valorile principale în jurul cărora s-a realizat procesul de reformă a sistemului judiciar au fost: *respectarea drepturilor omului, integritatea, profesionalismul, responsabilitatea, eficiența și transparența sistemului judiciar.*

În vederea realizării obiectivelor indicate în documentele strategice, pe parcursul anului au fost înfăptuite acțiunile atribuite în sarcina CSM, care au avut un impact pozitiv considerabil în procesul de reformare a sectorului justiției.

Astfel, pe parcursul anului 2022, CSM a întreprins eforturi conjugate, ce s-au soldat cu realizarea acțiunilor incluse în principalele documente de planificare strategică în

domeniul justiției, și anume: Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025, Planul Național de Acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere RM-UE; Planul național de prevenire și combaterea traficului de ființe umane; Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție; Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului; documente strategice sectoriale și alte angajamente naționale și internaționale.

O atenție sporită CSM a acordat procesului de oferire a informațiilor solicitate de Comisia Europeană de la Guvernul Republicii Moldova pentru pregătirea Avizului privind aplicarea de către Republica Moldova a cererii de aderare la Uniunea Europeană. Având în vedere că Chestionarul remis de UE a cuprins un compartiment distinct ce a vizat justiția, CSM s-a implicat activ în completarea acestuia, în contextul în care aderarea Republicii Moldova la UE constituie un deziderat primordial pentru întreaga societate.

În vederea realizării obiectivelor indicate în documentele strategice, pe parcursul anului 2022, au fost îndeplinite acțiunile atribuite în sarcina CSM.

Astfel, au fost întreprinse multiple acțiuni pentru implementarea Planurilor de acțiuni aprobate de Parlamentul Republicii Moldova. Printre cele mai remarcabile pot fi evidențiate:

- asigurarea respectării regimului cadourilor, prin desemnarea persoanei responsabile de ținerea Registrului de evidență a cadourilor și publicarea acestuia pe pagina web a CSM, după îmbunătățirea funcțională a acesteia;

- asigurarea respectării transparenței în procesul decizional, atât prin publicarea hotărârilor adoptate pe pagina web a entității publice, cât și prin asigurarea transmisiunii live a ședințelor Plenului CSM;

- intensificarea și fortificarea acțiunilor de consolidare și promovare a relațiilor de comunicare a CSM cu societatea civilă, mass-media și cu alte autorități publice în vederea asigurării transparenței proprii activități, cât și a transparenței și independenței sistemului judecătoresc național.

- asigurarea respectării transparenței în cadrul instanțelor judecătorești:

Numărul comunicatelor de presă al instanțelor judecătorești pentru anul 2022 se prezintă, după cum urmează: - Curtea Supremă de Justiție - 49; Curtea de Apel Chișinău-39, Curtea de Apel Bălți-28, Curtea de Apel Cahul-45, Curtea de Apel Comrat-19, Judecătoria Edineț – 36; Judecătoria Drochia – 18; Judecătoria Soroca – 36; Judecătoria Bălți – 110; Judecătoria Ungheni – 71; Judecătoria Orhei – 15; Judecătoria Strășeni – 4; Judecătoria Criuleni – 19; Judecătoria Hâncești – 5; Judecătoria Chișinău – 73; Judecătoria Anenii Noi – 26; Judecătoria Cimișlia – 59; Judecătoria Căușeni – 9; Judecătoria Cahul – 23 Judecătoria Comrat – 18. Conținutul comunicatelor de presă se referă la diverse anunțuri; dispoziții; ordine; sondaje, etc.

- instituirea unor centre de informare la Curtea de Apel Bălți și Judecătoriile Ungheni și Edineț, desemnate în calitate de judecătoria-model pilot prin Hotărârea CSM nr. 153/15 din 25 mai 2021 și 146/11 din 14 iunie 2022, care facilitează accesul la justiție inclusiv a persoanelor cu dizabilități, fiind oferite informații imediate cu privire la necesitățile speciale a acestor persoane.

- asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe prin semnarea Declarației privind buna guvernare a Consiliului Superior al Magistraturii pentru anul 2022 de Președintele interimar al CSM și publicarea acesteia pe pagina web a CSM, elaborarea și aprobarea Planului anual și planurilor trimestriale de achiziții publice pentru 2022 ale Consiliului Superior al Magistraturii, elaborarea Raportului anual privind executarea contractelor încheiate în cadrul autorității în 2022;

- instruirea președinților instanțelor judecătorești cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională;

- instruirea judecătorilor în domeniile menționate în documentele de politici. Astfel, în perioada de referință au fost instruiți 386 de judecători;

Tematicile reflectate în documentele de politici vizează în general respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor: *Standardele internaționale în domeniul combaterii torturii, tratamentului inuman sau degradant; Nediscriminare și egalitate; Particularitățile infracțiunilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură prin prisma jurisprudenței CEDO, Accesul la justiție a femeilor – particularitățile aplicabilității prevederilor Convenției de la Istanbul, Nediscriminare și egalitate, managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională.*

- la prezentarea propunerilor privind tematicile de instruire a judecătorilor și personalului instanțelor judecătorești pentru anul 2022, CSM a solicitat Institutului Național al Justiției includerea tuturor tematicilor reflectate în documentele de politici aferente sistemului judecătoresc în Planul de instruire pentru judecători și personalul instanțelor de judecată;

- constituirea grupurilor de lucru responsabile de realizarea unor acțiuni din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022 – 2025.

La acest capitol pot fi menționate și unele dificultăți sub aspectul realizării acțiunilor prevăzute în documentele de politici, și anume există unele instanțe unde nu este posibilă crearea condițiilor privind accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată și proceselor judiciare potrivit necesităților persoanelor cu dizabilități, (ex Jud. Chișinău, sediul Râșcani, Jud. Cahul (instanța închiriază sediul), situații care vor fi redresate odată cu implementarea Hotărârii Parlamentului nr. 21 din 03.03.2017, prin care a fost aprobat Planul de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești.

Astfel, în instanțele judecătorești acestea vor fi prevăzute în proiectele noi de construcții/ reconstrucții a instanțelor de judecată.

Judecătoria Orhei își desfășoară activitatea într-o clădire, ce este un monument istoric, fiind interzise intervenții care ar afecta aspectul arhitectural al clădirii.

Subsidiar, din cauza lipsei de specialiști unele instanțe întâmpină dificultăți la contractarea serviciilor interpreților în limbajul semnelor, pentru a asigura comunicarea între instanța și participantul la proces cu dizabilitate de auz.

Dificultățile ce țin de activitatea Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor și Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor

Consiliul Superior al Magistraturii în mod direct, cât și prin intermediul organelor specializate, exercită atribuții de autoadministrare a sistemului judecătoresc, în scopul sporirii calității actului de înfăptuire a justiției, transparenței activității judiciare și credibilității societății civile în justiție.

Organele specializate ale CSM, și, anume, Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, Colegiul de selecție și cariera judecătorilor, Colegiul disciplinar, precum și Inspekția judiciară își desfășoară activitatea în conformitate cu competențele prevăzute de Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, regulamentele și planurile de activitate ale acestora, precum și alte acte normative relevante.

Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor reprezintă unul dintre organele specializate ale Consiliului Superior al Magistraturii, scopul căruia constă în asigurarea selecției candidaților la funcția de judecător, promovarea judecătorilor în instanțe judecătorești ierarhic superioare, numirea judecătorilor în funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești și transferul judecătorilor la instanțele judecătorești de același nivel sau inferioare, potrivit art. 7 din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

Conform art.1 alin. (1) din Legea nr. 154 din 05 iulie 2012, procedura de selecție a candidaților la funcția de judecător are drept scop asigurarea unui proces de selecție obiectiv, imparțial și transparent care să garanteze selectarea celor mai buni candidați pentru funcția respectivă.

Cu referire la membrii Colegiului, în anul 2020 mandatele membrilor Colegiului pentru selecție din rândul judecătorilor Liliana Catan, Nicolae Craiu și Mihail Macar au expirat. Respectiv, la finele lunii octombrie Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor a devenit nefuncțional, atestându-se un blocaj instituțional, având în vedere circumstanțele excepționale, care nu depind de voința organizatorilor Adunării Generale a Judecătorilor.

Conform art. 3 alin. (2) din Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor nr. 154 din 05 iulie 2012, Colegiul pentru selecție este constituit din 4 judecători de la instanțele de toate nivelurile (2 judecători de la Curtea Supremă de Justiție, 1 judecător de la curțile de apel, 1 judecător de la judecătorii) și 3 reprezentanți ai societății civile.

Potrivit art. 4 alin. (1) și (2) din Legea sus-citată, membrii Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor sunt aleși din rândul judecătorilor de Adunarea Generală a Judecătorilor, iar cei din rândul reprezentanților societății civile sunt numiți de Consiliul Superior al Magistraturii, fiind selectați prin concurs public, organizat de Consiliu.

Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 51/5 din 02 martie 2021 a fost anunțat concurs privind desemnarea a doi membri în componența Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, din rândul reprezentanților societății civile.

Ulterior, prin Hotărârea Plenului CSM nr. 163/16 din 01 iunie 2021 a fost anunțat concurs privind desemnarea unui membru în componența Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, din rândul reprezentanților societății civile.

Prin Hotărârea Plenului CSM nr. 226/22 din 21 septembrie 2021, au fost desemnați Ion Guzun și Stela Subotin în calitate de membri ai Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor, din rândul reprezentanților societății civile, pe o perioadă de 4 ani, începând cu 21 septembrie 2021 până la 21 septembrie 2025. Având în vedere că, pe parcursul anului 2022 nu au fost desemnați alți membri în cadrul Colegiului, activitatea acestuia a fost blocată din cauza lipsei de cvorum.

Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor reprezintă unul dintre organele specializate ale Consiliului Superior al Magistraturii, obiectivul căruia constă în evaluarea judecătorilor, având ca scop stabilirea nivelului de cunoștințe și aptitudinilor profesionale ale judecătorilor, cât și a capacității de a aplica cunoștințele teoretice și aptitudinile necesare în practica profesiei de judecător, stabilirea aspectelor slabe și aspectelor forte din activitatea judecătorilor, stimularea tendinței de perfecționare a abilităților profesionale și sporirea eficienței activității judecătorilor la nivel individual și la nivel de instanțe judecătorești.

La 21 octombrie 2020 a expirat mandatul membrilor Colegiului de evaluare - Nelea Budăi (Curtea de Apel Chișinău) și Dumitru Gherasim (Judecătoria Bălți), aleși la Adunarea Generală a Judecătorilor din 21 octombrie 2016, potrivit Hotărârii AGJ nr.16.

La 25 iunie 2019, prin Hotărârea Plenului CSM nr. 211/13, Oleg Sternioală a fost revocat din funcția de membru al Colegiului de evaluare, fiind anunțat concurs pentru suplinirea funcției de membru al Colegiului din rândul judecătorilor, reprezentând Curtea

Supremă de Justiție, însă concursul a eșuat, or, candidații nu au acumulat numărul necesar de voturi (Hotărârea CSM nr. 132/20 din 26 mai 2020).

Totodată, la 22 noiembrie 2020 a expirat mandatele membrului Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor Ion Talpa, fiind desemnat membru al Colegiului pe un mandat de 4 ani prin Hotărârea Plenului CSM nr. 780/32 din 22 noiembrie 2016.

Prin urmare, potrivit Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 319/26 din 27 octombrie 2020 a fost anunțat concurs pentru suplinirea funcției vacante de membru al Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, reprezentând Curtea Supremă de Justiție și curțile de apel.

Ținând cont de faptul că judecătorii din cadrul Curții Supreme de Justiție nu au depus cereri de participare la concurs, iar la 17 ianuarie 2021 mandatul membrului din rândul reprezentanților societății civile Oxana Rotari a expirat (desemnată prin Hotărârea CSM nr. 30/2 la 17 ianuarie 2017), Plenul CSM a anunțat un nou concurs, potrivit Hotărârii nr. 383/32 din 22 decembrie 2020, pentru suplinirea funcției de membru al Colegiului reprezentând Curtea Supremă de Justiție și societatea civilă.

Prin Hotărârea CSM nr. 3/1 din 19 ianuarie 2021, a fost anunțat repetat concurs pentru suplinirea funcției de membru din partea curților de apel, deoarece judecătorii curților de apel - participanți la concurs, nu au întrunit numărul de voturi necesare pentru suplinirea funcției respective.

Ulterior, la data de 02 martie 2021, prin Hotărârea Plenului CSM nr. 41/5 a fost anunțat concurs pentru suplinirea funcției vacante de membru al Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor din rândul judecătorilor, reprezentând curțile de apel. Judecătorii curților de apel participanți la concurs, nu au întrunit numărul de voturi necesare pentru ocuparea funcției respective.

Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor și pe parcursul anului 2022 la fel ca și în 2021 a fost nefuncțional. Acest fapt se datorează faptului că au expirat mandatele membrilor Colegiului de evaluare.

Concomitent cu expirarea mandatelor membrilor colegiilor din care fac parte aceștia din urmă, colegiile au devenit nefuncționale, atestându-se un blocaj instituțional

Totodată, la 4 aprilie 2022, în temeiul Legii nr. 26 din 10.03.2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcțiile de membri în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost creată Comisia de evaluare a integrității candidaților la funcția de membri ai colegiilor. Comisiei de evaluare la moment nu a purces la evaluarea candidaților înscrși pentru funcția de membru al colegiilor.

Reieșind din circumstanțele relatate, pe parcursul anului 2022 colegiile de selecție și evaluare nu au fost funcționale. Respectiv, din această s-au atestat mai multe dificultăți referitor la:

- imposibilitatea desfășurării și participării candidaților la concursurile anunțate de CSM. Or, din motivul că candidații nu pot fi supuși evaluării de Colegiul de evaluare sau

nu pot fi supuși procedurii de selecție de Colegiul pentru selecție, candidații sunt în imposibilitate să depună cereri de participare la concursurile anunțate.

Totodată, se atestă și situații în care, la concursurile anunțate au fost depuse cereri. Potrivit reglementărilor legale, la funcția de judecător poate candida persoana care a trecut procedurile de selectare în fața Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și este înscris în Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcției vacante de judecător, președinte sau vicepreședinte de instanță.

Astfel, conform prevederilor legale, înscrierea în Registru a candidaților admiși pentru a candida la funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte, promovarea într-o instanță judecătorească ierarhic superioară, precum și transferul într-o instanță judecătorească de același nivel sau una inferioară se efectuează în temeiul hotărârii Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor, în ordinea descrescătoare a punctajului acumulat.

În scopul de a asigura funcționalitatea Colegiului *pentru selecția și cariera judecătorilor și a Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor*, pînă la expirarea mandatelor membrilor acestor colegii, Consiliul Superior al Magistraturii a înaintat Ministerului Justiției, Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova mai multe adresări privind modificarea Legii nr. 154 din 05 iulie 2012.

Astfel, prin Hotărârea Plenului CSM nr. 231/19 din 18 august 2020, Consiliul, în vederea inițierii procedurii legale de adoptare, a decis înaintarea către Ministerul Justiției a propunerii de modificare a *Legii Nr.154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor prin completarea:*

- art. 3 alin 4¹ cu următorul conținut: "*Mandatul membrilor colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor se prelungește de drept pînă la constituirea unui colegiu într-o nouă componență*".

- art. 15 alin. 4 cu următorul enunț: "*Mandatul membrilor colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor se prelungește de drept pînă la constituirea unui colegiu într-o nouă componență*".

La 25 august 2020 prin scrisoarea nr. 2097 m/i, Hotărârea Plenului CSM nr. 231/19 din 18 august 2020 a fost expediată Ministerului Justiției.

Ulterior, prin scrisoarea nr. 2641m/i din 27 octombrie 2020, s-a reiterat necesitatea soluționării în regim de urgență a propunerii Consiliului Superior al Magistraturii privind modificarea cadrului legal ce ține de activitatea Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor (*Legea Nr. 154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor*). Or, propunerile cuprinse în proiectul de modificare a Legii sus-menționate au fost extrem de necesare și actuale, în condițiile în care la data de 21 octombrie 2020, au expirat mandatele a trei membri - judecători ai Colegiului de evaluare și doi membri - judecători ai Colegiului de selecție.

Guvernul și Parlamentul , la acea perioadă, nu a întreprins nici o măsură pentru a asigura continuitatea activității colegiilor respective, fapt ce a generat un blocaj total la capitolul ce vizează cariera judecătorilor.

Colegiul disciplinar reprezintă organul-cheie în procesul de responsabilizare a judecătorilor în virtutea legii, examinează cauzele disciplinare în limitele raportului Inspecției judiciare și aplică sancțiuni disciplinare doar pentru săvârșirea abaterilor disciplinare prevăzute de prevederile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor

Colegiul disciplinar este un organ independent, care examinează cauzele disciplinare în privința judecătorilor și aplică sancțiuni disciplinare, fiind în același timp prima instanță de judecată în materie disciplinară. Activitatea Colegiului disciplinar este reglementată de prevederile Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și ale Regulamentului cu privire la activitatea Colegiului disciplinar, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 505/24 din 13 noiembrie 2018.

E inherent a specifica că, în anul 2022 au fost operate un șir de modificări ce țin de componența și activitatea Colegiului disciplinar. Astfel, prin Legea nr. 246 din 29 iulie 2022, Colegiul disciplinar va fi format din 4 judecători și 3 persoane din societatea civilă, președintele Colegiului disciplinar fiind ales la prima ședință a Colegiului, cu votul secret al majorității membrilor Colegiului, pentru un mandat de 3 ani și nu poate fi ulterior reales.

În partea ce ține de alegerea și numirea membrilor Colegiului disciplinar din rândul judecătorilor, cadrul normativ legal prevede că aceștia se aleg în Colegiul disciplinar prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor, cu condiția că au activat efectiv în funcția de judecător cel puțin 2 ani.

Totodată, este necesar de reținut că, la Adunarea Generală a Judecătorilor sunt aleși și membrii judecători supleanți similar modului stabilit pentru Consiliul Superior al Magistraturii.

Astfel, membrul supleant continuă mandatul membrului Colegiului disciplinar în cazul survenirii uneia dintre situațiile prevăzute la art. 11 alin. (3) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014, adică, în cazul încetării sau revocării mandatului unui membru al Colegiului disciplinar.

O altă inovație legislativă, este specificată în alin. (1²) al art. 10 din aceeași Lege, conform căreia, candidații din rândul judecătorilor pentru funcția de membru al Colegiului disciplinar pot efectua campanie de promovare.

Regulile cu privire la campania judecătorilor candidați pentru funcția de membru al Consiliul Superior al Magistraturii și modul de alegere a acestora se aplică în modul corespunzător. Respectiv, se consideră ales membru al Colegiului disciplinar, judecătorul care a obținut cel mai mare număr de voturi la Adunarea Generală a Judecătorilor.

Membrii Colegiului disciplinar din rîndul societății civile, trebuie să aibă o reputație ireproșabilă, să se bucure de autoritate în societate, să aibă o experiență de cel puțin 7 ani în domeniul dreptului și sînt obligați să respecte restricțiile specificate la art.8 alin. (1) lit. b) și c) și alin. (3) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Pentru verificarea acestor calități, CV-urile candidaților, care participă la concurs, sunt publicate pe pagina web a Ministerului Justiției și a Consiliului Superior al Magistraturii cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de ziua organizării concursului.

Cu referire la activitatea Colegiului disciplinar în anul 2022 menționăm că, în componența Colegiului disciplinar fac parte următorii: membrii judecători Cobzac Elena – președinte, Cotruță Iurie, Mănăscuță Igor, Pulbere Ruxanda și membrii reprezentanți ai societății civile - Otean Angela, Midrigan Pavel și Postica Alexandru, desemnat prin Ordinul nr. 39 emis de Ministerul Justiției la 11 februarie 2022.

În anul 2022 Colegiul disciplinar a înregistrat 20 de cauze disciplinare (*rapoarte întocmite de Inspekția judiciară în urma verificării sesizărilor privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare comise de judecători*), dintre care 16 cauze fiind restante din anul precedent.

Din numărul total de proceduri disciplinare examinate (35 proceduri), 14 proceduri disciplinare au fost conexe între ele, 1 procedură fiind restantă și urmînd a fi examinată în anul 2023.

În perioada de raportare la Colegiul disciplinar au fost înregistrate 30 de contestații asupra hotărârilor completelor de examinare a contestațiilor, dintre care au fost examinate 28 de contestații și pronunțate 28 de decizii privind restituirea fără examinare a contestațiilor, 11 contestații fiind restante din anul 2021, iar 2 contestații restante pentru examinare în anul 2023.¹

Pe parcursul anului 2022, Colegiul disciplinar a stabilit 9 ședințe, dintre care 8 au fost convocate, iar o ședință a fost contramandată.

Odată cu examinarea sesizărilor cu privire la faptele ce ar constitui abateri disciplinare depuse în privința judecătorilor, au fost aplicate sancțiuni prevăzute în art. 4 alin. (1) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Astfel, în perioada de raportare au fost aplicate în privința judecătorilor 14 sancțiuni disciplinare, după cum urmează: 5 sancțiuni sub formă de eliberare din funcție, 7 sancțiuni sub formă de avertisment, 2 sancțiuni sub formă de mustrare. Totodată, 25 de proceduri au fost încetate, 6 dintre ele fiind restante din anul precedent².

¹ A se vedea Raportul anual al Colegiului disciplinar <https://www.csm.md/ro/organe-subordonate/collegiul-disciplinar/collegiul-disciplinar/rapoarte-semestriale-si-anuale.html>

² A se vedea Raportul anual al Colegiului disciplinar <https://www.csm.md/ro/organe-subordonate/collegiul-disciplinar/collegiul-disciplinar/rapoarte-semestriale-si-anuale.html>

Aplicarea sancțiunii disciplinare de către Colegiul disciplinar are drept scop corijarea conduitei judecătorului care a comis o abatere disciplinară, cât și prevenirea pe viitor a unor fapte similare.

Făcând o generalizare a celor expuse în prezentul compartiment, se reiterează că răspunderea disciplinară constituie un mecanism de responsabilizare a actorilor implicați în exercitarea prerogativelor de putere publică, un instrument de eliminare a deficiențelor de ordin comportamental al acestora, precum și o modalitate de sporire a calității prestației acestora în vederea realizării interesului public. Totodată, menționând câteva aspecte comparate din câteva state ale instituției răspunderii disciplinare, se observă că principiile sunt aceleași, precum și existența unui organism independent abilitat cu competențe în această materie care asigură implementarea prevederilor legale și a regulilor morale în materia fortificării atitudinii comportamentale a magistraților.

Contestațiile asupra hotărârilor emise de Plenul Colegiului disciplinar

Hotărârile Colegiului disciplinar intră în vigoare doar după expirarea termenului de contestare. Ele pot fi contestate în 15 zile de la data primirii copiei hotărârii motivate la Consiliul Superior al Magistraturii în temeiul art. 39 din Legea 178 din 25 iulie 2014 și, ulterior, la Curtea de Apel Chișinău de către autorul sesizării, Inspekția judiciară sau judecătorul vizat în hotărâre. Termenul de examinare este de cel mult 30 de zile de la înregistrarea contestației.

La examinarea contestației asupra hotărârilor Colegiului disciplinar, CSM are competența de a examina fondul și procedura cauzei. După examinarea contestațiilor, CSM poate decide asupra unei dintre următoarele soluții: *menținerea fără modificare a hotărârii Colegiului disciplinar sau admiterea contestației și adoptarea unei noi hotărâri, în care caz se aplică prevederile cu privire la procedura de examinare și conținutul hotărârii Colegiului disciplinar privind rezultatul examinării cauzei disciplinare.*³ Ambele tipuri de hotărâri urmează a fi motivate și sunt publicate.

În conformitate cu prevederile art. 15 alin. (12) al Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, ”pentru perioada de timp de până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru a nu admite disfuncționalități în exercitarea de către Consiliu a atribuțiilor stabilite prin Constituția Republicii Moldova, hotărârile Consiliului vor fi adoptate în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ ce reglementează emiterea actelor administrative.”

Pro memoria, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 07 aprilie 2022 pentru controlul constituționalității Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

³ Art. 39 alin. (4) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

judecătorilor și procurorilor, a fost exclusă competența Consiliului Superior al Magistraturii de a adopta, pe baza articolului nominalizat, hotărâri care rezultă din atribuțiile prevăzute de articolul 123 din Constituție “aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.”

Astfel, în urma întrunirii noii componente a Consiliului, Plenul CSM va examina plenipotențiar la ședințele ulterioare toate contestațiile depuse împotriva Hotărârilor Colegiului disciplinar, fapt despre care, persoanele vizate vor fi informate suplimentar.

Inspekția judiciară, este un organ independent, constituit din 7 inspectori-judecători, care dispune de autonomie funcțională.

Inspekția judiciară, în calitate de organ specializat al Consiliului Superior al Magistraturii, în anul 2022 și-a continuat desfășurarea activității în conformitate cu competențele prevăzute de art. 7¹ și 7² din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu modificările ulterioare, Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014 cu modificările ulterioare, Codul administrativ al Republicii Moldova, nr. 116 din 19 iulie 2018, în vigoare de la 01 aprilie 2019, Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspekției judiciare, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 89/4 din 29 ianuarie 2013, alte acte normative, precum și în conformitate cu Planul de activitate al Inspekției judiciare pentru anul 2022.

În conformitate cu prevederile art. 7¹ alin. (1) al Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii nr. 137 din 27 septembrie 2018 în vigoare de la 19 octombrie 2018, iar în partea ce ține de numărul inspectorilor-judecători, în vigoare de la data de 1 ianuarie 2019, Inspekția judiciară este un organ independent, constituit din 7 inspectori-judecători, care dispune de autonomie funcțională.

Potrivit art. 7¹ alin. (6) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Inspekția judiciară are, în special, următoarele competențe:

- verifică activitatea organizatorică a instanțelor judecătorești la înfăptuirea justiției;
- verifică corectitudinea repartizării aleatorii a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești;
- examinează petițiile cetățenilor în probleme ce țin de etica judiciară, adresate Consiliului Superior al Magistraturii;
- verifică sesizările privind faptele care pot constitui abateri disciplinare;
- verifică demersurile care au ca obiect eliberarea acordului Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului;
- studiază temeiurile respingerii de către Președintele Republicii Moldova sau de către Parlament a candidaturilor propuse de Consiliul Superior al Magistraturii pentru numirea în funcția de judecător sau pentru numirea în funcția de vicepreședinte ori de președinte al instanței judecătorești.

În corespundere cu prevederile art. 7² alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, activitatea organizatorică a instanțelor judecătorești la îndeplinirea justiției se verifică cu scopul de a asigura:

- a) celeritatea procesului;
- b) transparența activității de îndeplinire a justiției și deschiderea față de societate;
- c) eficiența activității instanțelor judecătorești, a judecătorilor și a personalului instanțelor;
- d) respectarea Codului de etică al judecătorului;
- e) conduita profesională înaltă a personalului instanțelor judecătorești;
- f) perfecționarea continuă a performanțelor judecătorilor și ale personalului instanțelor judecătorești.

Alin. (2) al aceluiași articol statuează că, activitatea organizatorică a instanțelor judecătorești la îndeplinirea justiției poate fi verificată în două forme:

- a) control ordinar – pentru examinarea unui caz concret sau a unui domeniu de activitate distinct;
- b) control complex – pentru examinarea întregii activități de îndeplinire a justiției.

Alin. (3) stabilește controalele ordinare și cele complexe pot avea caracterul planificat sau inopinat

Inspekția Judiciară își desfășoară activitatea în conformitate cu competențele prevăzute de actele normative în vigoare, precum și reieșind din cerințele trasate conform Planului de activitate, cât și reieșind din numărul de sesizări și petiții înregistrate spre examinare în anul de referință.

Pe parcursul anului 2022 în cadrul Inspekției judiciare au activat din 7 inspectori-judecători, 6 inspectori-judecători.

Prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 147/11 din 14 ianuarie 2022 a fost anunțat concurs pentru suplinirea unei funcții de inspector-judecător în cadrul Inspekției judiciare.

La începutul anului 2022 în restanța Inspekției judiciare se aflau **92 de sesizări și 19 petiții**, urmare fiind repartizate spre examinare **1276 de sesizări și 416 petiții**, în total fiind în procedura de examinare **1368 de sesizări și 435 de petiții** (în total **1803 de materiale**), din care au fost examinate **1275 de sesizări și 416 petiții** (în total **1691 de materiale**), fiind în restanță la sfârșitul perioadei raportate **76 de sesizări și 16 petiții** care, au fost trecute pentru examinare în anul 2023⁴.

Din numărul total de sesizări înregistrate unele din ele au fost conexate pentru examinare într-o singură procedură.

Totodată, Inspekția judiciară a continuat activitatea de verificare a activității organizatorice a instanțelor judecătorești prin prisma examinării sesizărilor și petițiilor

⁴ Ase vedea Raportul anual al Inspekției judiciare <https://csm.md/ro/organe-subordonate/inspectia-judiciara/rapoarte-de-activitate-ij.html>

înregistrate la Consiliul Superior al Magistraturii și transmise Inspecției judiciare pentru verificare și examinare.

Examinarea petițiilor s-a efectuat în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19 iulie 2018 și examinarea sesizărilor s-a efectuat conform procedurilor prevăzute în Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014, cu modificările și completările ulterioare.

În vederea exercitării atribuțiilor sale Inspecția judiciară funcționează ca un organ specializat din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și acționează potrivit principiului independenței operaționale. Activitatea Inspecției judiciare se desfășoară în conformitate cu legea, având drept scop îmbunătățirea performanței organizatorice a instanțelor de judecată; identificarea vulnerabilităților din sistemul judiciar; responsabilizarea judecătorilor prin identificarea situațiilor sau cazurilor ce cad sub incidența prevederilor răspunderii disciplinare a judecătorilor; furnizarea unor informații obiective instituțiilor implicate în gestionarea sistemului judiciar; întreprinderea măsurilor legale, ca urmare a verificării situațiilor în care se invocă încălcarea reputației profesionale, a imparțialității și independenței judecătorilor și a sistemului judiciar în ansamblu; înlăturarea disfuncționalităților și prevenirea riscurilor în activitatea instanțelor de judecată.

CAPITOLUL II

ACTIVITATEA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN DOMENIILE LEGISLAȚIE ȘI CONTENCIOS

Inițiative desfășurate în vederea îmbunătățirii cadrului normativ

Implicarea Consiliului Superior al Magistraturii în activitatea de adoptare a unor acte normative pentru care Consiliul urma să își exprime avizul s-a făcut în mod constant, finalizând în mare parte cu identificarea propunerilor de îmbunătățire a proiectelor remise.

Totodată, se remarcă faptul că, în perioada de referință având în vedere faptul că CSM nu dispune de dreptul la inițiativa legislativă a conceput din proprie inițiativă modificarea unor acte normativ-legale, în vederea sporirii eficienței sistemului judecătoresc, astfel încât să fim în prezența unui sistem funcțional și aproape de necesitățile justițiabililor, a demarat mai multe inițiative de modificare a actelor normative aferente sistemului judecătoresc.

Prin Legea nr. 211 din 06 decembrie 2021 Parlamentul a aprobat Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022– 2025 și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia, autoritățile și instituțiile publice urmând să întreprindă măsurile necesare în vederea realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025.

Conform Planului de acțiuni, pe parcursul anului 2022 Consiliul Superior al Magistraturii și-a planificat să realizeze un șir de acțiuni întru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025, constituind grupuri de lucru în cadrul CSM, care să activeze pe domenii specifice eficientizând procesul de realizare a acțiunilor din Planul de acțiuni vizat.

Astfel, în scopul executării acțiunilor din planurile respective, Plenul CSM a constituit prin Hotărârea Plenului CSM nr.127/9 din 24 mai 2021 Grupul de lucru responsabil pentru **elaborarea modificărilor actelor normative vizând răspunderea disciplinară a judecătorilor și Inspecției judiciare**, care și-a propus să analizeze și să sistematizeze propunerile elaborate de CSM, înaintate de instanțele judecătorești, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție, în scopul îmbunătățirii actelor legislative aferente sistemului judecătoresc, pentru ca ulterior acestea să fie expediate Guvernului pentru promovare și examinare.

Consiliul Superior al Magistraturii, nefiind instituție ce deține statut cu dreptul de inițiativă legislativă, a sistematizat propunerile de modificare și completare a cadrului legislativ vizând: Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și le-a remis prin hotărârea CSM **CSM nr. 232/17 din 08 noiembrie 2022**, Ministerului justiției în scopul elaborării proiectelor de modificare și completare a cadrului normativ constă în sporirea eficienței sistemului judecătoresc.

Printre principalele propineri elaborate de grupul de lucru pot fi evidențiate:

Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

- Activitatea II este asigurată de secretariat compus din 3 persoane cu statut de funcționar public și își exercită atribuțiile conform legislației.

- Activitatea inspectorului judecător este supus evaluării de către CSM , odată la 2 ani.

Răspunderea inspectorului-judecător

(1) inspectorul judecător își exercită mandatul cu bună-credință. În cazul încălcării acestei prevederi, demnitarul poartă răspundere personală.

(2) Încălcările comise în exercițiul mandatului atrag răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală în condițiile legii.

(3) Neexecutarea sau executarea necorespunzătoare de către inspectorul judecător a obligațiilor, prerogativelor și competențelor sale, din culpă sau neglijență gravă, poate atrage după sine revocarea sau eliberarea din funcție. Temeiul și cauzele revocării sau

eliberării din funcție din motive imputabile inspectorului-judecător se vor indica în actul administrativ corespunzător, emis de către organul care l-a numit.

(4) Procedura disciplinară în privința inspectorului-judecător poate fi intentată în baza sesizării înaintate de cel puțin un membru al CSM (autosesizare, în temeiul informațiilor cuprinse în petiții, „mass-media”),

(5) Conținutul și forma sesizării, termenele de examinare sunt cele prevăzute de Legea nr.178, aplicabile în raport cu judecătorii.

(6) Constituie abatere disciplinară a inspectorului-judecător: a) imixtiunea în activitatea judecătorilor sau intervențiile de orice natură pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei altfel decât în limitele prevederilor legale în vigoare; b) activitățile publice cu caracter politic; c) încălcarea, din motive imputabile, a termenelor de examinare a petițiilor aflate în procedură sau încălcarea normelor imperative ale legislației; d) încălcarea prevederilor legale referitoare la obligativitatea depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate și declarației de interese personale; e) refuzul nejustificat de a îndeplini o atribuție de serviciu; f) absențele nemotivate de la serviciu, întârzierea ori plecarea de la program, dacă a afectat activitatea inspecției judiciare; g) atitudinea nedemnă, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, față de colegi, judecători, petiționari;

(7) Sancțiunile disciplinare . În condițiile legii, inspectorului-judecător îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare: a) avertisment; b) mustrare; c) mustrare aspră; d) eliberare din funcție. După prezentarea de către inspectorul-judecător sesizat a explicației pe marginea abaterii disciplinare, Consiliul Superior al Magistraturii emite hotărârea cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare, respingerea sesizării de atragere la răspundere disciplinară ori încetarea procedurii disciplinare.

(8) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii pe cazul examinat poate fi contestată, în condițiile prevăzute de art. 25 din Legea cu privire la CSM.

În vederea perfecționării cadrului legislativ CSM, prin **Hotărârea nr. 233/17 din 08 noiembrie 2022**, a creat și *Grupul de lucru responsabil de realizarea unor activități din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022 – 2025*, format din membrii CSM, judecători, angajați ai Secretariatului CSM și reprezentanți ai Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești.

Având în vedere complexitatea actelor supuse examinării și modificării, lucrările Grupului de lucru au fost extinse și pentru anul 2023.

Aderent, prin Hotărârea CSM nr. **127/9 din 24 mai 2022** a fost constituite două grupuri de lucru pentru revizuirea actelor normative ale Consiliului Superior al Magistraturii și modificarea cadrului legislativ privind sistemul judecătoresc.

Grupurile de lucru au sarcina de a propune operarea modificărilor în actele normative interne ale CSM, după cum urmează:

- Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 668/26 din 15 septembrie 2015;

- Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 506/24 din 13 noiembrie 2018;

- Regulamentul privind organizarea activității Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 59/3 din 22 ianuarie 2013 (cu modificările ulterioare);

- Regulamentul privind organizarea activității Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 60/3 din 22 ianuarie 2013 (cu modificările ulterioare);

- Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 212/8 din 05 martie 2013 (cu modificările ulterioare);

- Regulamentul cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 505/24 din 13 noiembrie 2018;

- Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 613/29 din 20 decembrie 2018;

- Regulamentul cu privire la volumul, metodele, temeiurile și procedura de verificare a activității organizatorice a instanțelor judecătorești la înfăptuirea justiției, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 239/9 din 12 martie 2013;

- Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 612/29 din 20 decembrie 2018, precum și alte acte normative.

- Regulamentul privind modul de funcționare a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor;

- Implementarea strategiilor de comunicare în cadrul instanțelor judecătorești;

- Elaborarea metodologiei de desfășurare a interviului în cadrul concursurilor de numire și promovare în funcție organizate de CSM.

În aceeași perioadă a fost constituit prin Hotărârea CSM nr. 211/15 din 04 octombrie 2022 și Grupul de lucru responsabil pentru elaborarea modificărilor actelor normative interne vizând activitatea instanțelor judecătorești și funcționarea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor.

În sarcina Grupului de lucru vizat a fost pusă modificarea următoarelor acte normative: Regulamentul cu privire la ordinea internă a instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr.503/17 din 03 iunie 2014; Regulamentul privind modul de distribuire aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr.110/5 din 05 februarie 2013, modificat prin hotărârile CSM nr.220/8 din 04 martie 2014, nr.280/13 din 27 aprilie 2016, nr.945/38 din 27 decembrie 2016, nr.195/10 din 17 aprilie 2018, nr.408/20 din 02 octombrie 2018 și nr.608/28 din 18 decembrie 2018; Regulamentul privind înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată, aprobat prin Hotărârea CSM nr.338/13 din 12 aprilie 2013, modificat prin Hotărârea nr. 488/20 din 05 iulie 2016; Regulamentul privind modul de constituire a

completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora, aprobat prin Hotărârea CSM nr.111 din 05 februarie 2013; Regulamentul privind stabilirea gradelor de complexitate unice naționale a cauzelor judiciare penale, contravenționale și civile, aprobat prin Hotărârea CSM nr.165/6 din 18 februarie 2014, modificat prin hotărârile CSM nr.518/24 din 01 august 2017 și nr.173/13 din 09 septembrie 2022; Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin Hotărârea CSM nr.658/30 din 10 octombrie 2017; Instrucțiunea cu privire la activitatea de evidență și documentare procesuală în judecătoria și curțile de apel, aprobată prin Hotărârea CSM nr.142/4 din 04 februarie 2014, completată prin hotărârile CSM nr.810/31 din 27 octombrie 2015, nr.368/19 din 31 iulie 2018, nr. 19/1 din 15 ianuarie 2019 și nr.82/5 din 12 martie 2019.

Grupurile de lucru formate au demarat activitatea de analiză a actelor normative vizate, a informat instanțele de judecată privind posibilitatea expedierii unor propuneri de modificare sau completare a actelor vizate, însă având în vedere complexitatea proceselor de examinare, dar și numărul actelor ce urmează a fi examinate, lucrările Grupului de lucru au fost extinse și pentru anul 2023.

Avizarea proiectelor de acte normative

Una dintre etapele esențiale ale procesului de elaborare și adoptare a actelor normative este avizarea acestora de către autoritățile și instituțiile publice implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect, respectiv, una dintre atribuțiile Consiliul Superior al Magistraturii o constituie asigurarea adoptării hotărârilor prin care își expune opinia cu referire la proiectele remise acestuia. Or, este inerentă și imperioasă implicarea Consiliului Superior al Magistraturii în procesul de elaborare a actelor normative ce vizează activitatea sistemului judecătoresc, în virtutea faptului că acesta este garantul independenței autorității judecătorești și este format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc.

Participarea Consiliului la procesul de avizare a actelor normative a fost legitimată de legiuitor prin Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, astfel încât aceasta constituie parte integrantă a activității acestuia.

Totodată, Consiliului Superior al Magistraturii, în procesul analizei și expunerii opiniei referitoare la actele normative remise acestuia spre avizare contribuie la înlăturarea deficiențelor și lacunelor existente în sistemul legislației în vigoare, pe de o parte, dar și propune reglementarea unor relații sociale noi care apar drept urmare a dezvoltării sistemului judecătoresc, în conformitate cu cele mai bune practici europene și internaționale. Or, contribuția Consiliului la perfecționarea legislației în vigoare este un imperativ al asigurării dezvoltării și progresului sistemului judecătoresc din Republica Moldova.

În anul 2022 Consiliul Superior al Magistraturii s-a implicat activ în procesul analizei și expunerii opiniei referitoare la actele normative remise acestuia spre avizare, identificând un șir de amendamente noi însoțite de argumente, care au fost expuse în hotărârile Plenului CSM.

Astfel, în această perioadă, Consiliul Superior al Magistraturii a analizat 14 proiecte de acte legislative și acte normative parvenite din autoritățile publice, expunându-și propunerile/obiecțiile asupra părții ce ține de lege în proiectele înaintate.

Din numărul total al proiectelor de legi primite spre examinare, 9 – au fost remise de Cancelaria de Stat, un proiect de Ministerul Justiției și 4 proiecte au fost remise de Ministerul Afacerilor Interne.

În rezultatul examinării proiectelor de acte normative și legislative, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a avizat pozitiv cu propuneri esențiale de modificare și îmbunătățire a acestora.

Drept urmare au fost propuse modificări la următoarele acte normative:

- Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;
- Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii;
- Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Printre cele mai relevante modificări propuse sunt: reglementarea competenței inspectorilor-judecători de a se autosesiza în urma analizei informației răspândite de mass media și altelor informații.

-completarea alin. (2) din art. 241 a Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului potrivit căreia la funcția de inspector-judecător vor putea candida și judecătorii în funcție, reglementarea temeiului de detașare pentru acești judecători, similar celor care candidează la funcțiile de membru în colegiile CSM-ului.

-s-a propus completarea Legii nr. 947/1996 cu un articol nou – art. 7³, în care vor fi reglementate aspectele ce țin de răspunderea disciplinară a inspectorului-judecător.

-s-a propus completarea art. 7¹ din Legea nr. 947/1996 cu două alineate noi (3¹) și (3²) care vor reglementa modalitatea de evaluare periodică a activității inspectorilor judecători și răspunderea disciplinară a acestora.

Având în vedere faptul că legea taxei de stat, care a fost adoptată în a.1992, și-a pierdut efectul, fiind depășită, CSM a elaborat conceptul proiectului unei noi legi a taxei de stat, care se află la moment în stadiu de examinare la Parlament;

Aderent, CSM menționează că la 29 iulie 2022, Parlamentu RM a adoptat Legea nr. 246 pentru modificarea unor acte legislative prin care au fost operate modificări la *Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legea nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Legea nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, Legea nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.*

În acest context CSM relevă că s-a impicat activ la elaborarea propunerilor de modificate a legilor vizate, amendamentele CSM fiind acceptate de legislator.

Printre cele mai relevante propuneri pot fi menționate:

- numirea în funcție a judecătorilor , inclusiv la Curtea Supremă de Justiție, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, în baza hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii.

- numirea în funcții a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești de către Plenul CSM, fără implicarea altor autorități (Președenția, Parlamentul), această propunere a fost justificată prin necesitatea limitării influenței altor puteri politice asupra puterii judecătorești.

- coordonarea cu CSM a procesului de elaborare și modificare a bugetului instanțelor judecătorești.

- excluderea termenului de 5 ani pentru numirea inițială a judecătorilor, acestea urmând a fi numiți până la plafonul de vârstă de 65 ani.

- eliberarea judecătorului din funcție doar în baza hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii.

- eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță doar în baza hotărârii Consiliul Superior al Magistraturii.

- transferul judecătorilor la o instanță de același nivel ori la o instanță inferioară doar în baza hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii.

Avizarea proiectului de Hotărâre privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției și art. 241 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului). (Hotărârea CSM Nr. 107/8 din 10 mai 2022).

Proiectul de lege elaborat s-a axat, în principal pe un șir de modificări și completări care au drept scop asigurarea transparenței și integrității în procesul de admitere la formarea inițială a candidaților, precum și eficienței activității Institutului Național al Justiției, acestea fiind.

1. Obligația completării și anexării declarației de avere și interese personale la cererea de înscriere la concursul de admitere pentru formarea inițială.

2. Instituirea unui număr egal între membrii Consiliului Institutului desemnați de CSM și CSP.

3. Prevederea expresă a nivelurilor instanțelor judecătorești și a procuraturilor din cadrul cărora pot fi desemnați membrii judecători și procurori.

4. Excluderea membrului Consiliului Institutului desemnat din partea Consiliului Rectorilor din Republica Moldova și atribuirea a doi membri suplimentari desemnați de ministrul justiției.

5. Desemnarea de către Ministerul Justiției a unui membru în componența Consiliului INJ, la propunerea Președintelui Republicii Moldova.

6. Condiția selectării directorului și directorului adjunct ai Institutului doar din rândul persoanelor cu studii superioare complete în drept.

Examinând proiectul remis spre avizare, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, a menționat că modificările propuse vor asigura independență, imparțialitate, profesionalism și transparență Institutului Național al Justiției, contribuind la realizarea eficientă a obiectivelor trasate în documentele de politici naționale pe domeniu, iar în consecință la îmbunătățirea activității organelor vizate.

Concomitent, Plenul CSM a învederat și importanța reglementării obligației de declarare a averii la etapa admiterii la Institutul Național al Justiției, în vederea asigurării integrității transparente în rândul viitorilor audienți ai Institutului. Or, rigurozitatea procedurilor de accedere la funcția de magistrat joacă un rol important în procesul de consolidare a independenței și integrității magistraților.

La fel, Plenul CSM a menționat că propunerile proiectului privind consolidarea componenței Consiliului INJ, prin echilibrarea numărului membrilor judecători și procurori ai Consiliului, implementarea cărora va asigura o reprezentativitate echitabilă între membrii desemnați de CSM și CSP.

Avizarea proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind implementarea Protocolului nr.16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale). (Hotărârea CSM Nr. 241/19 din 23 noiembrie 2022).

Potrivit autorilor, scopul elaborării proiectului menționat, l-a constituit revizuirea cadrului normativ intern în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 16, prin operarea modificărilor în următoarele acte normative:

- Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională;
- Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție;
- Legea nr. 151/2015 cu privire la Agentul guvernamental.

În corespundere cu prevederile protocolului vizat, s-a propus completarea articolului 4 din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională cu alineatul (3), care va statua că, în exercitarea jurisdicției constituționale Curtea Constituțională va putea solicita CEDO emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute.

La fel, au fost propuse amendamente și la Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, abilitând Plenul Curții Supreme de Justiție cu dreptul de a solicita emiterea unui aviz consultativ.

Totodată, s-a propus modificarea Legii nr. 151/2015 cu privire la Agentul guvernamental prin completarea listei atribuțiilor Agentului în domeniul asigurării

implementării la nivel național a Convenției, cu competența de a prezenta, după caz, observații scrise și de a participa la audieri în procesul de examinare de către CEDO a cererii de aviz consultativ formulate de instanțele naționale competente (Curtea Constituțională sau Curtea Supremă de Justiție).

Prin proiect s-a propus ca Agentul guvernamental să asigure traducerea în limba de stat a avizelor consultative ale CEDO solicitate de către instanțele naționale competente ale Republicii Moldova și plasarea lor pe pagina web a Agentului guvernamental.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, examinând proiectul remis spre avizare a specificat că adoptarea prezentei legi va contribui esențial la îmbunătățirea mecanismului de conlucrare și interacțiune a instanțelor naționale cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – CEDO), consolidând astfel punerea în aplicare a prevederilor Convenției.

Concomitent, Plenul CSM a învederat și importanța implementării mecanismelor și practicii internaționale în evoluția cadrului legislativ național, ce vor contribui semnificativ la sporirea calității actelor normative, precum și vor genera alinierea sistemului de justiție la standardele europene.

La 19 august 2022, prin scrisoarea nr.18-23-8152, Cancelaria de Stat a remis spre avizare proiectul de hotărâre al Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție (număr unic 609/MJ/2022).

Proiectul de lege a fost elaborat de Ministerul Justiției, cu suportul Grupului de lucru pentru elaborarea Conceptului de reformare a Curții Supreme de Justiție și a proiectului legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție, constituit prin ordinul Ministrului justiției nr. 109 din 25 iulie 2022. Din Grupul de lucru a făcut parte și reprezentantul Consiliului Superior al Magistraturii.

Potrivit notei informative prezentate, elaborarea proiectului a avut drept scop reorganizarea CSJ, ceea ce va permite transformarea acesteia într-o instanță de casație, scopul de bază a căreia va fi unificarea practicii judiciare.

În cadrul lucrărilor Grupului de lucru, reprezentantul CSM a înaintat un șir de obiecții și propuneri de completarea proiectului legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție, o parte din care au fost acceptate.

În acest context, Consiliul Superior al Magistraturii, analizând proiectul propus spre avizare, precum și argumentele prezentate în nota informativă, a considerat, în parte, oportune modificările expuse în proiect, înaintând obiecții și propuneri de îmbunătățire a proiectului, după cum urmează:

- CSM a propus introducerea competenței Plenului CSJ de a examina cererile cu privire la violarea CEDO. Această propunere a fost înaintată în scopul de a soluționa, la nivel național, această categorie de cereri, pentru a minimaliza numărul de condamnări la CtEDO ;
- La fel a propus stabilirea unui număr de 33 judecătorești la CSJ

În motivarea propunerii vizate CSM a evidențiat că la moment în CSJ activează 33 de judecători, sarcina de lucru a unui judecător constituind în mediu 600 de dosare pe an (în complet de 5 judecător sarcina e de 3000 dosare).

Din proiect rezultă că competențele CSJ se vor mări; o parte din cauze se vor examina în ședințe publice; se prevede ca pe dosare penale să fie prezentate probe în CSJ.

-Totodată a propus, reglementarea statutului Consiliul Științific care va fi implicat în activitatea CSJ;

- La fel CSM a propus de exclus prevederea privind pierderea dreptului la indemnizație și pensie specială pentru eșuarea evaluării, ca sancțiuni neechitabile.

Or, judecătorul, ar putea admite o singură încălcare ce ține de etică, iar în acord cu prevederile art.26 alin. (3), Legea nr.544/1005: Judecătorului demisionat sau pensionat i se plătește o indemnizație unică de concediere egală cu 50% din produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani complet lucrați în funcția de judecător. Pensia judecătorului, potrivit art.32 Legea nr.544/1995, se stabilește pentru vechimea în muncă generală de cel puțin 20 de ani și 6 luni și vechimea în muncă în funcția de judecător de cel puțin 13 ani.

Potrivit teoriei dreptului principiul proporționalității unei limitări, pedepse răspunde ideii de evitare a utilizării disproporționate a sancțiunilor care implică o privare sau o restricție a libertății, a unui drept. Măsura propusă de autorul proiectului nu este proporțională, adecvata atingerii scopului final care ar justifica-o și nu păstrează un just echilibru între abaterea admisă și consecințe .

-La fel, CSM a considerat că, lipsirea judecătorului, care a eșuat evaluarea de dreptul de a ocupa anumite funcții, poate avea loc doar în acord cu prevederile statuate la art. 311 din Legea integrității nr.82/2017, doar în baza actelor de constatare rămase definitive în ultimii 3 ani, cu privire la averile nejustificate constatate și interdicțiile de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă din actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate sau din hotărârile judecătorești, care au rămas definitive.

Sesizările înaintate de Consiliul Superior al Magistraturii la Curtea Constituțională cu privier la controlul constituționalității actelor normative care vizează sistemul judecătoresc.

Prin Hotărârea CSM nr. 153/12 din 19 iulie 2022, CSM a sesizat Curtea Constituțională în baza adresării colectivului Curții de Apel Comrat, privind controlul constituționalității unor prevederi ale Anexei nr. 3, Tabelul nr. 2 din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Prin hotărârea vizată CSM a solicitat, declararea neconstituționalității unor prevederi stipulate în Anexa nr. 3, Tabelul din nr. 2 Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, care diferențiază gradele de salarizare ale funcțiilor publice din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor judecătorești în raport cu gradele de salarizare ale funcțiilor publice din cadrul autorității puterii legislative și al autorităților puterii executive, în privința salarizării funcțiilor publice de conducere și de execuție în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor.

În motivarea sesizării Plenul CSM a menționat că prevederile cuprinse în Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (Anexa nr. 3, Tabelul nr. 2) au generat o lipsă de coerență în realizarea scopurilor propuse de legiuitor, or, prin adoptarea acestei legi s-au diminuat considerabil condițiile de salarizare a funcționarilor din cadrul secretariatelor Consiliului Superior al Magistraturii, curților de apel și din judecătoriile în raport cu salarizarea funcțiilor identice sau similar din cadrul altor puteri din stat.

Prin urmare, s-a creat necesitatea asigurării salarizării funcționarilor publici din cadrul secretariatelor Consiliului Superior al Magistraturii, Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor în mod echitabil, nediscriminatoriu, atractiv, bazat pe nivelul cerințelor stabilite pentru ocuparea funcțiilor respective, ținând cont de volumul de lucru, atribuțiile și responsabilitățile stabilite pentru aceste funcții.

Totodată CSM a constatat că la adoptarea Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul public, la stabilirea claselor de salarizare pentru funcțiile similare deținute în cadrul organelor puterilor de stat, legislatorul nu a ținut cont de constatările Curții Constituționale expuse în jurisprudența sa constantă la acest subiect, fiind ignorate principiile legalității, egalității și independenței justiției, motiv din care aceste prevederi urmează a fi verificate sub aspectul constituționalității.

Activitatea de contencios în perioada anului 2023

Conform prevederilor art. 191 alin. (1), (3) și (5) din Codul administrativ, *judecătoriile soluționează în fond toate acțiunile în contencios administrativ. Acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii sunt soluționate în primă instanță de Curtea de Apel Chișinău, iar Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor și încheierilor curții de apel, pe acest gen de cauze.*

Totodată, potrivit prevederilor art.196 alin.(1) Cod administrativ, *acțiunea în contencios administrativ se depune la instanța de judecată, în a cărei rază teritorială își*

are sediul autoritatea publică care a desfășurat activitatea administrativă contestată, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu prevederile precitate, pe perioada anului 2022, cu participarea Consiliului Superior al Magistraturii în calitate de parte în proces (*reclamant, pârât, persoană terță/intervenient accesoriu sau recurent, intimat*) pe rolul instanțelor de judecată s-au judecat **151 de cauze**, dintre care **84 de cauze** au fost finalizate (prin adoptarea deciziilor irevocabile și prin necontestare), iar altele **67 de cauze** se află în proces de examinare.

Din cele 84 de cauze finalizate, 49 de cauze au fost intentate în anul 2022, iar celelalte 35 cauze au fost intentate în perioada 2017-2021, dintre care din 2017 - 1 cauza, 2018 - 1 cauze, 2019 – 2 cauze, 2020- 8 cauze și 2021 - 23 cauze.

Urmează a fi precizat și faptul că, din cele 84 de cauze examinate, **76 de acțiuni** ale reclamanților depuse împotriva Consiliului Superior al Magistraturii au fost *respinse sau declarate inadmisibile*, dintre care prezintă relevanță următoarele:

- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Curtiș Marina către Consiliul Superior al Magistraturii privind anularea Hotărârii CSM nr. 321/19 din 06.08.2019 cu privire la desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător în unele judecătoria și suspendarea executării acesteia.
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Robu Oxana către Consiliul Superior al Magistraturii privind anularea Hotărârii CSM cu privire la desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție nr. 150/12 din 09.06.2020;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Baci Victoria către Consiliul Superior al Magistraturii, terț Volcovschi Ion, cu privire la anularea parțială a Hotărârii CSM nr.320/27 din 03.11.2020 cu privire la contestarea Hotărârii Plenului Colegiului disciplinar nr. 15/5 din 16 iulie 2020, emise în privința judecătorului Ion Volcovschi de la Judecătoria Cimișlia.
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Cotea Ion către Consiliul Superior al Magistraturii, privind anularea Hotărârii CSM nr.170/16 din 01.06.2021 cu privire la Hotărârea Colegiului disciplinar din 28 mai 2021, emise în privința judecătorului Ion Cotea de la Judecătoria Cahul.
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Tizu Svetlana către Consiliul Superior al Magistraturii, privind anularea în parte a Hotărârii CSM nr. 146/15 din 25.05.2021 Cu privire la cererea unui judecător referitor la reîncadrarea în funcție și achitarea plăților salariale;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Catan Carolina către Consiliul Superior al Magistraturii privind anularea Hotărârii CSM nr.89/11 din 13.04.2021 cu privire la contestarea Hotărârii Plenului

Colegiului disciplinar nr. 30/7 din 16 octombrie 2020, emise în privința judecătorului Gheorghe Mîțu de la Judecătoria Chișinău;

- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Popovici Serghei către Consiliul Superior al Magistraturii privind anularea în parte a unui Hotărâri CSM nr. 93/11 din 13.04.2021 cu privire la demersurile președintelui interimar al Curții de Apel Comrat, Grigori Colev, vicepreședintelui Judecătoriei Comrat, Igor Botezatu și președintelui interimar al Curții de Apel Bălți, Ion Talpă, referitor la alocarea mijloacelor financiare suplimentare;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Moraru Victor către Consiliul Superior al Magistraturii, terț Belous Vadim, privind contestarea Hotărârii CSM nr. 197/21 din 14.09.2021 cu privire la contestațiile împotriva Hotărârii Plenului Colegiului disciplinar nr. 10/5 din 23 aprilie 2021, emise în privința judecătorului Vadim Belous de la Judecătoria Soroca;
- cauza de contencios administrativ, la cererea depusă de Sergiu Zmeu privind revizuirea hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-205/20 din 01 februarie 2021;
- cauza de contencios administrativ, la cererea depusă de Mihai Murguleț privind revizuirea hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-44/20 din 25 martie 2021;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Rusu Marina, Chirtoacă Ion, Postică Aurel către Consiliul Superior al Magistraturii privind contestarea Hotărârea CSM nr.318/31 din 30.11.2021 cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Buzu Ecaterina către Consiliul Superior al Magistraturii privind contestarea Hotărârii CSM nr.318/31 din 30.11.2021 cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii;

Tot aici, urmează a fi accentuat și faptul că, **6 acțiuni** ale reclamantilor depuse împotriva Consiliului Superior al Magistraturii au fost *admise*, și, anume:

- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Rusu(Curtiș) Marina către Consiliul Superior al Magistraturii privind anularea Hotărârii CSM nr.277/24 din 06.10.2020 cu privire la contestarea Hotărârii Plenului Colegiului disciplinar nr. 5/2 din 21 februarie 2020, emise în privința judecătorului Marina Curtiș de la Judecătoria Cahul;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Volcovschi Ion către Consiliul Superior al Magistraturii, privind anularea pct. 1 al Hotărârii CSM nr. 27 din 03.11.2020 cu privire la contestarea Hotărârii Plenului Colegiului disciplinar nr. 15/5 din 16 iulie 2020, emise în privința judecătorului Ion Volcovschi de la Judecătoria Cimișlia;
- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Popovici Eugen către Consiliul Superior al Magistraturii, privind anularea Hotărârii

CSM nr. 38/5 din 02.03.2021 cu privire la contestarea Hotărârii Plenului Colegiului disciplinar nr. 23/6 din 18 septembrie 2020, emise în privința judecătorului Eugen Popovici de la Judecătoria Orhei;

- cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Muruianu Ion către Consiliul Superior al Magistraturii, privind contestarea Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr.741/36 din 20 noiembrie 2012 cu privire la transferul judecătorilor Curții Supreme de Justiție în funcțiile vacante de judecător din alte instanțe judecătorești;
- cauza de contencios administrativ, la cererea depusă de Arhip Valeriu privind revizuirea hotărârii Curții Supreme de Justiție nr. 3-7/12 din 03 decembrie 2012;
- cauza de contencios administrativ, la cererea depusă de Galben Anatolie privind revizuirea hotărârii Curții Supreme de Justiție nr. 3-7/14 din 30 aprilie 2014.

De asemenea, pe parcursul anului 2022, au fost contestate în temeiul art.25 din Legea nr.947 din 19-07-1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și art. 40 din Legea nr. 178 din 25-07-2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, doar **12 hotărâri** din total de **269 de hotărâri** adoptate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii în anul 2022, printre care pe 9 cauze în calitate de reclamant/contestatari sunt judecători.

În consecință, la situația din 01 ianuarie 2023, pe rolul instanțelor de judecată în proces de examinare se află în total **67 de cauze** cu implicarea Consiliului Superior al Magistraturii, dintre care Consiliul are calitate de reclamant/intimat/recurent - pe 2 cauze, calitate de pârât/recurent/intimat - pe 54 de cauze și calitate de persoană terță sau intervenient accesoriu - pe 11 cauze. Din numărul total de cauze aflate în examinare pe rolul instanțelor judecătorești naționale, pe care Consiliul este parte în proces, în instanțele de prim nivel se judecă 16 cauze, la Curtea de Apel Chișinău (ca instanță de fond) se judecă 27 cauze, la Curțile de Apel (ca instanță de apel sau recurs) se judecă 8 cauze, la Curtea Supremă de Justiție în ordine de recurs se judecă 16 cauze.

CAPITOLUL III.

Bugetul CSM și ale instanțelor judecătorești

Structura bugetului Consiliului Superior al Magistraturii pentru anul 2022

Conform Legii bugetului de stat pentru anul 2022 nr.205 din 06 decembrie 2021 pentru Aparatul Central al Consiliului Superior al Magistraturii (subgrupa 0331) la componenta de bază au fost alocate mijloace financiare în sumă de 17 984,4 mii lei,

inclusiv, la resurse generale în sumă de 17 883,4 mii lei și la venituri colectate 101,0 mii lei.

Cuantumul veniturilor încasate pe parcursul anului 2022 a constituit 47,2 mii lei la subcontul 142320 "Plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public".

Repartizarea alocațiilor pe categorii de cheltuieli a fost efectuată reieșind din cadrul de resurse aprobat și în conformitate cu necesitățile Consiliului Superior al Magistraturii ce țin de asigurarea activității de bază.

Astfel, la capitolul Cheltuieli a fost aprobată suma de 16 845,2 mii lei precizatul a constituit 17 319,7 mii lei. Pe parcursul anului 2022 s-au executat 14 136,2 mii lei.

La categoria cheltuielilor de personal au fost aprobate inițial alocații în mărime de 12 670,1 mii lei, precizatul constituind 12 756,6 mii lei.

La 211180 „Remunerarea muncii” au fost aprobate alocații în mărime de 9 897,2 mii lei, precizatul a constituit 9 890,3 mii lei, suma executată pe perioada de raportare constituie 8 223,1 mii lei.

Suma alocațiilor aprobate la indicatorul 212100 "Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii" a constituit 2 772,9 mii lei, precizatul – 2 866,3 mii lei executatul – 2 384,7 mii lei.

Cuantumul alocațiilor aprobate și precizate pentru procurarea bunurilor și serviciilor a constituit 2 729,6 mii lei, din care s-au executat 2 927,1 mii lei.

La compartimentul 270000 "Prestații sociale" suma aprobată pe an și precizată a constituit 1 445,5 mii lei. Executatul la acest capitol a constituit - 304,7 mii lei.

Cât privește compartimentul 300000 „Active nefinanciare” suma aprobată inițial a constituit 1 139,2 mii lei. Precizatul la active nefinanciare constituie 1 139,2 mii lei, iar executatul – 923,7 mii lei.

Pentru procurarea mijloacelor fixe au fost aprobate alocații în mărime de 650,0 mii lei, precizat 650,0 mii lei, executat – 387,6 mii lei.

Pentru procurarea stocurilor de materiale circulante au fost aprobate alocații în mărime de 489,2 mii lei, precizat 489,2 mii lei și executate 423,2 mii lei.

La capitolul investiții capitale nu au fost aprobate alocații.

Pentru reparații capitale ale clădirilor au fost aprobate inițial alocații în mărime de 300,0 mii lei, însă, din cauza situației pandemice, lucrări de reparații capitale nu au fost realizate, fiind desfășurate doar reparații curente în mărime de 809,0 mii lei.

Astfel, în anul 2022 bugetul CSM a fost executat în proporție de 81,6%. Soldul neexecutat de alocații bugetare la sfârșitul anului 2022 a reprezentat 3399,0 mii lei, ceea ce se datorează pandemiei de coronavirus resimțită pe parcursul anului 2022, care a influențat asupra activității CSM și a redus volumul cheltuielilor la activitatea de bază datorită restricțiilor instituite de autorități.

Structura bugetului instanțelor judecătorești pentru anul 2022

Bugetele instanțelor judecătorești constituie parte componentă a bugetului de stat și sunt aprobate de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

Conform Legii bugetului de stat pentru anul 2022 nr. 205 din 08.12.2021 pentru Consiliul Superior al Magistraturii au fost alocate mijloace financiare în sumă de 478 530,4 mii lei, inclusiv pentru instanțele judecătorești - **460 546,0 mii lei**.

Astfel, pe anul 2022 bugetul instanțelor a fost aprobat cu 26 120,3 mii lei mai mult față de bugetul precizat al anului 2021.

Totodată, prin rectificarea bugetului de stat (Legea nr.112 din 05 mai 2022), instanțelor judecătorești le-au fost alocate mijloace financiare suplimentare în sumă de 10 469,3 mii lei, inclusiv: 8 119,8 mii lei în legătură cu creșterea prețurilor la resursele energetice și 2 349,5 mii lei pentru plata indemnizațiilor unice judecătorilor demisionați.

La rectificarea bugetului de stat (Legea nr. 260 din 08 septembrie 2022), Consiliul Superior al Magistraturii i-au fost alocate mijloace financiare suplimentare în sumă de 9144,6 mii lei, inclusiv: 3259,7 mii lei la cheltuieli de personal, în legătură cu majorarea sumei de referință pentru funcționarii publici și personalul tehnic, 1701,2 mii lei pentru plata indemnizațiilor la eliberare judecătorilor și funcționarilor publici, 1500,7 mii lei pentru achiziționarea stocurilor de materiale, precum și alocații pentru acoperirea altor necesități.

Prin Hotărârea Guverului nr.710 din 19 octombrie 2022 au fost repartizate și redistribuite alocații cu destinație specială pentru achitarea plății unice cu caracter excepțional, în mărime de 3000 lei, conform art. 10¹ din Legea bugetului de stat. Pentru CSM au fost alocate 5103 mii lei pentru 1701 angajați.

Totodată, prin Legea nr. 272 din 30 septembrie 2022 au fost operate unele modificări în Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, fiind majorate clasele de salarizare grefierilor din cadrul judecătoriilor și curților de apel.

Astfel, prin HG nr.777 din 09 noiembrie 2022 CSM i-au fost alocate suplimentar 11840,2 mii lei, inclusiv pentru majorările salariale pentru grefieri, plata premiului anual pentru angajații instanțelor judecătorești, precum și pentru plata compensatorie în legătură cu majorarea salariului minim pînă la 3500 lei, începînd cu 01 mai 2022.

Astfel, la sfîrșitul perioadei de raportare bugetul precizat pentru instanțele judecătorești a constituit **497 103,1 mii lei**, cu 36 557,1 mii lei mai mult decît în bugetul aprobat.

Inclusiv, la aprobarea bugetului pentru instanțele judecătorești la capitolul "Venituri", pe lîngă finanțările de la buget, au fost aprobate venituri colectate în mărime de 849,0 mii lei.

În perioada de raportare au fost încasate venituri colectate în mărime de 961,2 mii lei, inclusiv:

- *"Încasări de la prestarea serviciilor cu plată"* – 108,5 mii lei, în urma eliberării copiilor din dosarele participanților la proces și înregistrărilor audio ale ședințelor de judecată;

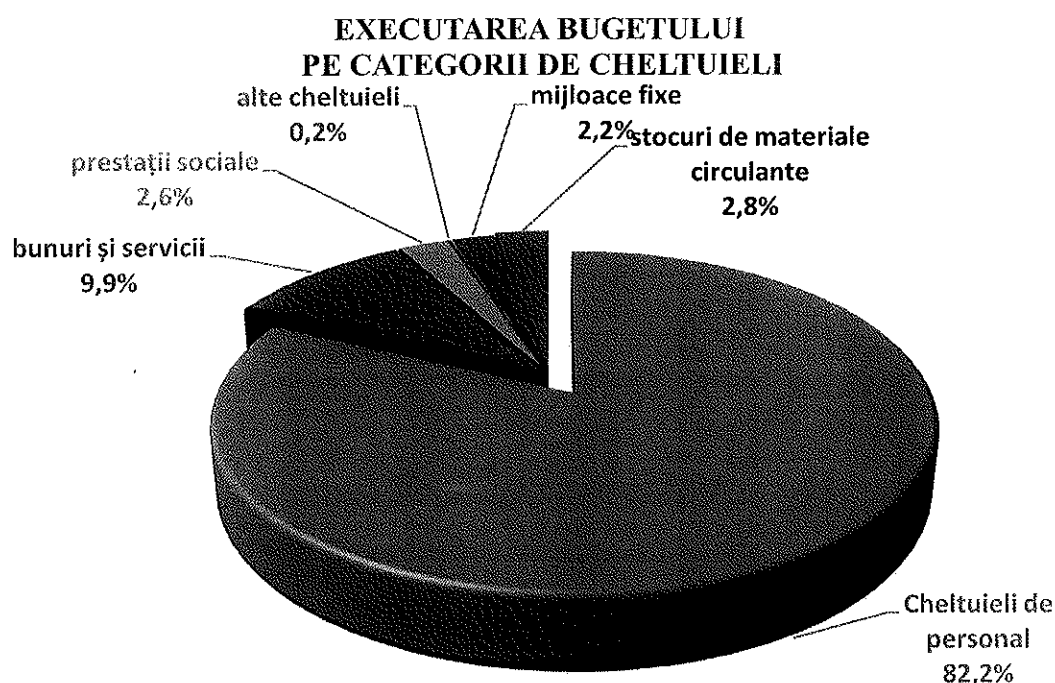
- *"Plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public"* – 852,7 mii lei, încasate conform contractelor de transmitere în folosință temporară a încăperilor, încheiate de Curtea Supremă de Justiție, CA Chișinău și judecătoria Bălți, Cimișlia și Orhei.

La **capitolul "Cheltuieli și active nefinanciare"** a fost aprobată inițial suma de 460 546,0 mii lei, inclusiv 438 539,4 mii lei la cheltuieli și 22 006,6 mii lei la active nefinanciare. Suma precizată la acest capitol a constituit 497 103,1 mii lei, dintre care au fost executate – 490 583,8 mii lei.

Procentul executării bugetului constituie circa 98,7 la sută și pe categorii de cheltuieli, alocațiile au fost executate în felul următor:

- cheltuieli de personal – 403 311,7 mii lei,
- bunuri și servicii – 48 481,1 mii lei,
- prestații sociale – 12 926,6 mii lei,
- alte cheltuieli – 1 191,9 mii lei,
- mijloace fixe – 10 835,0 mii lei,
- stocuri de materiale circulante – 13837,6 mii lei.

Componența cheltuielilor executate de instanțele judecătorești pe anul 2022 în rapoarte procentuale este prezentată în diagrama de mai jos.

Cheltuielile de personal constituie circa 82,2% din suma integrală a cheltuielilor instanțelor judecătorești și au fost aprobate inițial pentru anul 2022 în mărime de 393928,5 mii lei, cu 36373,1 mii lei (circa 10,2%) mai mult față de anul 2021. Capitolul respectiv a fost majorat, dat fiind faptul că, începând cu 1 ianuarie 2022 au fost majorate valorile de

referință pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar, cu excepția salariilor judecătorilor, pecum și plata compensatorie în legătură cu majorarea salariului minim până la 3100 lei. Urmare, la rectificarea bugetului de stat (Legea nr. 260 din 08 septembrie 2022, Hotărârea Guvernului nr.777 din 09 noiembrie 2022) bugetul instanțelor judecătorești a fost suplinit cu 15099.9 mii lei pentru acoperirea insuficienței la capitolul cheltuielilor de personal.

Efectivul-limită al unităților de personal aprobat pentru instanțele judecătorești, la începutul anului de raportare a constituit 2663,5 unități, inclusiv 489 de posturi de judecător, 1730 de unități de funcționari publici și 444,5 unități constituie personalul de deservire tehnică și auxiliar.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr. 475 din 29 decembrie 2021 a fost stabilit moratoriu temporar privind încadrarea personalului în funcțiile vacante înregistrate la data de 30 noiembrie 2021, inclusiv, în instanțele judecătorești – pentru 321 de posturi vacante.

Analizând salariul mediu lunar pe categoriile de personal (funcții), în comparație cu anul 2021, se constată o creștere a acestuia, cu excepția judecătorilor, dat fiind faptul că valoarea de referință pentru calcularea salariului demnitarilor publici pentru anul 2022 a rămas la nivelul anului precedent.

Totodată, salariul mediu al funcționarilor publici și personalului tehnic a fost majorat, fiind majorată suma de referință, începând cu 01 septembrie 2022.

Suplimentar, prin Legea nr. 272 din 30 septembrie 2022 au fost operate unele modificări în Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, fiind majorate clasele de salarizare a grefierilor din cadrul judecătoriilor și curților de apel.

Or, salariul mediu lunar diferă în dependență de nivelul instanței judecătorești.

Astfel, pentru perioada de raportare salariul mediu, cu excluderea premiilor, a constituit:

- la CSJ pentru un judecător a fost – 32145 lei, la funcționar public – 11891 lei și pentru personalul de deservire tehnică și auxiliar – 5004 lei;
- la curțile de apel pentru un judecător a fost – 25036 lei, pentru un funcționar public – 9360 lei și pentru personalul de deservire tehnică și auxiliar – 4178 lei;
- la judecătorii pentru un judecător a fost – 21407 lei, un funcționar public – 8358 lei și pentru personal de deservire tehnică și auxiliar – 4212 lei.

La capitolul **Prestații sociale** inițial au fost aprobate alocații în sumă de 2594,0 mii lei, fiind majorate pe parcursul anului până la 13017,8 mii lei, inclusiv 9153,7 mii lei aprobate suplimentar la rectificarea bugetului de stat, iar 1270,1 mii lei din contul economiilor formate la alte categorii de cheltuieli. Alocațiile suplimentare au fost necesare pentru plata indemnizațiilor neplanificate de concediere judecătorilor demisionați și indemnizațiilor pentru concedii medicale.

La acest capitol de cheltuieli, după cum s-a menționat anterior, prin Hotărârea Guvernului nr.710 din 19 octombrie 2022 au fost repartizate și redistribuite alocații cu

destinație specială pentru achitarea plății unice cu caracter excepțional, în mărime de 3000 lei, conform art. 10¹ din Legea bugetului de stat. Pentru CSM au fost alocate 5103,0 mii lei pentru 1701 angajați.

Planul precizat la **Bunuri și servicii** a constituit 49011,2 mii lei și a inclus cheltuielile pentru prestarea serviciilor comunale, informaționale și de telecomunicații, serviciilor de reparații curente, de pază și altor servicii în baza contractelor cu diferiți furnizori și persoane fizice. Cheltuielile executate la această categorie au constituit 48481,1 mii lei, formînd un sold neutilizat în mărime de 530,1 mii lei.

Totodată, planul precizat include mijloacele financiare suplimentare în sumă de 8 119,8 mii lei, alocate la rectificarea bugetului de stat (Legea nr.112 din 05 mai 2022) instanțelor judecătorești, în legătură cu creșterea prețurilor la resursele energetice.

La categoria **Mijloace fixe** pentru necesitățile instanțelor judecătorești au fost precizate alocații în sumă de 10908,9 mii lei. Cele mai mari cheltuieli la această categorie a fost efectuată la articolul "Mașini și utilaje", în sumă de 3789,3 mii lei, pentru procurarea tehnicii de calcul, scannerilor, aparatelor de multiplicare, echipamentului audio-video și altor echipamente, necesare pentru asigurarea activității instanțelor judecătorești. Concomitent, mijloace financiare în sumă de 1220,1 mii lei au fost utilizate pentru procurarea mobilierului necesar, obiectelor de oficiu și gospodărești.

La capitolul **reparații capitale** ale clădirilor au fost aprobate inițial alocații în mărime de 4953,1mii lei, inclusiv, 3 000,0 mii lei pentru reparația capitală a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, 1 272,5 mii lei pentru crearea condițiilor necesare de acces ale persoanelor cu dizabilități în instanțe, inclusiv la CSJ și judecătoriile Bălți, Orhei, Strășeni. Totodată, au fost alocate 258,4 mii lei pentru efectuarea lucrărilor de montare a căptușelii din podina schelei sub tavanul clădirii administrative a CA Comrat și 129,2 mii lei CA Cahul, pentru reparația sistemului de încălzire.

Suma alocațiilor precizate pentru reparații capitale a fost majorată pînă la 5349,3 mii lei, la rectificarea bugetului de stat din septembrie curent s-au alocat suplimentar mijloace financiare în sumă de 534,1 mii lei, inclusiv Judecătoriei Strășeni 72,8 mii lei, în legătură cu majorarea sumei devizului de cheltuieli și Judecătoriei Chișinău, 461,3 mii lei, fiind majorată suma contractului de antrepriză pentru lucrările neprevăzute și supravegherea tehnică a lucrărilor de reparație capitale la sediul Ciocana. Totodată, alocațiile neutilizate ale Judecătoriei Bălți au fost redistribuite la alte articole. Suma executată în perioada de raportare, la fel ca și cheltuielile efective, au constituit 5 348,1mii lei.

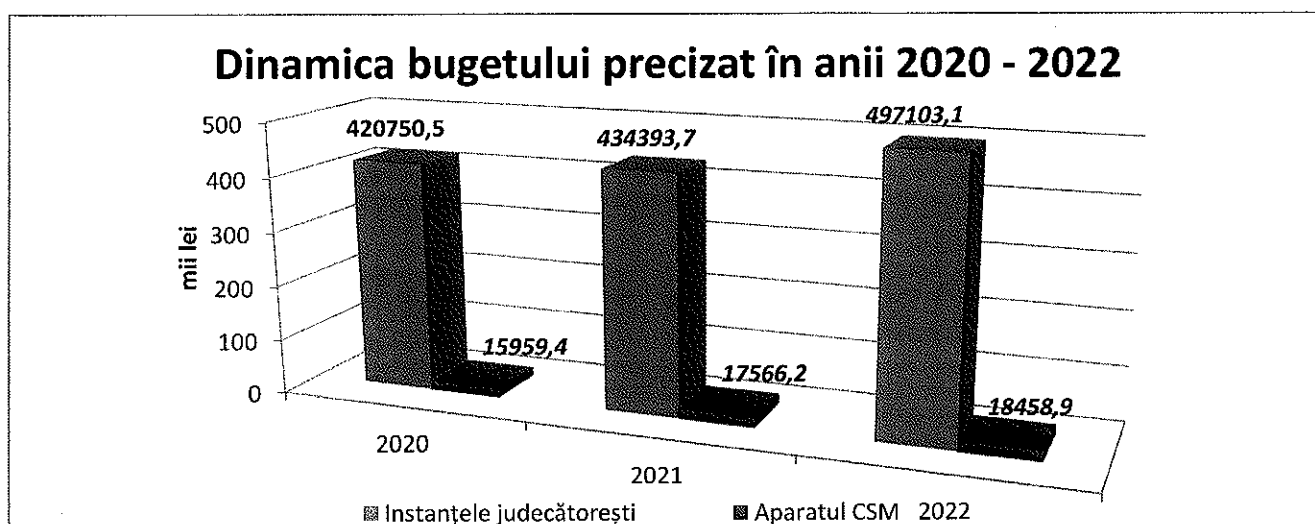
Referitor la compartimentul **Investiții capitale**, după cum s-a menționat, alocațiile pentru implementarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, aprobat de Parlamentul Republicii Moldova, se redistribuie Ministerului Justiției.

La capitolul de cheltuieli **Stocuri de materiale circulante** au fost executate 13837,6 mii lei, din care cea mai mare parte o constituie cheltuielile pentru procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou – 10749,8 mii lei. Cheltuielile aferente procurării combustibilului necesare pentru alimentarea autoturismelor de serviciu ale

instanțelor judecătorești în anul 2022 au constituit 1798,9 mii lei. Tot la această categorie se reflectă cheltuielile privind procurarea pieselor de schimb - în sumă de 582,8 mii lei, procurarea mantiilor pentru judecători și grefieri - în sumă de 188,6 mii lei și a altor materiale.

Dinamica bugetului CSM și ale instanțelor judecătorești în anii 2020 - 2022

Dinamica bugetului precizat în perioada anilor 2020-2022 poate fi urmărită în diagrama de mai jos.

Astfel, în anul 2020 bugetul precizat total a constituit 436 709,9 mii lei, inclusiv:

- la Aparatul CSM - 15 959,4 mii lei;
- la instanțele judecătorești – 420 750,5 mii lei.

În anul 2021 bugetul precizat total a constituit 451 959,9 mii lei, inclusiv:

- la Aparatul CSM – 17 566,2 mii lei;
- la instanțele judecătorești – 434 393,7 mii lei.

În anul 2022 bugetul precizat total a constituit 515 562,0 mii lei, inclusiv:

- la Aparatul CSM – 18 458,9 mii lei;
- la instanțele judecătorești – 497 103,1 mii lei.

Analizînd bugetul precizat total pe ultimii ani, se observă o majorare constantă a acestuia față de anul precedent.

Totodată, efectuînd o analiză pe categoriile de cheltuieli pe ultimii trei ani bugetari, se observă majorări de alocații doar la cheltuieli de personal, în legătură cu majorarea anuală a valorii de referință pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar, majorările salariale la grefieri, alocarea resurselor suplimentare pentru plata premiului anual angajaților instanțelor judecătorești, precum și pentru plata compensatorie în

legătură cu majorarea salariului minim. Restul cheltuielilor a fost în creștere nesemnificativă, doar în anul 2022 prin rectificarea bugetului de stat s-au alocat mijloace financiare suplimentare pentru acoperirea cheltuielilor ce țin de creșterea prețurilor la resursele energetice.

Prin urmare, alocațiile precizate pentru Aparatul CSM și instanțele judecătorești, cu excluderea cheltuielilor de personal, au constituit, după cum urmează:

- în anul 2020 - 70 758,0 mii lei;
- în anul 2021 - 73 147,6 mii lei, majorate cu circa 3,3% față de anul 2020;
- în anul 2022 - 88674,0 mii lei, majorate cu circa 21,2% față de anul 2021.

CAPITOLUL IV.

Evidența statisticii judiciare

Analiza activității instanțelor judecătorești

Prin prisma reglementărilor art. 29 al Legii nr. 947 din 19.07.1996, cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și art. 161 al Legii nr. 514 din 06.07.1995, privind organizarea judecătorească, prin Hotărârea CSM nr. 845/40 din 26 decembrie 2012, Consiliului i-a fost atribuită sarcina privind generalizarea și analiza statisticii judiciare⁵, din 01 ianuarie 2013.

De menționat că, statistica judiciară în continuare are o importanță substanțială în evaluarea și îmbunătățirea performanței instanțelor judecătorești, consolidarea eficienței actului de înfăptuire a justiției și calității serviciilor instanțelor, iar pe parcursul ultimilor ani au fost realizate mai multe măsuri în vederea documentării integrale a dosarelor electronice conținute în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, având drept scop implementarea raportării statistice electronice în cadrul instanțelor judecătorești.

Consiliul relevă importanța statisticii judiciare, care oferă informații importante cu privire la activitatea instanțelor judecătorești, prin intermediul mijloacelor de colectare a informației statistice judiciare: *Modulul de raportare statistică electronică* (MRSE) ce extrage datele în mod automat din *Programul integrat de gestionare a dosarelor* (PIGD).

În prezent, MRSE permite generarea din PIGD a 165 de rapoarte statistice pentru judecătoria, curțile de apel și Curtea Supremă de Justiție. După formă și conținut, rapoartele statistice întocmit prin utilizarea MRSE corespund integral prevederilor Instrucțiunii cu privire la raportarea statistică electronică în instanțele judecătorești,

⁵ Raport generalizat privind activitatea instanțelor judecătorești 2021

aprobate prin Hotărârea CSM nr.835/27 din 14 octombrie 2014, cu modificările și completările ulterioare, și cerințelor formulate de instanțele judecătorești, Consiliul Superior al Magistraturii și Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești.

În această ordine de idei, Consiliul Superior al Magistraturii de la an la an verifică și întocmește informațiile statistice referitoare la cauzele aflate în procedură și cele examinate, pentru a analiza, compara și evalua volumul, calitatea soluționării cauzelor în timp atât separat pe fiecare instanță, cât și la general pe întreg sistemul judecătoresc.

Deci, până la data de 15 ianuarie după perioada de raportare, instanțele de judecată verifică și introduc informația necesară din dosarele aflate în examinare și ca urmare, Consiliul Superior al Magistraturii extrage și verifică rapoartele statistice electronice utilizând Modulul de Raportare Statistică Electronică.

Este inerent a specifica că, rapoartele statistice ale Curții Supreme de Justiție și anume ale Colegiului Penal, au fost elaborate manual, deoarece, această instanță a constatat unele disfuncționalități ale PIGD-ului, care nu permit colectarea corectă a datelor statistice. Or, raportul cu privire la activitatea instanțelor judecătorești pentru anul 2022 conține informația atât extrasă din MRSE, cât și generată manual.

Volumul de lucru pe întreg sistemul judecătoresc

Consiliul Superior al Magistraturii, analizând informația statistică obținută, atestă următoarea situație.

Pe parcursul perioadei raportate, în procedura instanțelor judecătorești s-au aflat în total **350981** de dosare, inclusiv *261819* dosare înregistrate, dintre care restanța cauzelor nesoluționate la începutul perioadei de referință a constituit *89162* de dosare.

Din numărul total de cauze aflate în procedură în perioada raportată instanțele judecătorești au examinat **254507** dosare, ceea ce reprezintă 73% de soluționare.

Comparativ cu anul 2021 (*248555* cauze) numărul cauzelor examinate în anul 2022 s-a majorat cu 5952 de cauze sau cu 2,3%.

Analizând datele statistice generalizate din anul 2022 se constată că, volumul de lucru în cadrul instanțelor judecătorești, în comparație cu anul precedent, a crescut cu **3,8%**.

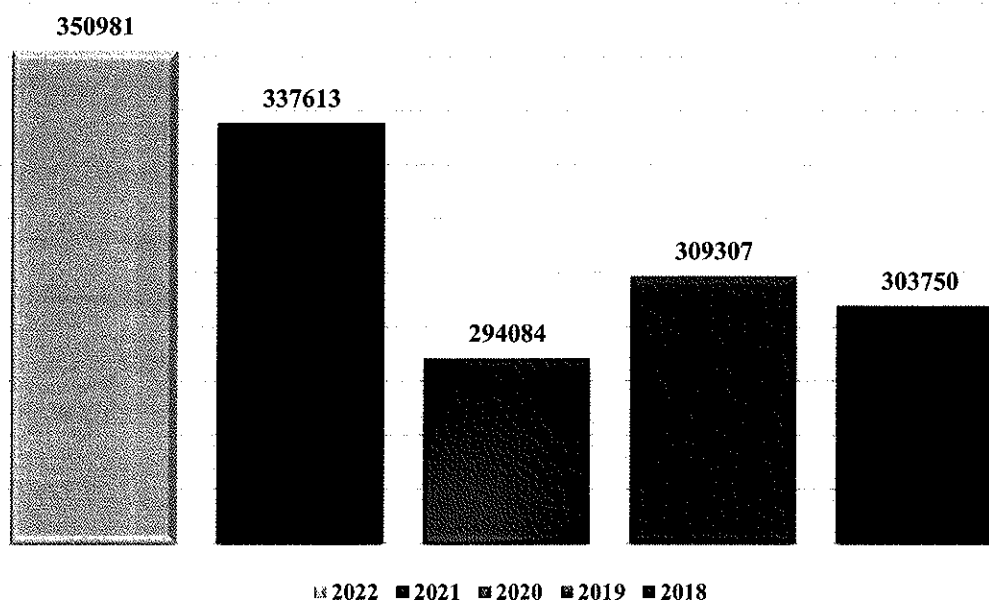
Ca urmare, examinând dinamica volumului de lucru pentru ultimii 5 ani în instanțele judecătorești, observăm că în anul de referință s-a remarcat cel mai mare volum de lucru, deci diferența între anul 2018 (*303750* dosare) și anul 2022 (*350981* dosare) este de 47231 dosare sau cu 13,5%.

Dacă facem o analiză între anii vizați în diagrama de mai jos (2018-2022), observăm că, în anul 2020 volumul de lucru a fost cel mai mic, acest fapt îndatorându-se situației pandemice. Or, situația menționată fiind o provocare nu doar pentru întreaga societate, dar

și pentru sistemul judecătoresc, care în rezultat s-a răsfrâns asupra rezultatelor activității judecătorilor.

Dinamica volumului de lucru pe ultimii 5 ani în instanțele judecătorești este reflectat în diagrama de mai jos:

Volumul de lucru al instanțelor judecătorești pentru ultimii 5 ani

Având în vedere că în PIGD sunt conectate pe lângă Modulul de Raportare Statistică Electronică (MRSE) și Modulul de măsurare a performanței instanțelor judecătorești (MMP), care generează date pentru 17 indicatori de performanță.

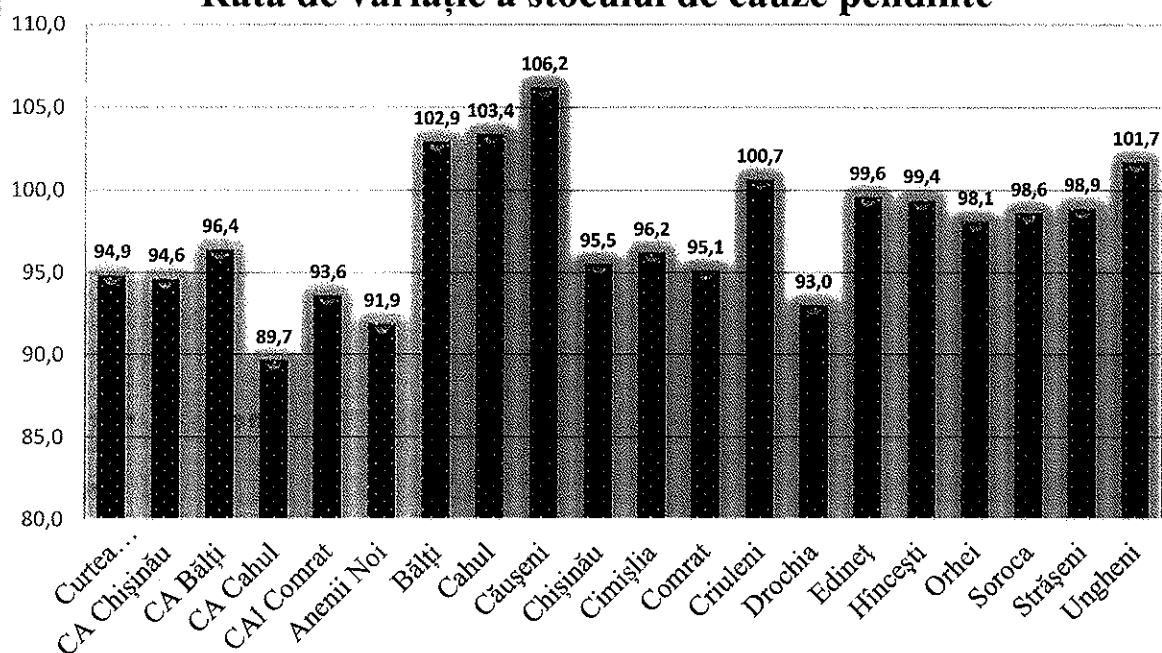
Unul dintre acești indicatori este *rata de variație a stocului de cauze pendinte*⁶. Acest indicator, utilizat împreună cu ceilalți indicatori de măsurare a performanței, evaluează cum este gestionat fluxul de dosare de către instanța de judecată. O rată de variație a stocului de cauze pendinte care e aproape de 100%, indică abilitatea instanței sau a unui sistem judiciar de a rezolva aproximativ același număr de cauze ca numărul de cauze intrate în perioada de timp examinată.

Analizând datele statistice automatizate în PIGD, prezentate în tabelul și diagrama de mai jos, extrase din MMP se poate constata următoarele:

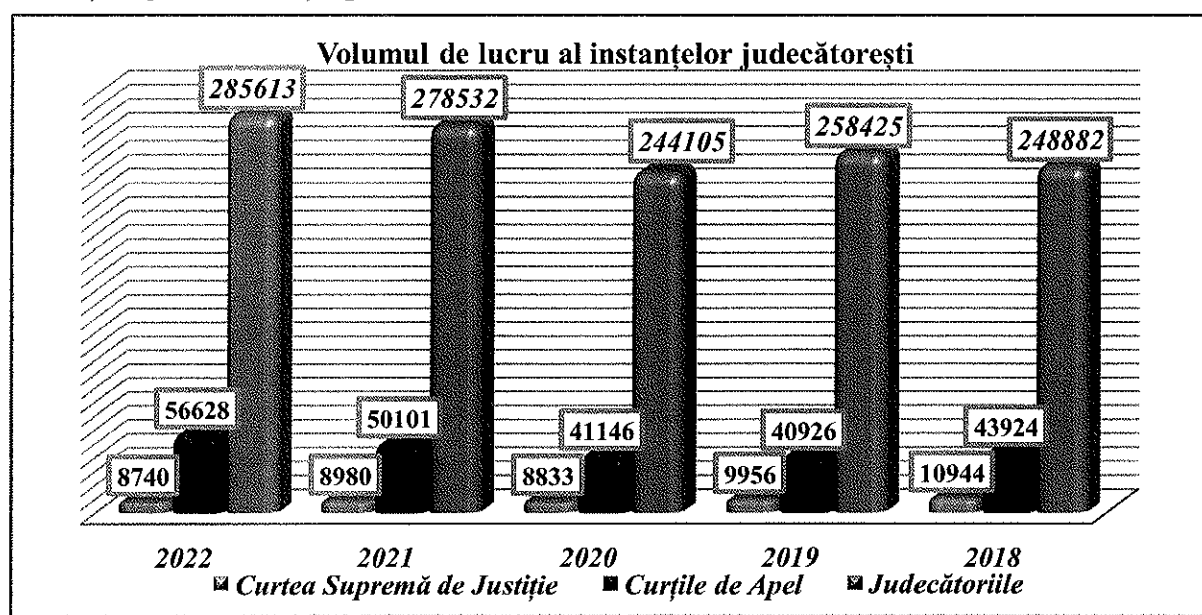
Rata de variație a stocului de cauze pendinte în perioada raportată, în ansamblu, reprezintă 97,2%. Din numărul total de 261819 dosare înregistrate și repartizate judecătorilor în perioada sus-menționată, au fost încheiate 254507 dosare, inclusiv și cauzele restante de la începutul perioadei raportate.

⁶ *Rata de variație a stocului de cauze pendinte: Raportul dintre cauze noi și cauzele soluționate, în decursul unei perioade, exprimat în procente.*

Rata de variație a stocului de cauze pendinte

În diagrama de mai jos este reflectată dinamica cauzelor aflate în procedură în instanțele judecătorești pe ultimii 5 ani:

Sarcina medie lunară a cauzelor soluționate a constituit 68 de cauze per judecător, fapt reflectat în următorul tabel:

Instanțele de judecată	Anul 2022		
	numărul efectiv de judecători	dosare examinate	sarcina lunară per un judecător
Curtea Supremă de Justiție	21	7444	35
Curțile de Apel	77	40946	53
Chișinău	45	29640	66
Bălți	19	7281	38

<i>Cahul</i>	6	2091	35
<i>Comrat</i>	7	1934	28
Judecătoriile naționale	277	206117	74
TOTAL	375	254507	68

Potrivit datelor statistice pe parcursul anului de referință, media lunară a unui judecător a constituit:

- de la Curtea Supremă de Justiție – 35 de dosare;
- de la curțile de apel – 53 de dosare;
- de la judecătoriile naționale – 74 de cauze.

Restanța cauzelor nesoluționate la sfârșitul perioadei raportate a constituit **96474** de dosare.

Deci, s-a constatat creșterea restanței cauzelor nesoluționate la sfârșitul perioadei raportate cu 11,3% față de anul precedent, motivul principal fiind creșterea cauzelor parvenite în perioada de referință.

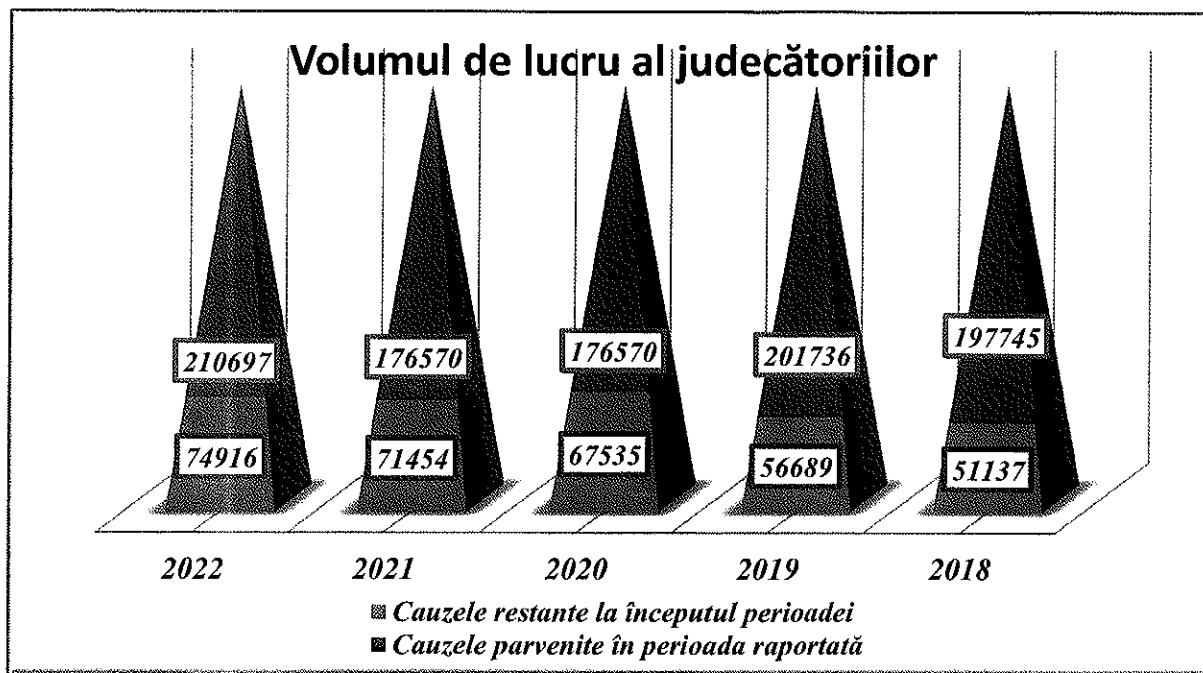
1.1 Volumul de activitate al judecătorilor

În anul 2022 în instanțele naționale s-au aflat pe rol **285613** dosare, inclusiv restanța de la sfârșitul anului 2021.

Volumul de activitate al judecătorilor în anul 2022 s-a majorat cu 7081 de dosare sau cu 2,5% față de anul precedent, comparativ cu anul 2018 - cu 12,9% sau cu 36731 dosare.

Sarcina medie atribuită unui judecător în anul 2022 este de 103 dosare. Făcând o analiză comparativă cu anul precedent, se observă că situația s-a agravat, dat fiind faptul că anul trecut sarcina medie a constituit 91 de cauze.

Dinamica volumului de lucru pentru ultimii 5 ani se reflectă în diagrama de mai jos:

În perioada anilor 2018–2022 restanța dosarelor a crescut de la an la an, deci aceasta s-a majorat cu 32%.

Examinând informația generată din PIGD privind mersul examinării dosarelor în judecătoria din tabelul prezentat mai jos observăm că, Judecătoria Chișinău, ca și în anii precedenți, este instanța cu cel mai mare volum de lucru.

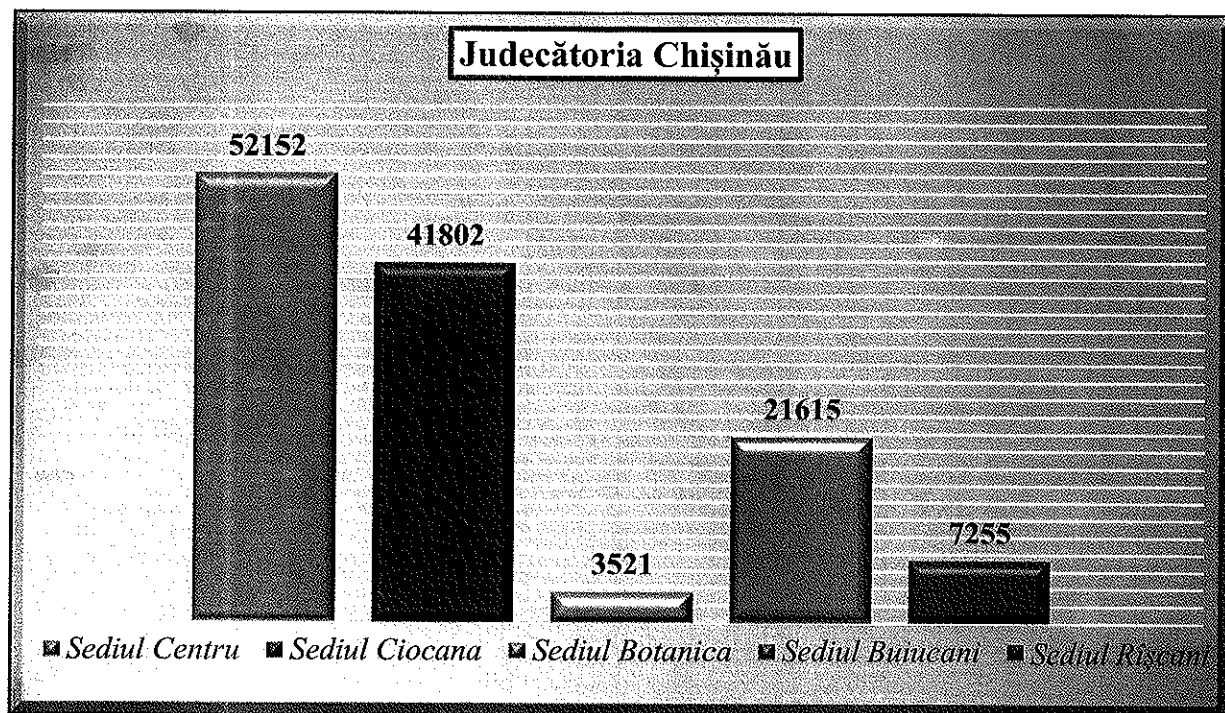
Din cele 126345 dosare aflate pe rol la Judecătoria **Chișinău**, în anul 2022 38588 au fost dosare restante la începutul perioadei de raportare și 87757 de cauze parvenite în perioada raportată, comparativ cu anul precedent, volumul a crescut cu 5,8%. Astfel, volumul de lucru pentru anul 2021 la Judecătoria Chișinău a constituit 118973 de dosare, din ele 36358 au fost dosare restante la începutul perioadei de raportare și 82615 dosare parvenite în perioada raportată.

În același timp, situația este defavorabilă în această instanță, având în vedere faptul că rata de variație a stocului pe cauze pendinte a scăzut. Așadar, în Judecătoria Chișinău, rata de variație a stocului de cauze pendinte a constituit 95,5%, însă în anul precedent fiind de 97,4%.

Ca urmare a analizei comparative între anii 2021 și 2022, volumul de lucru la Judecătoria Chișinău este reflectat în tabelul de mai jos:

		Volumul total de activitate	Rata de variație a stocului de cauze pendinte (%)	Rata de variație a stocului din volumul de lucru (%)	Volumul total de activitate	Rata de variație a stocului de cauze pendinte (%)	Rata de variație a stocului din volumul de lucru (%)
Judecătoria Chișinău	Total	126345	95,5%	66,4%	118973	97,4%	67,6%
	<i>Sediul Botanica</i>	<i>3521</i>	<i>129,8%</i>	<i>28,8%</i>	<i>4249</i>	<i>130,6%</i>	<i>35,4%</i>
	<i>Sediul Buiucani</i>	<i>21615</i>	<i>70,7%</i>	<i>49,4%</i>	<i>9094</i>	<i>98,4%</i>	<i>46,6%</i>
	<i>Sediul Centru</i>	<i>52152</i>	<i>91,3%</i>	<i>58,8%</i>	<i>51142</i>	<i>100,1%</i>	<i>64,8%</i>
	<i>Sediul Ciocana</i>	<i>41802</i>	<i>113,3%</i>	<i>91,7%</i>	<i>48496</i>	<i>94,2%</i>	<i>79,1%</i>
	<i>Sediul Rîșcani</i>	<i>7255</i>	<i>70,6%</i>	<i>43,1%</i>	<i>5992</i>	<i>97,0%</i>	<i>54,6%</i>

Dinamica volumului de activitate la Judecătoria Chișinău se poate urmări în diagrama de mai jos:

Reieșind din *informația generată din PIGD privind mersul examinării dosarelor a judecătoriilor* prezentată mai jos, se poate face o examinare complexă a volumului de lucru, fiind util a observa nu doar activitatea Judecătoriei Chișinău, ci și volumul de lucru al altor judecătorii în comparație cu anul 2021.

Judecătoria	Sediu	anul 2022					anul 2021				
		Restanța cauzelor și materialelor la începutul perioadei de referință	Numărul total de cauze și materiale parvenite în perioada de referință	Volumul total de activitate	Rata de variație a stocului de cauze pendente (%)	Rata de variație a stocului din volumul de lucru (%)	Restanța cauzelor și materialelor la începutul perioadei de referință	Numărul total de cauze și materiale parvenite în perioada de referință	Volumul total de activitate (3=1+2)	Rata de variație a stocului de cauze pendente (%)	Rata de variație a stocului din volumul de lucru (%)
Anenii Noi	Total	910	5014	5924	91,9%	77,8%	961	4722	5683	101,1%	84,0%
	Sediul Bender	271	2135	2406	83,3%	73,9%	257	990	1247	105,3%	83,6%
	Sediul Central (Anenii Noi)	639	2879	3518	98,3%	80,4%	704	3732	4436	100,0%	84,1%
Bălți	Total	5081	22084	27165	102,9%	83,7%	4339	22404	26743	96,7%	81,0%
	Sediul Central (Bălți)	4060	14927	18987	104,1%	81,9%	3383	14709	18092	95,4%	77,6%
	Sediul Fălești	533	3975	4508	98,7%	87,0%	536	4103	4639	100,1%	88,6%
	Sediul Sîngerei	488	3182	3670	102,5%	88,9%	420	3592	4012	98,1%	87,8%
Cahul	Total	3886	9921	13807	103,4%	74,3%	3694	9366	13060	97,9%	70,2%
	Sediul Cantemir	862	1951	2813	94,7%	65,7%	548	1904	2452	74,7%	58,0%
	Sediul Central (Cahul)	2575	6425	9000	104,5%	74,6%	2942	5948	8890	108,1%	72,4%
	Sediul Taraclia	449	1545	1994	109,4%	84,8%	204	1514	1718	87,1%	76,7%
Căușeni	Total	2636	5765	8401	106,2%	72,9%	2801	5965	8766	102,8%	69,9%
	Sediul Central (Căușeni)	1603	3408	5011	107,0%	72,7%	1975	3545	5520	110,9%	71,3%
	Sediul Ștefan Vodă	1033	2357	3390	105,1%	73,1%	826	2420	3246	90,8%	67,7%
Chișinău	Total	38588	87757	126345	95,5%	66,4%	36358	82615	118973	97,4%	67,6%
	Sediul Botanica	2740	781	3521	129,8%	28,8%	3097	1152	4249	130,6%	35,4%
	Sediul Buiceni	6524	15091	21615	70,7%	49,4%	4792	4302	9094	98,4%	46,6%
	Sediul Centru	18546	33606	52152	91,3%	58,8%	18053	33089	51142	100,1%	64,8%
	Sediul Ciocana	7956	33846	41802	113,3%	91,7%	7799	40697	48496	94,2%	79,1%
	Sediul Rîșcani	2822	4433	7255	70,6%	43,1%	2617	3375	5992	97,0%	54,6%
Cimișlia	Total	1984	5563	7547	96,2%	70,9%	1804	5577	7381	96,8%	73,1%
	Sediul Central (Cimișlia)	1401	4231	5632	92,0%	69,1%	1292	4099	5391	96,7%	73,5%
	Sediul Leova	583	1332	1915	109,5%	76,1%	512	1478	1990	97,2%	72,2%
Comrat	Total	2347	5613	7960	95,1%	67,1%	2670	5836	8506	105,6%	72,4%
	Sediul Ceadir Lunga	802	1379	2181	96,4%	61,0%	849	1411	2260	103,5%	64,6%
	Sediul Central (Comrat)	1258	3742	5000	92,7%	69,3%	1235	4107	5342	98,6%	75,8%
	Sediul Vulcanesti	287	492	779	110,2%	69,6%	586	318	904	205,0%	72,1%
Criuleni	Total	1137	3667	4804	100,7%	76,8%	906	3872	4778	94,0%	76,2%
	Sediul Central (Criuleni)	878	2729	3607	97,3%	73,6%	666	2681	3347	92,2%	73,9%
	Sediul Dubăsari	259	938	1197	110,4%	86,5%	240	1191	1431	98,2%	81,7%
Drochia	Total	1997	9952	11949	93,0%	77,5%	1779	10334	12113	97,9%	83,5%
	Sediul Central (Drochia)	1132	4593	5725	90,8%	72,8%	1058	4611	5669	98,5%	80,1%
	Sediul Glodeni	412	2521	2933	97,9%	84,1%	378	2653	3031	98,7%	86,4%
	Sediul Rîșcani	453	2838	3291	92,2%	79,6%	343	3070	3413	96,4%	86,7%
Edineț	Total	2054	12048	14102	99,6%	85,1%	1917	11583	13500	98,8%	84,8%
	Sediul Briceni	701	3243	3944	100,9%	83,0%	652	3009	3661	98,4%	80,9%
	Sediul Central (Edineț)	634	3636	4270	99,5%	84,7%	625	3407	4032	99,7%	84,2%
	Sediul Dondușeni	406	3139	3545	100,4%	88,9%	299	3159	3458	96,5%	88,2%
	Sediul Ocnița	313	2030	2343	96,5%	83,6%	341	2008	2349	101,4%	86,7%
Hîncești	Total	4002	8573	12575	99,4%	67,8%	4406	9386	13792	104,3%	71,0%
	Sediul Central (Hîncești)	2060	5413	7473	99,2%	71,9%	1347	5697	7044	94,4%	76,4%
	Sediul Ialoveni	1942	3160	5102	99,7%	61,7%	3059	3689	6748	119,6%	65,4%
Orhei	Total	3220	13881	17101	98,1%	79,6%	3582	13386	16968	102,8%	81,1%
	Sediul Central (Orhei)	1390	7312	8702	97,1%	81,6%	1616	6687	8303	103,6%	83,5%
	Sediul Rezina	742	2909	3651	97,6%	77,7%	793	2906	3699	101,6%	79,8%
	Sediul Șoldănești	399	1371	1770	97,8%	75,8%	361	1383	1744	97,3%	77,1%
	Sediul Telenești	689	2289	2978	102,3%	78,6%	812	2410	3222	105,2%	78,7%
Soroca	Total	2219	8359	10578	98,6%	77,9%	2533	8591	11124	103,7%	80,1%
	Sediul Central (Soroca)	1440	5903	7343	107,0%	86,0%	1537	5843	7380	101,7%	80,5%
	Sediul Florești	779	2456	3235	78,4%	59,5%	996	2748	3744	107,9%	79,2%
Strășeni	Total	1833	5728	7561	98,9%	74,9%	1491	6486	7977	94,8%	77,1%
	Sediul Central (Strășeni)	925	3250	4175	92,0%	71,6%	965	3065	4030	101,3%	77,0%
	Sediul Călărași	908	2478	3386	108,0%	79,0%	526	3421	3947	89,0%	77,1%
Ungheni	Total	3022	6772	9794	101,7%	70,3%	2213	6955	9168	88,4%	67,0%
Total general		74916	210697	285613	97,8%	72,2%	71454	207078	278532	98,4%	73,1%

Urmare a examinării datelor statistice prezentate în tabelul de mai sus, se constată că, în unele judecătoria, inclusiv și sedii, se menține o situație stabilă din an în an. Însă în majoritatea judecătoriilor naționale volumul de activitate este în creștere constantă.

La 31 decembrie 2022 restanța cauzelor constituia 79496 de cauze sau cu 6,3% mai mult față de 31 decembrie 2021.

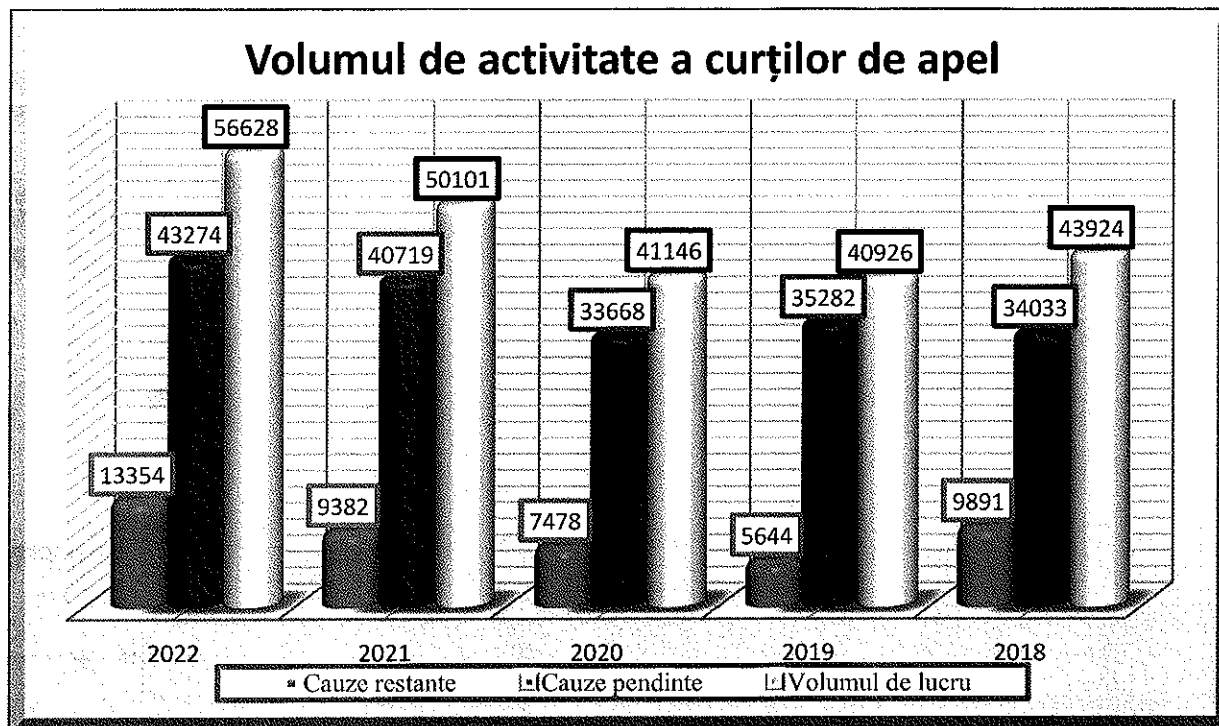
1.2 Activitatea curților de apel

Pe parcursul anului 2022 pe rolul curților de apel au fost **56628** de cauze, cuprinzând cauze examinate în fond, în apel și în recurs. Comparând activitatea curților de apel, observăm o creștere esențială a volumului de activitate în anul 2022 față de anul trecut, remarcând o creștere cu 13% sau cu 6527 de cauze. Deci, în anul 2021 volumul de lucru a constituit 50101 cauze, din acestea 9382 de cauze fiind restante la începutul perioadei de raportare și 40719 cauze pendinte în aceeași perioadă.

De remarcat faptul că în anul 2022 sarcina medie atribuită unui judecător a crescut în medie cu 11 cauze, aceasta constituind 74 de cauze, în anul 2021 fiind 63 de dosare, totodată se observă că și numărul de judecători a scăzut față de anul precedent, acesta fiind de 77 de judecători, însă în anul 2021 fiind de 79 de judecători.

Făcând o comparație a volumului de lucru se observă că, în anul 2022 se atestă cel mai mare volum de lucru din ultimii 5 ani.

Reprezentarea grafică a evoluției volumului de activitate al curților de apel pe ultimii 5 ani se prezintă astfel:

Cel mai mare număr de cauze aflate pe rol, ca și în anii precedenți, s-a înregistrat la Curtea de Apel Chișinău – 42595 de cauze, unui judecător revenindu-i o sarcină medie de

95 de cauze. Comparând cu anul precedent observăm că, volumul de lucru la Curtea de Apel Chișinău a crescut cu 12,8% sau cu 5455 de cauze, și sarcina medie lunară, de asemenea, fiind în creștere față de anul precedent, motivul principal fiind demisionările judecătorilor.

În categoria cu cel mai mic număr de cauze în anul 2022, ca și în anii precedenți, a fost înregistrată Curtea de Apel Comrat - 2405 de cauze, unui judecător revenindu-i o sarcină medie lunară de 34 de dosare. Făcând o comparație cu anul precedent, observăm că în anul de referință se constată o creștere a volumului de lucru al Curții de Apel Comrat cu 6,7%.

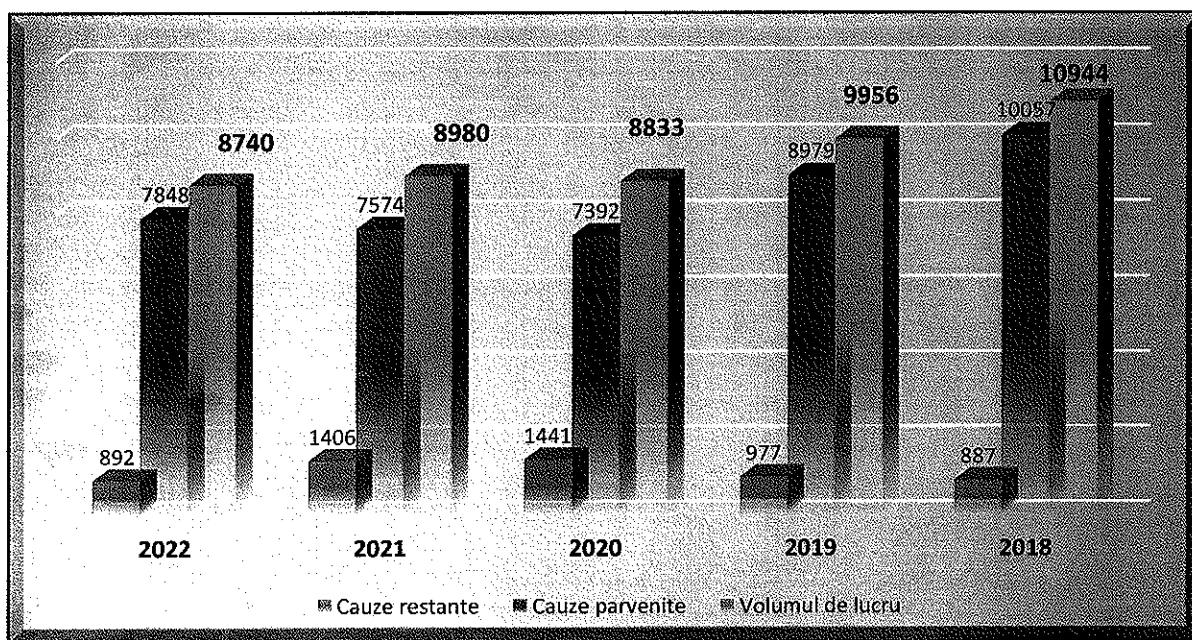
La sfârșitul anului 2022 restanța cauzelor constituia 15682 de cauze sau cu 14,8% mai mult față de 31 decembrie 2021.

1.3 Activitatea Curții Supreme de Justiție

Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești, soluționarea litigiilor apărute în cadrul aplicării legilor garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

În perioada de referință, Curtea Supremă de Justiție a înregistrat un număr de **8740** de dosare, ceea ce indică o scădere cu 2,7% a volumului de lucru față de anul precedent, sarcină medie constituind 42 de cauze per judecător.

Evoluția volumului de activitate pe parcursul ultimilor 5 ani la instanța supremă este prezentată în următoarea diagramă:

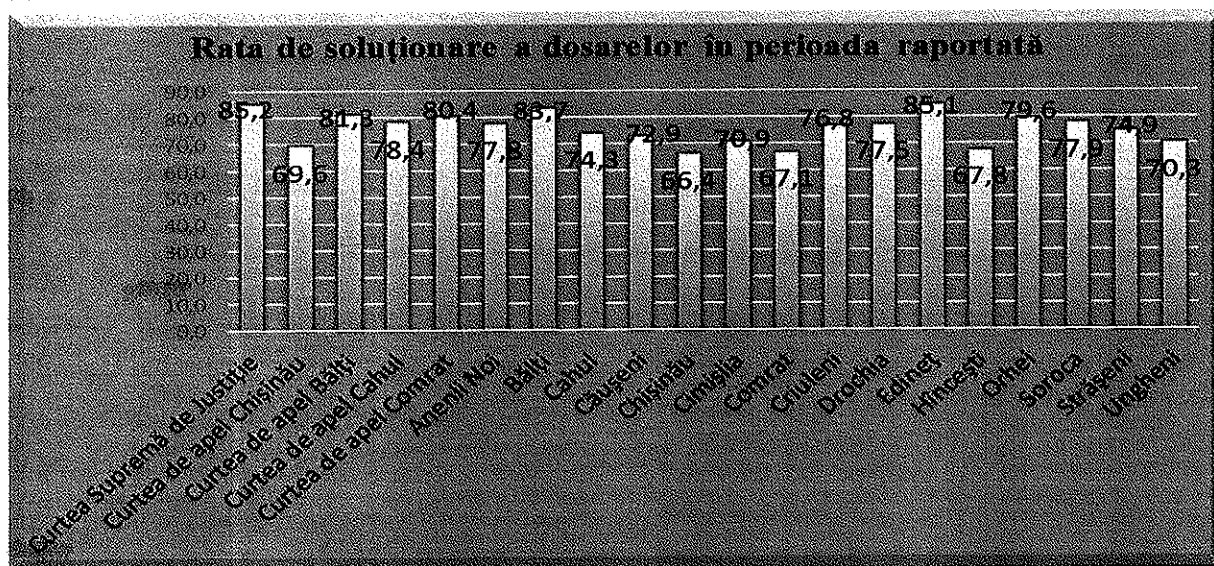
Ce ține de restanța dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei, observăm că aceasta este în creștere, deci, la 31 decembrie 2022 restanța fiind de 1296 de dosare sau cu 31,2% mai mare față de anul trecut.

1. Operativitatea întregului sistem judecătoresc

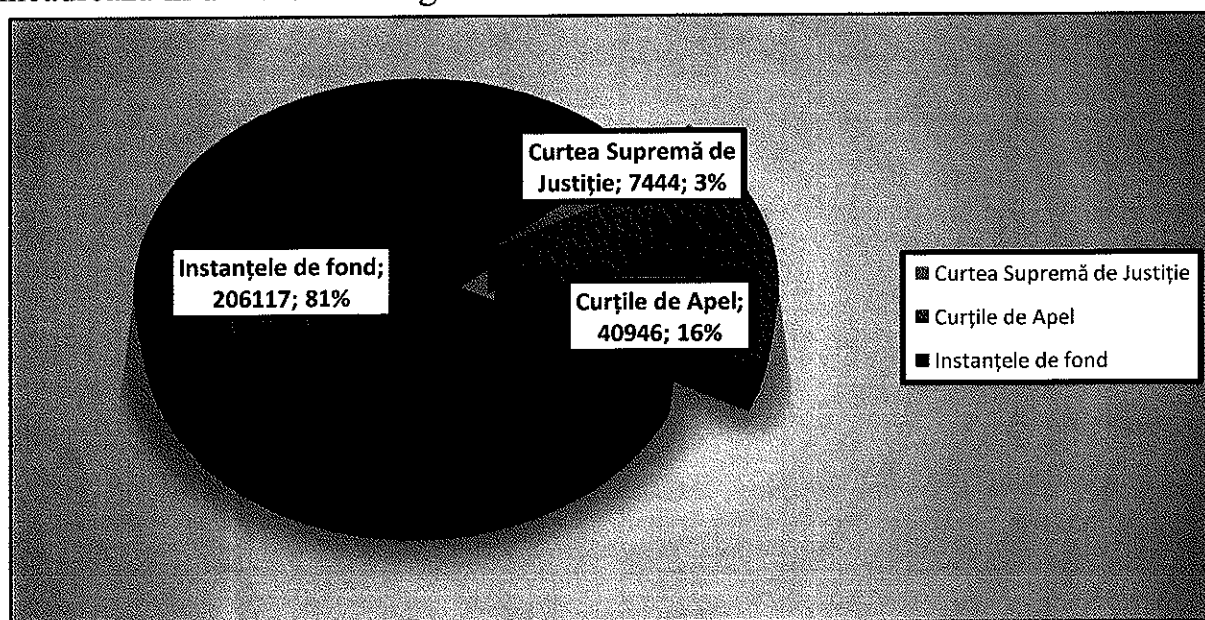
Cu referire la încheierea cauzelor la nivel național s-a atestat că, în 12 luni ale anului 2022 au fost soluționate **254507** dosare, ceea ce reprezintă o creștere cu 2,4% față de anul precedent - în anul 2021 fiind soluționate în total **248555** de cauze.

Examinând datele din diagrama prezentată mai jos se poate constata următoarele:

Rata de soluționare a dosarelor pe întreg sistemul judecătoresc în perioada raportată, în ansamblu, reprezintă 73%. Din totalul volumului de activitate de 350981 dosare în perioada sus-menționată, au fost încheiate 254507 dosare, inclusiv dosarele restante. Deci, se reflectă o scădere neesențială a ratei de soluționare, în anul precedent aceasta constituind 74%.

Divizarea pe instanțele judecătorești a cauzelor examinate în anul 2022 se încadrează în următoarea diagramă:

2.1 Operativitatea la nivelul judecătoriilor

Din cele **254507** cauze examinate pe întregul sistem judecătoresc în judecătoriile naționale pe parcursul anului 2022 au fost soluționate **206117** dosare, restul **40946** de cauze fiind atribuite curților de apel și **7444** de cauze - Curții Supreme de Justiție.

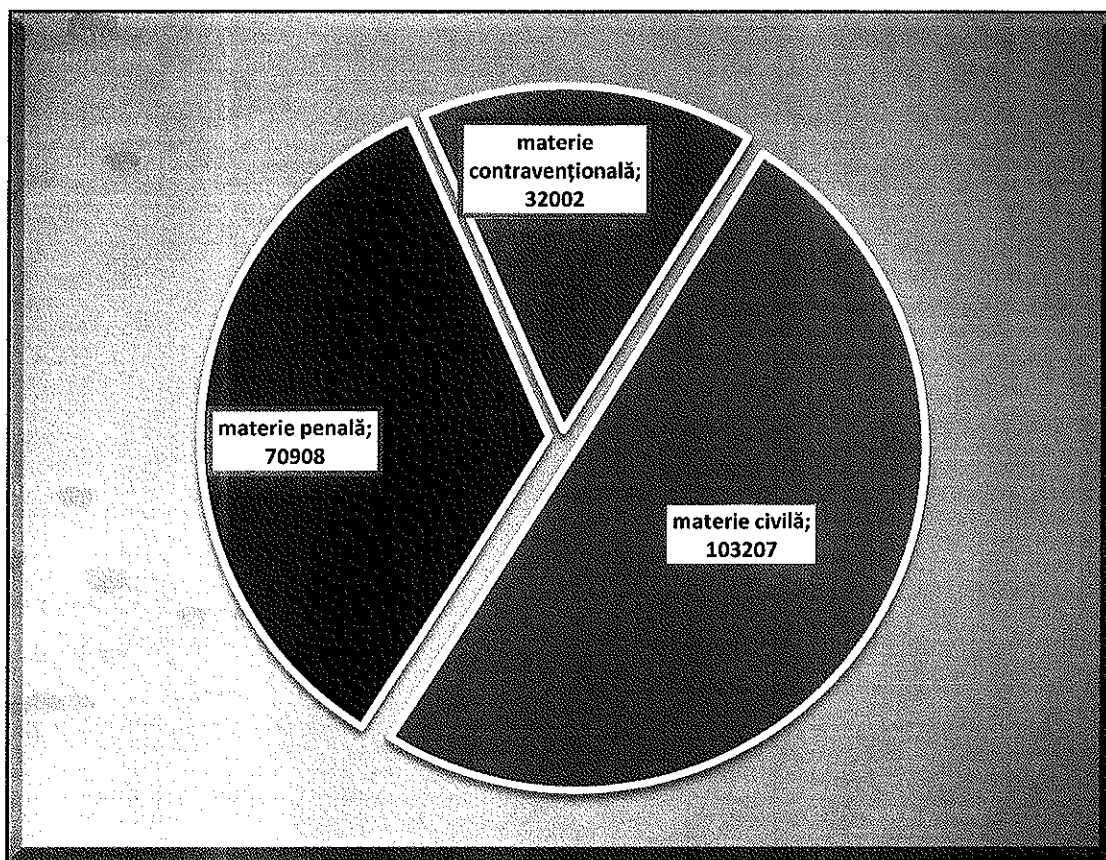
În ceea ce privește numărul dosarelor soluționate, acesta a crescut față de anul precedent cu 1,2% sau cu 2387 de dosare, respectiv, în anul 2021 numărul cauzelor soluționate fiind de 203730 de dosare.

Sarcina medie lunară a cauzelor soluționate în anul 2022 a constituit 72 de cauze. Făcând o analiză comparativă cu anul precedent, se observă că situația s-a complicat, dat fiind faptul că anul trecut sarcina medie a constituit 67 de cauze.

Cele **206117** cauze soluționate în anul 2022 pot fi divizate în felul următor:

- în materie *penală* **70908**;
- în materie *civilă* **103207**;
- *contravenționale* **32002**.

Prin urmare, informația relatată mai sus este reflectată în diagrama ce urmează:

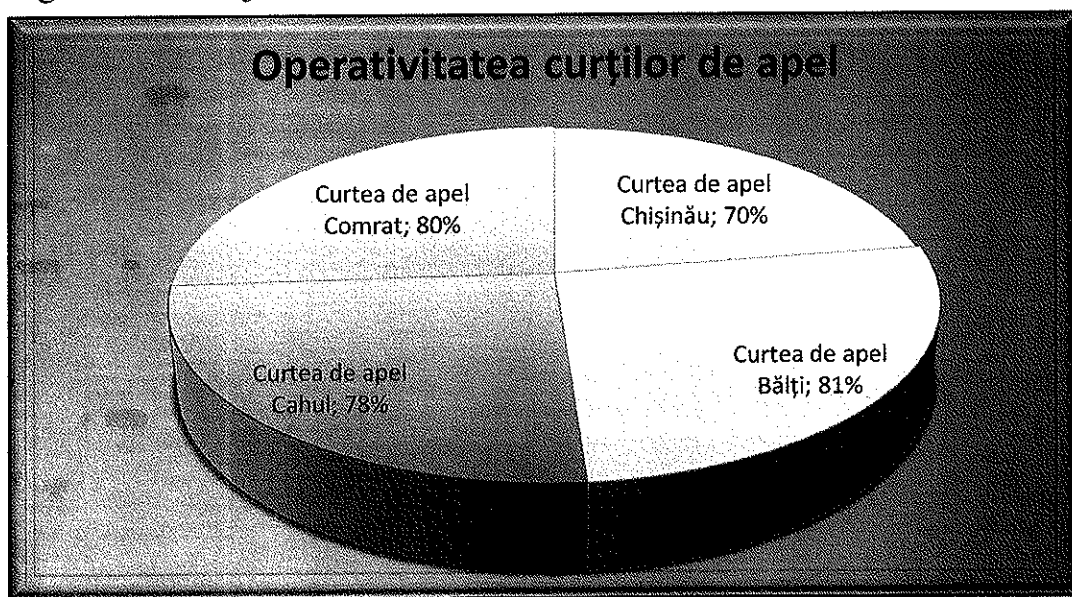
2.2 Operativitatea la nivelul curților de apel

Din numărul total de **56628** de cauze înregistrate pe rolul curților de apel au fost soluționate **40946** de dosare.

La curțile de apel s-a atestat o creștere cu 10,3% a operativității în perioada raportată față de anul precedent. Reieșind din cele expuse, rata de variație a stocului de cauze pendinte la curțile de apel în perioada raportată a constituit 95% și sarcina medie lunară a cauzelor soluționate fiind de 53 de cauze per judecător. Deci, în anul 2021 rata de variație a stocului de cauze pendinte fiind de 90% și sarcina medie lunară a cauzelor soluționate constituie

47 de dosare.

Operativitatea la nivelul curților de apel, pentru anul 2022 poate fi urmărită în diagrama de mai jos:

Instanța cu cea mai mare operativitate în anul curent o deține Curtea de Apel Bălți - 81%, iar în anul precedent a avut operativitatea de 83%. Astfel, la Curtea de Apel Bălți unui judecător sarcina medie lunară i-a revenit 47 de dosare, dintre care fiind soluționate în mediu 38 de dosare. Comparativ cu anul precedent, observăm o creștere a sarcinii lunare în anul de raportare, deci sarcina medie lunară a unui judecător în anul precedent a fost de 42 de dosare per judecător, din ele 35 de dosare fiind soluționate. Deci, în anul 2022 la Curtea de Apel Bălți au fost soluționate 7281 de cauze din cele 8961 aflate pe rol, fapt ce demonstrează majorarea cauzelor soluționate față de anul precedent cu 5%, or, în anul 2021 la Curtea menționată au fost examinate 6916 dosare.

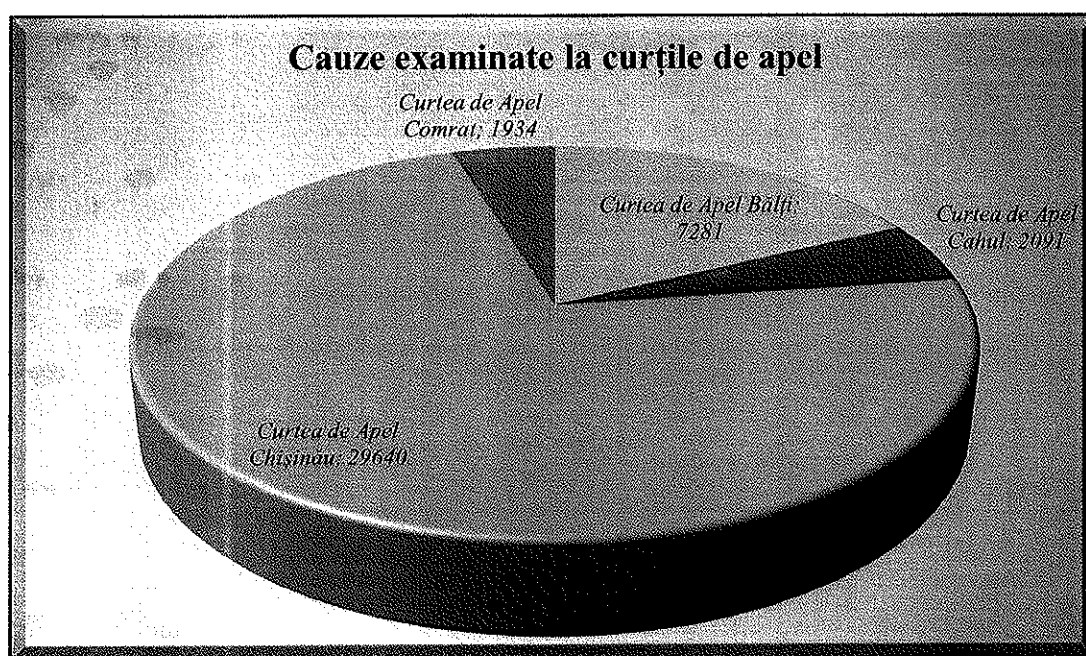
Curtea de Apel Bălți este urmată de Curtea de Apel Comrat, cu operativitatea de 80%, și cu o sarcină medie lunară de 28 de dosare soluționate din cele 34 aflate pe rol. Făcând comparație cu anul precedent, se constată că, sarcina medie lunară a crescut

nesemnificativ, anul trecut au fost examinate 27 de dosare din 32 de dosare aflate pe rol. Prin urmare, în anul curent, la Curtea de Apel Comrat au fost examinate 1934 de cauze din cele 2405 aflate pe rol, iar în anul 2021 au fost examinate 1904 cauze.

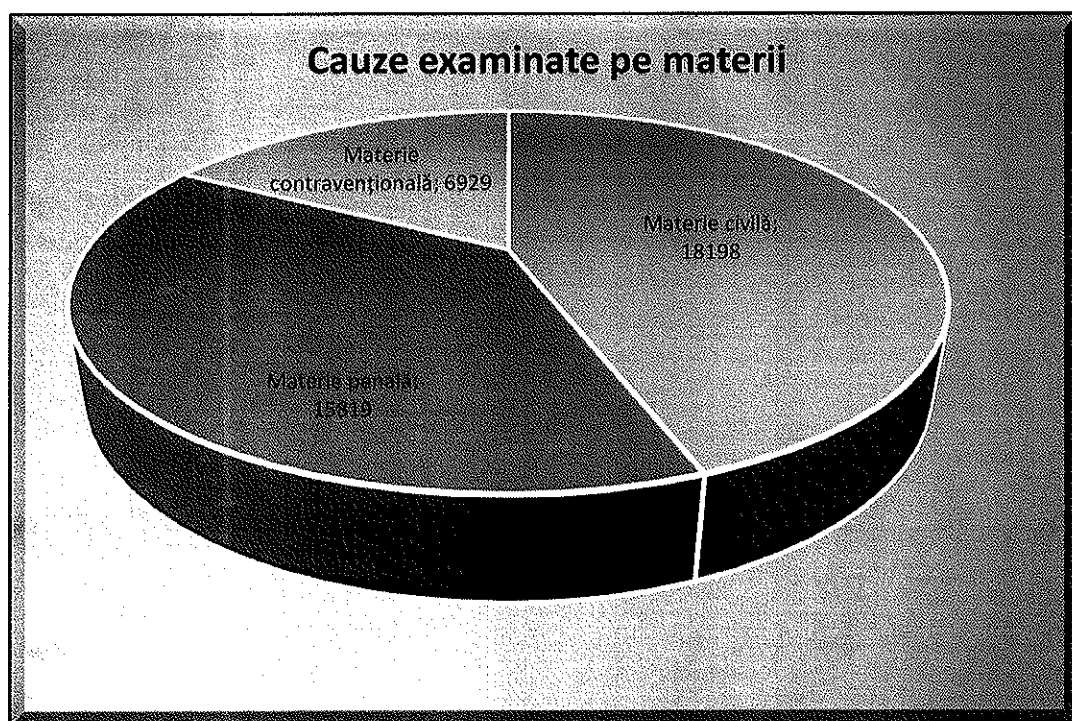
Următoarea este Curtea de Apel Cahul cu operativitatea de 78%, iar sarcină medie lunară per judecător fiind de 44 de cauze, din ele au fost examinate 35 de dosare. În perioada raportată la Curtea de Apel Cahul au fost soluționate în total 2091 de cauze din cele 2667 de cauze aflate pe rol. Comparând ultimii doi ani, soluționarea cauzelor a crescut nesemnificativ față de anul precedent. Or, în anul 2021 au fost soluționate 2059 de cauze.

Cea mai mică operativitate, ca și anii precedenți o deține Curtea de Apel Chișinău cu 70%. Doar cu mențiunea că, acesta a avut cel mai mare volum de lucru de 42595 de cauze, din care au fost examinate 29640 cauze, sarcina medie lunară fiind de 95 de cauze, din ele fiind examinate 66 dosare. Comparativ cu anul 2021, soluționarea cauzelor a crescut cu 12,7%, sau în anul precedent au fost soluționate 25868 de cauze din 37140 de dosare aflate pe rol.

Cauzele examinate la nivelul curților de apel pentru anul 2022 pot fi urmărite în diagrama de mai jos:

Făcând o divizare pe categorii a cauzelor examinate (40946 de cauze) în anul 2022, se poate recurge la următoarea clasificare:

În perioada raportată au fost examinate **18198** de dosare în materie **civilă**, dintre care 461 de dosare ca prima instanță, 9635 cauze în apel, 7834 de dosare în recurs, 268 de dosare în ordine de revizuire.

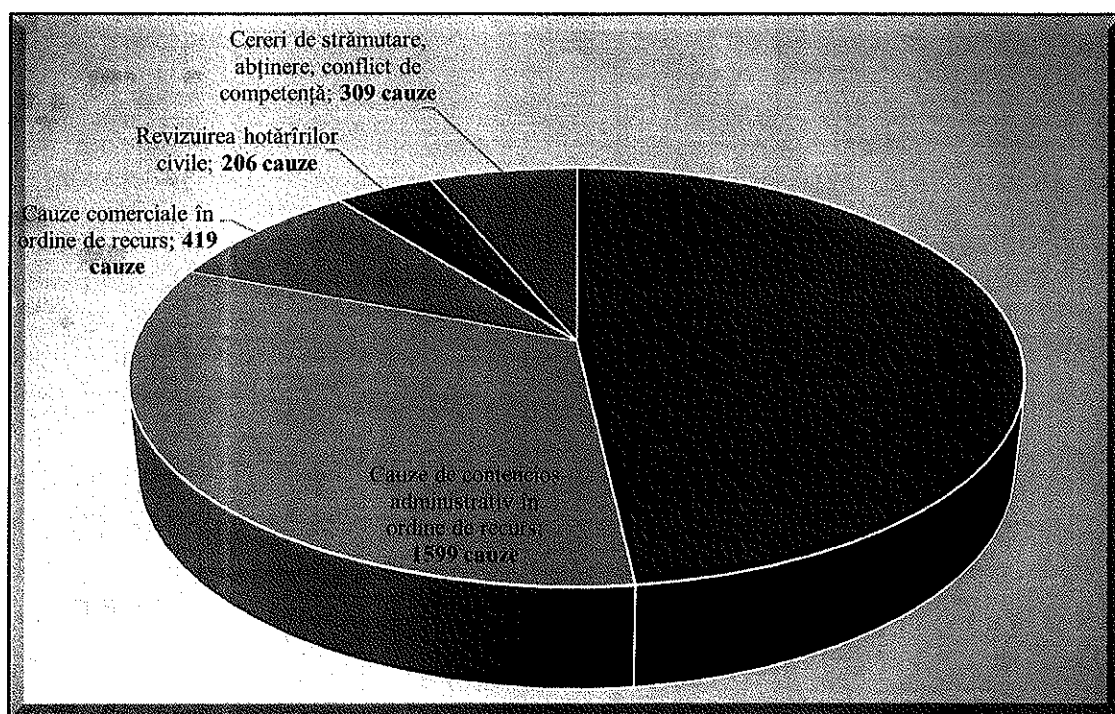
Făcând o divizare pentru cauzele examinate **15819** de dosare în materie **penală**, se observă 3408 dosare în ordine de apel, 12403 în ordine de recurs, 3 dosare ca prima instanță și 5 dosare în ordine de revizuire.

Ce ține de cauzele contravenționale examinate, 6890 de cauze au fost examinate în ordine de recurs și 39 de dosare în ordine de revizuire.

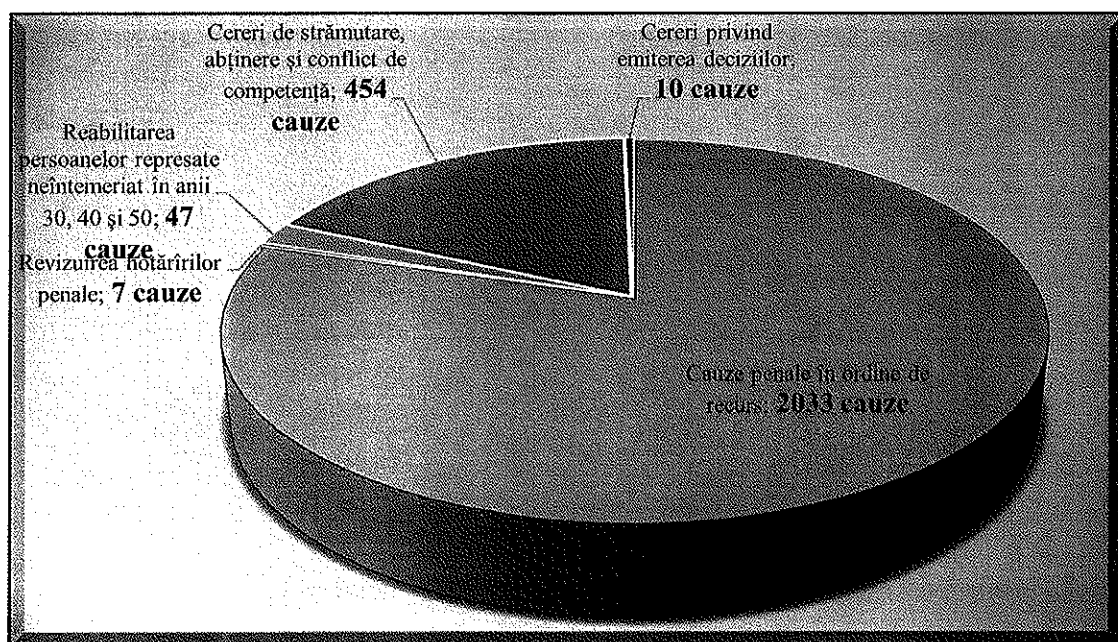
2.3 Operativitatea la nivelul Curții Supreme de Justiție

Dintre cele **8740** de cauze aflate pe rol la Curtea Supremă de Justiție în anul 2022 au fost soluționate **7444** de dosare sau 85%, restanța la sfârșitul perioadei de raportare constituind 1296 de cauze.

Făcând o divizare pe categorii de cauze civile examinate (**4893 de cauze**) de către **Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ** în anul 2022, se poate face următoarea clasificare:

Urmează divizarea celor 2551 de cauze penale examinate de către *Colegiul penal* în anul 2022:

De notat că, la Curtea Supremă de Justiție sarcina medie lunară per judecător a constituit 42 de dosare, dintre ele în mediu 35 de dosare fiind examinate.

În anul trecut din cele 8833 de cauze aflate pe rol la Curtea Supremă de Justiție au fost soluționate 7427 de dosare sau 84%.

Ca urmare, observăm că, rata de variație a stocului cauzelor pendinte în anul 2022 a constituit 95%, deci, în comparație cu anul precedent rata a scăzut, anul trecut aceasta fiind de 107%.

% dosarelor încheiate	Rata de variație a stocului de cauze pendinte %	Numărul de judecători efectiv	Sarcina medie lunară care se atribuie unui judecător din cauzele aflate pe rol	Sarcina medie lunară per judecător a cauzelor soluționate
85%	95%	21	42	35

2. Volumul per judecător

Ca indice statistic, volumul per judecător poate fi examinat fie în forma *volum efectiv per judecător*, fie ca *volum conform statului de personal al instanței judecătorești*.

Volumul efectiv per judecător reflectă numărul de dosare aflat pe rol la un judecător în perioada de referință și se calculează prin raportarea numărului total de dosare la numărul judecătorilor care au activat efectiv la o instanță (excluzând magistrații detașați și suspendați), respectiv, se exclude și durata concediilor anuale plătite. Numărul de judecători care au activat efectiv la o instanță se determină ca medie anuală, luându-se în considerare durata perioadelor în care unii magistrați nu au activat.

Volumul conform statului de personal al instanței judecătorești se determină prin raportarea volumului de activitate la numărul total de posturi de judecător prevăzut în schemele de încadrare ale instanțelor.

În perioada de referință la nivelul întregului sistem judecătoresc s-a înregistrat un *volum efectiv mediu per judecător* de 936 de cauze, iar *conform statului de personal al instanței judecătorești* - de 718 cauze.

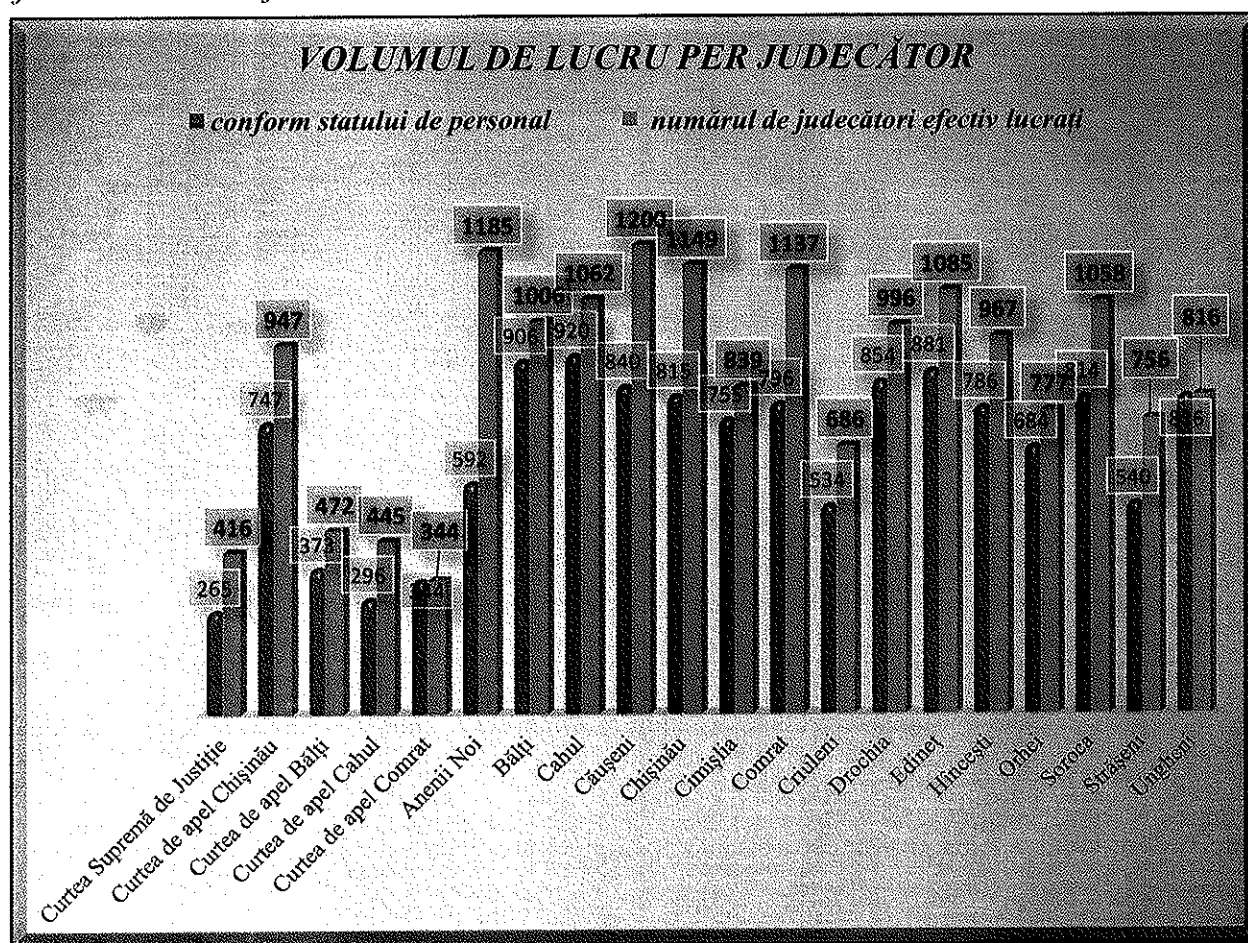
Comparativ cu anul trecut s-a atestat o creștere a volumului efectiv per judecător - cu 11%. Deci, în anul 2020 s-a înregistrat un volum efectiv per judecător de 834 de cauze anual, iar conform schemei de încadrare a instanței judecătorești - de 695 de cauze.

Volumul mediu per judecător la nivelul întregului sistem judecătoresc pentru anul 2022 poate fi urmărit în tabelul de mai jos:

Nr. d/o	Instanța de judecată	Volumul de lucru		Total volumul de activitate (3=1+2)	Numărul de judecători		Volumul activitate per judecător		Total cauze încheiate	Cauze încheiate per judecător		Restul cauzelor și materialelor la sfârșitul perioadei de referință	Rata de variație a stocului din volumul de activitate (%)	Rata de variație a stocului de cauze pendente (%)	Durata lichidării stocului de cauze pendente (zile)
		Restul cauzelor și materialelor la începutul perioadei de referință	Numărul total de cauze și materiale parvenite în perioada de referință		conform statutului de personal	efectiv lucrați	conform statutului de personal (6=3/4)	numărul de judecători efectiv lucrați (7=3/5)		conform statutului de personal (9=8/4)	numărul de judecători efectiv lucrați (10=8/5)				
A	B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Curtea Supremă de Justiție	892	7848	8740	33	21	265	416	7444	226	354	1296	85%	95%	64
2	CA Chișinău	11272	31323	42595	57	45	747	947	29640	520	659	12955	70%	95%	160
3	CA Bălți	1408	7553	8961	24	19	373	472	7281	303	383	1680	81%	96%	84
4	CA Cahul	335	2332	2667	9	6	296	445	2091	232	349	576	78%	90%	101
5	CA Comrat	339	2066	2405	7	7	344	344	1934	276	276	471	80%	94%	89
Total curțile de apel		13354	43274	56628	97	77	584	735	40946	422	532	15682	72%	95%	140
6	Anenii Noi	910	5014	5924	10	5	592	1185	4607	461	921	1317	78%	92%	104
Sediul Bender		271	2135	2406	3	2	802	1203	1778	593	889	628	74%	83%	129
Sediul Central (Anenii Noi)		639	2879	3518	7	3	503	1173	2829	404	943	689	80%	98%	89
7	Bălți	5081	22084	27165	30	27	906	1006	22728	758	842	4437	84%	103%	71
Sediul Central (Bălți)		4060	14927	18987	19	17	999	1117	15542	818	914	3445	82%	104%	81
Sediul Fălești		533	3975	4508	5	4	902	1127	3924	785	981	584	87%	99%	54
Sediul Singerei		488	3182	3670	6	6	612	612	3262	544	544	408	89%	103%	46
8	Cahul	3886	9921	13807	15	13	920	1062	10255	684	789	3552	74%	103%	126
Sediul Cantemir		862	1951	2813	3	3	938	938	1847	616	616	966	66%	95%	191
Sediul Central (Cahul)		2575	6425	9000	9	7	1000	1286	6717	746	960	2283	75%	105%	124
Sediul Taraclia		449	1545	1994	3	3	665	665	1691	564	564	303	85%	109%	65
9	Căușeni	2636	5765	8401	10	7	840	1200	6122	612	875	2279	73%	106%	136
Sediul Central (Căușeni)		1603	3408	5011	6	4	835	1253	3645	608	911	1366	73%	107%	137
Sediul Ștefan Vodă		1033	2357	3390	4	3	848	1130	2477	619	826	913	73%	105%	135
10	Chișinău	38588	87757	126345	155	110	815	1149	83833	541	762	42512	66%	96%	185
Sediul Botanica		2740	781	3521	12	10	293	352	1014	85	101	2507	29%	130%	902
Sediul Buiucani		6524	15091	21615	47	31	460	697	10669	227	344	10946	49%	71%	374
Sediul Centru		18546	33606	52152	67	52	778	1003	30678	458	590	21474	59%	91%	255
Sediul Ciocana		7956	33846	41802	14	8	2986	5225	38342	2739	4793	3460	92%	113%	33
Sediul Rîșcani		2822	4433	7255	15	9	484	806	3130	209	348	4125	43%	71%	481
11	Cimișlia	1984	5563	7547	10	9	755	839	5352	535	595	2195	71%	96%	150
Sediul Central (Cimișlia)		1401	4231	5632	6	6	939	939	3894	649	649	1738	69%	92%	163
Sediul Leova		583	1332	1915	4	3	479	638	1458	365	486	457	76%	109%	114
12	Comrat	2347	5613	7960	10	7	796	1137	5339	534	763	2621	67%	95%	179
Sediul Ceadr Lunga		802	1379	2181	3	2	727	1091	1330	443	665	851	61%	96%	234
Sediul Central (Comrat)		1258	3742	5000	5	4	1000	1250	3467	693	867	1533	69%	93%	161
Sediul Vulcănești		287	492	779	2	1	390	779	542	271	542	237	70%	110%	160
13	Criuleni	1137	3667	4804	9	7	534	686	3691	410	527	1113	77%	101%	110
Sediul Central (Criuleni)		878	2729	3607	6	5	601	721	2655	443	531	952	74%	97%	131
Sediul Dubăsari		259	938	1197	3	2	399	599	1036	345	518	161	87%	110%	57
14	Drochia	1997	9952	11949	14	12	854	996	9256	661	771	2693	77%	93%	106
Sediul Central (Drochia)		1132	4593	5725	6	5	954	1145	4170	695	834	1555	73%	91%	136
Sediul Glodeni		412	2521	2933	4	3	733	978	2468	617	823	465	84%	98%	69
Sediul Rîșcani Nord		453	2838	3291	4	4	823	823	2618	655	655	673	80%	92%	94
15	Edineț	2054	12048	14102	16	13	881	1085	11999	750	923	2103	85%	100%	64
Sediul Briceni		701	3243	3944	5	4	789	986	3272	654	818	672	83%	101%	75
Sediul Central (Edineț)		634	3636	4270	5	4	854	1068	3617	723	904	653	85%	99%	66
Sediul Dondușeni		406	3139	3545	3	3	1182	1182	3151	1050	1050	394	89%	100%	46
Sediul Onița		313	2030	2343	3	2	781	1172	1959	653	980	384	84%	97%	72
16	Hîncești	4002	8573	12575	16	13	786	967	8521	533	655	4054	68%	99%	174
Sediul Central (Hîncești)		2060	5413	7473	8	7	934	1068	5371	671	767	2102	72%	99%	143
Sediul Ialoveni		1942	3160	5102	8	6	638	850	3150	394	525	1952	62%	100%	226
17	Orhei	3220	13881	17101	25	22	684	777	13617	545	619	3484	80%	98%	93
Sediul Central (Orhei)		1390	7312	8702	13	12	669	725	7097	546	591	1605	82%	97%	83
Sediul Rezina		742	2909	3651	5	3	730	1217	2838	568	946	813	78%	98%	105
Sediul Șoldănești		399	1371	1770	3	3	590	590	1341	447	447	429	76%	98%	117
Sediul Telenеști		689	2289	2978	4	4	745	745	2341	585	585	637	79%	102%	99
18	Soroca	2219	8359	10578	13	10	814	1058	8244	634	824	2334	78%	99%	103
Sediul Central (Soroca)		1440	5903	7343	8	7	918	1049	6318	790	903	1025	86%	107%	59

Sediul Florești	779	2456	3235	5	3	647	1078	1926	385	642	1309	60%	78%	248
19 Strășeni	1833	5728	7561	14	10	540	756	5665	405	567	1896	75%	99%	122
Sediul Central (Strășeni)	925	3250	4175	8	6	522	696	2989	374	498	1186	72%	92%	145
Sediul Călărași	908	2478	3386	6	4	564	847	2676	446	669	710	79%	108%	97
20 Ungheni	3022	6772	9794	12	12	816	816	6888	574	574	2906	70%	102%	154
Total instanțele de fond	74916	210697	285613	359	277	796	1031	206117	574	744	79496	72%	98%	141
TOTAL	89162	261819	350981	489	375	718	936	254507	520	679	96474	73%	97%	138

Or, reieșind din tabelul de mai sus, putem realiza o divizare pe instanțele de judecată a volumului de lucru per judecător *conform statului de personal* și *numărului de judecători care efectiv au lucrat*:

2.1 Volumul la nivelul instanțelor de fond

Dispersând instanțele de fond de cele ierarhic superioare, se observă că în mediu volumul de lucru *efectiv per judecător* constituie 1031 de cauze, iar *conform statului de personal al instanței judecătorești* - de 796 de cauze.

Comparativ cu anul precedent, se observă că volumul de lucru a crescut, deci, în anul 2021 volumul de lucru *efectiv per judecător* a constituit 913 cauze, iar *conform statului de personal al instanței judecătorești* - de 782 de cauze. Motivele principale sunt creșterea volumului de lucru în anul de referință și demisia judecătorilor din funcție.

În perioada raportată s-a stabilit că instanța cu cel mai mare volum de muncă, ca și anul trecut, o deține Judecătoria Căușeni. Astfel, în perioada de raportare celor 7 judecători (din cei 10 conform statului de personal) din instanța respectivă, le-au fost repartizate spre examinare în mediu 1200 de dosare per judecător. Este salutar că, în pofida volumului excesiv pe care l-a avut Judecătoria menționată au demonstrat perseverență și eficacitate în procesul de lucru, media fiind 875 de cauze.

Judecătoria Căușeni este urmată de Judecătoria Anenii Noi, deci, potrivit datelor din table, unui judecător i-au fost repartizate în mediu 1185 de cauze, unde pe parcursul anului 2022 au activat doar 5 judecători din cei 10 prevăzuți. De menționat faptul că, dacă posturile de judecători prevăzute în schema de încadrare erau completate, atunci în mediu unui judecător îi reveneau doar 592 de dosare.

Instanța cu cea mai mică încărcătură în anul curent este Judecătoria Criuleni, deci celor 7 judecători (din cei 9 conform statului de personal) le-au fost repartizate spre examinare 686 de dosare per judecător.

2.2 Volumul la nivelul curților de apel

De notat că, pentru calcularea indicatorului statistic referitor la numărul de cauze per judecător și în cazul curților de apel s-a ținut cont de faptul că aceste instanțe judecă cauzele atât în fond, cât și în apel și recurs.

Astfel, în anul 2022 s-a înregistrat un volum efectiv mediu per judecător de 735 de cauze, iar în anul 2021 s-au înregistrat 634 de cauze per judecător, ceea ce constituie o scădere cu 13,7% față de anul trecut. Din cele 735 de dosare atribuite unui judecător - 532 au fost examinate în perioada raportată.

Din cele 4 curți de apel – pe primul loc se situează Curtea de Apel Chișinău cu 947 de dosare per judecător (din ele 659 de dosare au fost încheiate), urmată de Curtea de Apel Bălți - 472 de cauze (din ele 383 de dosare au fost încheiate), Curtea de Apel Cahul – 445 de dosare (din ele 349 de dosare au fost încheiate) și Curtea de Apel Comrat având un număr de 344 de cauze per judecător din care 276 de dosare au fost examinate.

2.3 Volumul de lucru la nivelul Curții Supreme de Justiție

Curtea Supremă de Justiție judecă, ca instanță de recurs, cauzele în materie civilă, de contencios administrativ, penală sau în alte materii în condițiile legii procesuale.

Deci, la nivelul Curții Supreme de Justiție în anul 2022 s-au înregistrat 416 cauze per judecător, numărul cauzelor scăzând în mediu cu 2,8%, comparativ cu anul precedent. De menționat că, unul dintre motivele scăderii cauzelor per judecător în anul 2022 se datorează complexității dosarelor.

La acest capitol e de menționat că, instanța a respectat principiul de judecare a cauzelor în termene rezonabile, fără a se admite întârzieri excesive, or, pe rolul instanței nu există cauze care se rețin pentru o perioadă mai mare de un an.

CAPITOLUL V.

CONCLUZII ȘI PRIORITĂȚI PENTRU ANUL 2023

Consecvent în aplicarea principiilor și dispozițiilor constituționale și legale ce reglementează funcționarea justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, ca instituție fundamentală a statului și a sistemului judiciar, și-a asumat și în cursul anului 2022, în mod responsabil, echilibrat, eficient și transparent rolul și atribuțiile de reprezentant al autorității judecătorești.

Și în cursul anului 2022, Consiliul Superior al Magistraturii a manifestat o preocupare constantă pentru consolidarea independenței justiției, creșterea calității actului de justiție și îmbunătățirea organizării sistemului judiciar, în scopul îndeplinirii îndatoririlor sale constituționale și legale, raportată și la numeroasele modificări ale actelor normative ce vizează sistemul judiciar.

Inițiativele normative care au vizat fie organizarea și funcționarea sistemului judiciar ori statutul judecătorilor, fie alte aspecte esențiale în activitatea autorității judecătorești, au fost permanent urmărite de Consiliu, care de fiecare dată a intervenit activ și prompt în procedura legislativă, propunând soluții corespunzătoare pentru corectarea unor deficiențe constatate ori îmbunătățirea soluțiilor propuse.

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii a avizat pozitiv cu propuneri de îmbunătățire mai multe proiecte de acte normative, activitate amplu detaliată în secțiunea dedicată din prezentul raport. Totodată, au fost demarcate procedurile de modificare și completare a mai multor regulamente ce intră în competența de reglementare a Consiliului, în vederea realizării acțiunilor incluse în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025.

Totodată, pentru implementarea, îmbunătățirea și valorificarea metodelor de formare, care să asigure un viitor corp de profesioniști cu experiență și vaste cunoștințe juridice, a fost esențială delegarea judecătorilor la diverse activități de instruire de instruire.

De asemenea, merită a fi remarcate unele proiecte, cu finanțare din fonduri europene, în domeniul comunicării publice, al managementului instanțelor, al asistenței psihologice la nivelul sistemului judiciar, al formării profesionale și îmbunătățirii

capacității instituționale, pentru consolidarea unui sistem judiciar profesionist și eficient, care să răspundă nevoilor de transparență decizională ale justițiabilului și societății în ansamblu, în scopul creșterii calității actului de justiție și încrederii publice în justiție, în special proiectul ”Instanțe judecătorești model”.

Activitatea derulată de Consiliul Superior al Magistraturii pe parcursul anului 2022, în temeiul dispozițiilor constituționale și ale legii organice privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a urmărit consolidarea instituțională, asigurarea cadrului legal și a resurselor necesare unei activități calitative a sistemului judiciar.

În anul 2022, activitatea CSM a fost axată pe implementarea obiectivelor trasate în principalele documente de planificare strategică în domeniul justiției, și anume: Planul Național de acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere RM-UE; Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane; Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție; Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului; documente strategice sectoriale și alte angajamente naționale și internaționale.

În vederea realizării obiectivelor indicate în documentele strategice, pe parcursul anului 2022, au fost îndeplinite acțiunile atribuite în sarcina CSM. Printre cele mai remarcabile pot fi evidențiate:

- asigurarea respectării transparenței în procesul decizional, atât prin publicarea hotărârilor CSM pe pagina web a entității publice, cât și prin asigurarea transmisiunii live a ședințelor Plenului CSM;

- asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe;

- întocmirea planurilor de integritate instituțională în instanțele judecătorești;

- asigurarea respectării regimului cadourilor,

- autoevaluarea sistemului de control intern managerial;

- intensificarea și fortificarea acțiunilor de consolidare și promovare a relațiilor de comunicare a CSM cu societatea civilă, mass-media și cu alte autorități publice în vederea asigurării transparenței proprii activități, cât și a transparenței și independenței sistemului judecătoresc național.

Prin prisma necesităților actuale ale societății, e important a menționa că rămân primordiale în activitatea CSM-ului obiectivele privind asigurarea unui act de justiție de calitate, în termene rezonabile de către magistrați independenți, imparțiali și bine pregătiți profesional, ca repere esențiale pentru perioada ce urmează.

La fel, Consiliului îi rămâne, ca temă de reflecție identificarea, reglementarea și valorificarea unor căi efective de sancționare a încălcărilor sau atingerilor aduse independenței, imparțialității și reputației magistraților, în sensul generării unui mecanism

de apărare eficient și efectiv.

Activitățile realizate de Consiliu în cursul anului 2022 reprezintă un pas important și firesc în evoluția sistemului judiciar, constituind premise solide pentru asigurarea și în viitor a independenței justiției, a funcționării la un nivel performant a instanțelor responsabilizării și creșterii integrității întregului sistem.

PRIORITĂȚI PENTRU ANUL 2023

1. Consolidarea capacității administrative a instanțelor prin: *Consolidarea statutului magistraților și perfecționarea modalităților de recrutare, evaluare și promovare a acestora; Îmbunătățirea politicii resurselor umane în cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelurile; Creșterea eficienței managementului instituțional în cadrul instanțelor judecătorești.*

2. Suplinirea posturilor vacante de judecător în toate instanțele prin organizarea și desfășurarea concursurilor pentru numirea în funcția de judecător.

3. Întreprinderea acțiunilor consolidate pentru majorarea salariilor angajaților sistemului judecătoresc.

4. Consolidarea responsabilității, eficienței, transparenței și profesionalismului actorilor implicați în realizarea actului justiției prin participarea la diverse seminare de dezvoltare profesională naționale, cât și internaționale.

5. Echilibrarea participării magistraților la cursuri de instruire profesională internațională și națională prin întocmirea unui tabel de monitorizare.

6. Perfecționarea sistemului actelor normativ-legale ce țin de administrarea sistemului judecătoresc.

7. Promovarea și implementarea principiului toleranță zero față de corupție în cadrul sistemului judecătoresc prin realizarea acțiunilor incluse în documentele de politici publice naționale, precum și recomandările proiectelor internaționale ce oferă suport sistemului judecătoresc.

8. Eficientizarea procesului de comunicare cu societatea civilă prin elaborarea și aprobarea strategiei de comunicare.

9. Promovarea principiilor și standardelor integrității, în vederea creșterii încrederii cetățeanului în justiție.

Tabela cu propunerile Grupului de lucru asupra proiectului Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție

Conținutul propus al normei juridice	Propuneri	Motivarea
Articolul 1. Obiectul legii (1) Prezenta lege reglementează rolul și atribuțiile Curții Supreme de Justiție, procedura de examinare a demersului în interesul legii, modul de selectare și numire a judecătorilor și a președintelui și vicepreședintelui Curții, organizarea internă a Curții. (2) Activitatea și organizarea Curții Supreme de Justiție este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, de prezenta lege și de alte acte normative.	Art. 1 alt conținut: Definiții ale noțiunilor: - cauzelor cu cea mai mare importanță socială și juridică,, ; - „ aflați în exercițiul funcției,,; - „ integritate etică,, ; - „ integritate financiară,, și altele....	Urmează să conțină definiții ale noțiunilor ce necesită o expunere mai largă și înțeleasă pentru toți, Aceste prevederi legale sunt de o interpretare largă.
Articolul 2. Curtea Supremă de Justiție (2) Curtea Supremă de Justiție asigură: a) interpretarea și aplicarea uniformă a legislației în sistemul justiției; b) examinarea în calitate de primă instanță a categoriilor de cauze stabilite de lege; c) examinarea în calitate de instanță de recurs a cauzelor cu cea mai mare importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului; d) sesizarea Curții Constituționale privind examinarea excepției de neconstituționalitate a actelor juridice care rezultă din cauze penale, civile, contravenționale sau administrative concrete; e) soluționarea cererilor de revizuire a cauzelor în urma pronunțării unei hotărâri de condamnare a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului; f) soluționarea altor tipuri de cereri, în cazurile prevăzute de lege.	Art.2 -Alin. (2) lit. d) de completat cu sintagma „... poate sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității legilor justiției,,. - de introdus competența Plenului CSJ de a examina cererile cu privire la încălcarea CEDO.	Alin. (2) : Competența Plenului CSJ de a examina cererile cu privire la încălcarea CEDO, în calitate de instanță filtru, pentru a demina numărul de condamnări la CtEDO și a repune justițiabili în drepturile lezate în termene restrânse. Printr-un articol separat de prevăzut procedura de examinare de către Plenul CSM a acestor cereri. lit. c) urmează de stabilit criteriile în baza cărora vor fi selectate aceste cauze.
Articolul 6. Componenta și organizarea internă a Curții Supreme de Justiție Curtea Supremă de Justiție are 20 de judecători	Art. 6 alin.(1) – 33 judecători. De introdus un alineat nou (4) cu următorul conținut: Pe lângă Curtea Supremă de Justiție activează Consiliul Științific Consultativ, format din savanți și	Alin.(1): La moment în CSJ activează 33 de judecători, sarcina de lucru a unui judecător constituind în mediu 600 dosare pe an (în complet de 5 judecător sarcina e de 3000 dosare) Din proiect rezultă că competențele CSJ se vor mări; o parte din cauze se vor examina în ședințe publice; se prevede ca pe dosare penale să fie prezentate probe în CSJ. Alin.(4) - Din contextul proiectului legii rezultă că Consiliul Științific va fi implicat în activitatea CSJ, dar statutul acestuia nu-i reglementat.

	practicieni în domeniul jurisprudenței. Regulamentul Consiliului Științific Consultativ se aprobă de către Plenul Curții Supreme de Justiție.	
Articolul 7. Judecătorii Curții Supreme de Justiție (1) Judecătorii Curții Supreme de Justiție sunt numiți după cum urmează: a) cel puțin 13 judecători din rândul judecătorilor; b) cel mult 7 judecători din rândul avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului. (2) Poate deveni judecător al Curții Supreme de Justiție persoana care: 1) întrunește condițiile din art. 6 alin. (1) lit. a), b), d)-f) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului; 2) are cel puțin una din următoarele experiențe: a) 8 ani efectiv lucrați în calitate de judecător; b) 6 ani efectiv lucrați în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al Curții Europene pentru Drepturile Omului; c) 10 ani efectiv lucrați în calitate de avocat, procuror sau profesor universitar în domeniul dreptului; 3) are calitățile și abilitățile profesionale necesare pentru accederea în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, stabilite la alin. (3); (3) Judecătorul Curții Supreme de Justiție este selectat în bază de merit, în urma unui concurs public. Modul de organizare a concursului și de selectare a candidaților este stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii. Candidații sunt evaluați de către Consiliul Superior al Magistraturii în baza calităților și abilităților profesionale, inclusiv: a) capacitatea de a înțelege și a analiza situațiile juridice complexe; b) claritatea exprimării scrise și verbale; c) abilitatea de a lucra în echipă și de a respecta opiniile colegilor, precum și de a le contesta și dezbate în mod constructiv; d) abilitatea de a lucra în situații care implică stres și de a realiza sarcinile cu promptitudine; e) experiența de muncă a candidatului; f) viziunea privind rolul Curții Supreme de Justiție în dezvoltarea dreptului. (4) Judecătorul Curții Supreme de Justiție este propus spre numire de către Consiliul Superior al Magistraturii și numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova în termen de 30 de zile de la primirea propunerii. Dacă este necesară o examinare suplimentară a dosarului candidatului sau a informației deținute de o	Art.7 -Alin.(1) lit. b) de substituit „... avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului,, cu dispoziția „... profesiilor juridice,, - Alin. (2) 2) lit. c) de substituit „... avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului,, cu dispoziția „... profesiilor juridice,, - Alin. (7) ultima propoziție de exclus. Variantă: CSM propune ca judecătorii la CSJ să fie din rândul judecătorilor, iar din rândul profesorilor să fie selectați judecători asistenți (cu statut special și salariul de judecător la CA), care sa participe la soluționarea cauzelor/recursurilor, să participe în deliberare, fără drept de a semna hotărârile.	Alin.(1), (2): De regulă, procurorii cu probleme pleacă din sistem și acced în funcția de judecător.(sunt excepții) Totodată, avocații care au o practică bogată în domeniu, primesc onorarii corespunzătoare. Respectiv , în funcțiile de judecător la CSJ cu un salariu mult mai mic, vor accede acei care au intenția de a-și face o pensie corespunzătoare. Astfel, există riscul că vor accede în funcția de judecător la CSJ nu cei mai profesioniști procurori și avocați. Alin.(7) - Modul de anunțare a concursurilor la funcțiile vacante de judecător este prevăzut de Legea nr.544 (art.9) Activitatea CSJ în componența propusă în proiect riscă să genereze tergiversări la examinarea cauzelor. Astfel, în CSJ volumul de lucru al unui judecător este foarte mare. Profesorii, avocații nu dețin experiența de a se afla 8-12 ore la locul de muncă și de a motiva pe zeci de foi o hotărâre. Or, programul de activitate al acestora este mult mai lejer. -Judecătorii asistenți din rândul profesorilor din diferit domeniu ar contribui la unificarea practicii judiciare.

autoritate publică despre candidatul respectiv, acest termen poate fi prelungit cu 15 zile. (5) Dacă există suspiciuni privind incompatibilitatea candidatului cu funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sau de încălcare a procedurii de selectare, Președintele Republicii Moldova refuză motivat numirea și informează Consiliul Superior al Magistraturii. La propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii pentru care au votat cel puțin 2/3 din membrii Consiliului aflați în exercițiul funcției, Președintele Republicii Moldova emite decretul privind numirea în funcție a judecătorului Curții Supreme de Justiție. (6) Judecătorul Curții Supreme de Justiție își începe activitatea din ziua indicată în decretul de numire în funcție. (7) Judecătorul Curții Supreme de Justiție își exercită funcția până la atingerea vârstei de 65 de ani. În vederea asigurării bunei funcționări a Curții Supreme de Justiție, concursul pentru selectarea candidaților la funcțiile vacante de judecător al Curții Supreme de Justiție se anunță cu cel puțin 3 luni înainte de survenirea vacanței funcției respective.		
Articolul 8. Plenul Curții Supreme de Justiție Alin. (4) Plenul Curții Supreme de Justiție are următoarele atribuții: a) aprobă Regulamentul Curții Supreme de Justiție; b) aprobă organigrama Secretariatului Curții Supreme de Justiție; c) decide asupra specializării judecătorilor Curții Supreme de Justiție; d) stabilește anual componența completelor de judecată și categoriile de cauze examinate de acestea; e) după caz, constituie colegii conform categoriilor de cauze și determină durata activității acestora; f) aprobă proiectul bugetului și planul de activitate al Curții Supreme de Justiție; g) confirmă componența Consiliului Științific Consultativ; h) aprobă ghidurile cu privire la aplicarea legislației procesuale, la individualizarea pedepsei penale și sancțiunilor contravenționale; i) aprobă vestimentația judecătorilor Curții; j) aprobă raportul de activitate al Curții Supreme de Justiție și al Consiliului Științific Consultativ; k) are alte atribuții stabilite de lege.	Art.8 -Alin. (4) : de completat cu următoarele competențe: - În calitate de instanță filtru examinează cererile cu privire la încălcarea CEDO, Altă competență: Sesizează Curtea Constituțională cu privire la constituționalitatea legilor justiției.,.	Referitor la alin. (4) Această competență este necesară pentru a diminua numărul de condamnări la CtEDO și a repune justițiabilii în drepturile lezate în termene restrânse. Printr-un articol separat de prevăzut procedura de examinare de către Plenul CSM a acestor cereri. Hotărârea Plenului CSJ de admitere a cererii va putea servi temei de revizuire a hotărârii instanțelor de judecată pe cazul concret. Astfel de practică există în alte țări.
Articolul 9. Președintele și vicepreședintele Curții Supreme de Justiție Alin. (2) Candidații pentru funcția de președinte și vicepreședinte al Curții sunt identificați de către Plenul Curții Supreme de Justiție. Plenul Curții Supreme de Justiție	Art.9 -Alin.(2) de exclus „5 voturi,, . Variantă: primele 3 candidaturi, care au obținut cele mai multe voturi, în	Alin.(2) Există riscul de formare a grupărilor de interese; Legea nr.544/95 permite fiecărui judecător să participe la concursuri la funcții administrative. Alin 5 lit. g) -Președintele CSJ urmează să dețină doar competențe ce țin de justiție.

propune Consiliului Superior al Magistraturii candidații care, în urma votului secret, au obținut cel puțin 5 voturi. Alin. (5) Președintele Curții Supreme de Justiție are următoarele atribuții: a) coordonează activitatea judecătorilor pentru a asigura judecarea cauzelor în termen rezonabil; b) coordonează activitatea Secretarului general și Secretarului general adjunct al Curții Supreme de Justiție; c) reprezintă Curtea Supremă de Justiție în relațiile cu alte autorități și instituții publice, atât din țară, cât și de peste hotare; d) convoacă Plenul Curții Supreme de Justiție în modul stabilit la art. 8 alin. (2); ' ' e) numește, în baza rezultatelor concursului public, Secretarul general și Secretarul general adjunct ai Curții; f) numește în funcție funcționarii publici, modifică, suspendă și încetează, în condițiile legii, raporturile de serviciu ale acestora, angajează, modifică, suspendă și încetează raporturile de muncă ale personalului contractual al secretariatului Curții Supreme de Justiție; g) asigură gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări; h) prezintă Plenului Curții Supreme de Justiție proiectul bugetului anual; i) exercită alte atribuții prevăzute de Regulamentul Curții Supreme de Justiție. Alin. (7) În cazul lipsei sau vacanței funcției de președinte și de vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, atribuțiile de președinte al Curții Supreme de Justiție sunt exercitate de către unul dintre judecătorii Curții Supreme de Justiție, desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii.	ordine descrescătoare. De completat : „ și la cererea proprie a judecătorului,, -Alin 5 lit. g) de exclus, de atribuit aceste competențe Secretarului CSJ -Alin. (7) după sintagma „...atribuțiile de președinte, de completat cu sintagma „... interimar....., la finalul propoziției de completat cu sintagma „...până la suplinirea funcției vacante în modul stabilit prin lege,,	
Se propune de introdus art. 9¹	De introdus art.9¹ cu următorul conținut; -Alin.(1) „Plenul CSJ și Consiliul științific sunt asistați de câte un judecător asistent, care are statut de judecător, fiind salarizat cu salariul judecătorului CA. -Alin.(2) Statutul și atribuțiile judecătorului asistent sunt reglementate prin Regulamentul Curții Supreme de Justiție.	Așa practică a existat la CSJ și era pozitivă

Articolul 13. Subiecții evaluării extraordinare (1) În condițiile prezentei legi sunt evaluați extraordinar: a) judecătorii Curții Supreme de Justiție în funcție la data intrării în vigoare a prezentei legi, inclusiv cei suspendați; b) candidații la funcțiile vacante de judecători ai Curții Supreme de Justiție. (2) Prin derogare de la alin. (1) lit. a), nu sunt supuși evaluării judecătorii Curții Supreme de Justiție care depun cerere de demisie în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi. Cererile sunt examinate de către Consiliul Superior al Magistraturii în cel mult două săptămâni de la depunere. De la data depunerii cererii de demisie, judecătorul respectiv al Curții Supreme de Justiție nu participă la adoptarea actelor judecătorești de dispoziție. (3) Candidații pentru funcțiile de judecători ai Curții Supreme de Justiție sunt evaluați în modul stabilit de prezenta lege, de către Comisia de evaluare, constituită conform Legii nr. 26/2022 și propuși Consiliului Superior al Magistraturii pentru participare la concurs în condițiile legii. (4) Curtea Supremă de Justiție, în componența prevăzută de prezenta lege, își începe activitatea la 1 iunie 2023.	Art.13 -Alin.(2) Ultima propoziție a alin.(2) de substituit cu alt conținut: „ De la data intrării în vigoare a <i>Decretului Președintelui țării de demisie, în condițiile art. 56 din Legea nr.100/22.12.2017</i>, judecătorul respectiv al Curții Supreme de Justiție nu poate participa la adoptarea actelor judecătorești de dispoziție,,	Alin.(2) :Dacă 4 membri ai CSM-judecători de la CSJ depun astfel de cereri, activitatea CSM este blocată, dacă legea va fi publicată până la alegerea noii componente a CSM. La moment, lipsa chiar a unui membru CSM generează blocarea activității CSM (lipsă de evorum). Toate cererile ce țin de cariera judecătorilor , inclusiv eliberarea din funcție, urmează a fi examinate de Plenul CSM în condițiile stabilite de legile nr. 544/1995 și nr. 947/1996. Poate apărea situația că toți judecătorii CSJ nu vor dori să fie supuși evaluării, ori majoritatea acestora. Respectiv, dacă din momentul depunerii cererilor ei nu vor putea examina dosare activitatea CSJ va fi blocată mai mult de 6 luni. Numărul de dosare aflate în procedura CSJ este foarte mare, sunt dosare de importanță vitală.
Articolul 14. Etapele evaluării extraordinare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție Evaluarea extraordinară a subiecților stabiliți la art. 13 se efectuează conform următoarelor etape: a) evaluarea integrității etice și financiare; b) evaluarea profesionalismului.	Art.14 alin.(1) lit.b) evaluarea profesionalismului, doar a candidaților la funcția de judecător la CSJ	Alin.(1):Urmează de ținut cont de Hotărârea CtEDO din 22.07.2021 în cauza V. Gumeniuc ș.a. i/a Ucrainei, în care Curtea a statuat că legislatorul impunând judecătorii CSJ repetat să-și confirme nivelul de profesionalism, în mod serios a atentat la principiile constituționale ce apără independența judecătorilor , Prin urmare, evaluarea profesionalismului poate fi aplicată doar în raport cu candidații la funcția de judecător al CSJ .
Articolul 15. Procedura de evaluare a integrității etice și financiare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție (1) Evaluarea integrității etice și financiare a subiecților indicați în art. 13 este efectuată de Comisia de evaluare, constituită conform Legii nr. 26/2022 (în continuare - Comisia de evaluare). (2) Evaluarea integrității etice și financiare are loc conform criteriilor și procedurii reglementate în Legea nr. nr. 26/ 2022, în măsura în care prevederile acesteia nu contravin prevederilor prezentei legi. (3) Ca urmare a evaluării, Comisia de evaluare emite o decizie motivată în care menționează dacă judecătorul a promovat sau nu evaluarea integrității. (4) Decizia Comisiei de evaluare cu privire la eșuarea evaluării integrității etice și financiare constituie temei pentru: 1) suspendarea de drept din funcție a judecătorului pînă la emiterea actului definitiv privind eșuarea sau promovarea evaluării	Art.15 -Alin.(4) 2) de exclus Subal.3) lit. a) c) de exclus „ pentru eșuarea evaluării etice,, pentru aceleași temeiuri. Subal.4) contravine principiilor generale	Alin.(4) – 2), 3) Pentru eșuarea evaluării integrității etice nu poate fi aplicată pedeapsa „... pierderea dreptului la indemnizația unică de concediere, la pensie prevăzute la art. 26 alin. (3), art.32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului,, Or, judecătorul, ar putea admite o singură încălcare ce ține de etică, iar în acord cu prevederile art.26 alin. (3), Legea nr.544/1005:Judecătorului demisionat sau pensionat i se plătește o indemnizație unică de concediere egală cu 50% din produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani complet lucrați în funcția de judecător. -Pensia judecătorului, potrivit art.32 Legea nr.544/1995, se stabilește pentru vechimea în muncă generală de cel puțin 20 de ani și 6 luni și vechimea în muncă în funcția de judecător de cel puțin 13 ani. Dispoziția din această normă cu privire la „... micșorarea cuantumului pensiei stabilite „ contravine prevederilor art.1 Protocolul nr.1 CEDO, jurisprudenței constante a Curții Constituționale la acest subiect. Astfel, Înalta Curte a accentuat că : „ ... un drept social poate fi obiectul protecției dreptului de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție și art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor

extraordinare a integrității etice și financiare; 2) pierderea dreptului la indemnizația unică de concediere, prevăzută la art. 26 alin. (3) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului; 3) pierderea dreptului la pensia pentru vechime în muncă, stabilită în condițiile art. 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, cu menținerea pensiei generale pentru limita de vîrstă, conform condițiilor generale stabilite de Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat; 4) lipsirea judecătorului evaluat de dreptul de a exercita funcția de judecător, profesia de avocat, notar, administrator autorizat, executor judecătoresc, precum și de a fi angajat în serviciul public timp de 10 ani din data rămîinerii definitive a deciziei Comisiei de evaluare. (5) Decizia Comisiei de evaluare se transmite Consiliului Superior al Magistraturii și judecătorului evaluat prin poșta electronică și se publică pe pagina web oficială a Comisiei de evaluare.		Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei,,. Totodată, potrivit principiilor generale proclamate în Convenție și art. 501 Cod civil proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă. Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii”. La caz, nu sunt întrunite condițiile pentru care judecătorii care primesc pensia ar putea fi expropriați, chiar și parțial. Astfel, judecătorul care a activat 30 ani și nu a avut încălcări de ordin etic, iar în ultimul an a admis o încălcare de acest gen nu poate fi lipsit de indemnizație și pensie. Pentru încălcarea respectivă judecătorul urmează a fi sancționat prin prisma art.4 , art.6 Legea nr.178/2014 . Potrivit teoriei dreptului principiul proporționalității unei limitări, răspunde ideii de evitare a utilizării disproporționate a sancțiunilor care implică o privare sau o restricție a libertății, a unui drept. Măsura propusă de autorul proiectului nu este proporțională, adecvată atingerii scopului final care ar justifica-o și nu păstrează un just echilibru între abaterea admisă și consecințe. Subal. 4) - Lipsirea judecătorului, care a eșuat evaluarea de dreptul de a ocupa anumite funcții, poate avea loc doar în acord cu prevederile statuate la art. 31¹ Legea integrității nr.82/2017, doar în baza actelor de constatare rămase definitive în ultimii 3 ani, cu privire la averile nejustificate constatate și interdicțiile de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, <i>ce derivă din actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate sau din hotărârile judecătorești, care au rămas definitive.</i>
Articolul 17. Procedura de evaluare a profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție (1) Consiliul Superior al Magistraturii evaluează profesionalismul judecătorului Curții Supreme de Justiție doar dacă acesta a promovat evaluarea integrității etice și financiare. (2) Evaluarea profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție constă în verificarea corespunderii acestora cu rigorile profesionale minime cu care ar trebui să corespundă un judecător al Curții Supreme de Justiție, prevăzute în art. 7 alin.(2). (3) Profesionalismul judecătorului Curții Supreme de Justiție se evaluează de către colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor în modul stabilit în Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. (4) Ca urmare a evaluării profesionalismului, Consiliul Superior al Magistraturii emite o hotărîre motivată privind promovarea sau eșuarea evaluării profesionalismului judecătorului Curții Supreme de Justiție. (5) Consiliul Superior al Magistraturii	Art.17 -de exclus, cu menținerea acestor prevederi doar pentru candidații la funcția de judecător la CSJ	Alin.(1) : (Hotărârea CtEDO din 22.07.2021 în cauza V. Gumeniuc ș.a. î/a Ucrainei)

expediază hotărârea motivată judecătorului evaluat prin poșta electronică și o publică pe pagina sa web oficială. (6) Judecătorul care a promovat evaluarea extraordinară a profesionalismului își continuă activitatea în cadrul Curții Supreme de Justiție, în limita funcțiilor de judecător disponibile. (7) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la eșuarea evaluării extraordinare a profesionalismului produce următoarele efecte cumulative, din data emiterii: a) judecătorul evaluat nu poate emite acte judecătorești de dispoziție în calitate de judecător al Curții Supreme de Justiție; b) judecătorul evaluat este suspendat de drept din funcție; c) judecătorul evaluat urmează cursurile speciale de formare continuă în cadrul Institutului Național al Justiției. (8) Judecătorul care a urmat cursul special de formare continuă este evaluat de către Colegiul de evaluare, în modul prevăzut de art. 13 alin. (4) lit. e) din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. Judecătorul care a susținut evaluarea performanțelor, continuă activitatea în cadrul Curții Supreme de Justiție. În cazul lipsei funcțiilor vacante, acestuia i se propune transferul în una din funcțiile de judecător vacante din alte instanțe judecătorești, la alegerea sa, în conformitate cu art. 20 alin. (5) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului.		
Articolul 18. Contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii (1) Prin derogare de la prevederile Codului administrativ, Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii prevăzute la art. 16 alin. (3) și art. 17 alin. (4) pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție. Contestația se depune la Consiliul Superior al Magistraturii, care în termen de 3 zile este expediată Curții Supreme de Justiție. (2) Contestația se examinează de un complet de contestare, format din 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (3) Completul de contestare este format de către Președintele Curții Supreme de Justiție din primii 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară prevăzută de prezenta lege. În cazul în care numărul judecătorilor Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară este insuficient pentru formarea completului de contestare, numărul acestora va fi suplinat cu numărul corespunzător al judecătorilor selectați din rândul candidaților non-judecători, indicați la art. 7 alin. (1) lit. b).	Art. 18 alin. (3) ar fi mai bine ca completul să fie compus din 5 judecători (ex. Albania)	
Articolul 21. Remunerarea judecătorilor	Art. 21 (1) de	Alin. (1)

Curții Supreme de Justiție (1) Judecătorii Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea integrității și a profesionalismului prevăzută la art. 14, precum și cei care au fost numiți conform procedurii prevăzute la art. 19, sunt remunerați cu dublul salariului de bază al judecătorului Curții Supreme de Justiție cu vechimea în muncă în funcția de judecător de peste 16 ani, care se achită din data emiterii hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii privind promovarea evaluării extraordinare a profesionalismului. (2) Președintele și, respectiv, vicepreședintele Curții Supreme de Justiție numiți conform prezentei legi sunt remunerați cu dublul salariului de bază al președintelui și, respectiv, vicepreședintelui Curții Supreme de Justiție.	substituit cu spropoziția ”Judecătorii Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea integrității și a profesionalismului prevăzută la art. 14, precum și cei care au fost numiți conform procedurii prevăzute la art. 19, sunt remunerați în baza Legii nr.328/23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor”.	La remunerarea judecătorilor din toate instanțele Guvernul urmează să revină la Legea nr.328/23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor. La Curtea Constituțională este înregistrată sesizarea înaintată de CSM în anul 2020 cu privire la declararea neconstituționalității legii prin care a fost abrogată Legea nr.328. Salarizarea actuală a judecătorilor are loc în baza Legii privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23.11.2018 Valoarea de referință corespunzătoare coeficientului de salarizare se stabilește în legea bugetului de stat pentru fiecare an, aflându-se în creștere în dependență de nivelul inflației pentru toate categoriile de salariați din sectorul bugetar, cu excepția judecătorilor și procurorilor, la care salariul a rămas neschimbat din a.2018. Astfel, statul creează condiții favorabile pentru ca judecătorii să devină corupți, la un salariu de 16 000 lei , ei devenind vulnerabili.
Articolul 22. Dispoziții finale (1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 iunie 2023, cu excepția art. 10 alin. (1) în partea ce ține de efectivul-limită și art.21 alin.(1) care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2024, precum și a capitolului III, care intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție se abrogă. (2) În termen de 2 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în conformitate cu prezenta lege; (3) De la intrarea în vigoare a capitolului III, Consiliul Superior al Magistraturii: a) în termen de 15 zile va anunța concurs pentru suplinirea funcțiilor de judecător al Curții Supreme de Justiție din rândul avocaților, procurorilor și profesorilor universitari în domeniul dreptului; b) în termen de 2 luni va anunța concurs pentru suplinirea funcțiilor de judecător al Curții Supreme de Justiție din rândul judecătorilor, în măsura în care cele 13 funcții destinate pentru candidații din rândul judecătorilor nu vor fi suplinite de actualii judecători ai Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară; c) în termen de 3 luni își va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege; d) până la 1 iunie 2023 va asigura evaluarea profesionalismului judecătorilor și candidaților la funcția de judecători ai Curții Supreme de Justiție și va înainta Președintelui Republicii Moldova propunerile privind numirea în funcție a noilor judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Comisia de evaluare: a) până la 30 aprilie 2023, va finaliza	Art.22 - Alin. (3) lit. d) de exclus sintagma, „...evaluarea profesionalismului judecătorilor CSJ; - termenul până la 1 iunie 2023 de substituit cu „până la 1 mai 2023,, - Alin. (4) a) dispoziția „... din rândul avocaților, procurorilor și profesorilor universitari în domeniul dreptului,, de substituit cu dispoziția „specialiștilor în drept care corespund cerințelor stabilite de lege,,	Alin. (3) lit. d): (Hotărârea CtEDO din 22.07.2021 în cauza V. Gumeniuc ș.a. î/a Ucrainei) Urmează să se țină cont de faptul că Președintele Republicii poate remite unii candidați pentru o verificare suplimentară de către CSM, respectiv, desemnarea judecătorilor ar putea dura în timp, fiind blocată activitatea CSJ.

evaluarea integrității etice și financiare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție; b) până la 30 mai 2023, va evalua integritatea etică și financiară a tuturor candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în măsura în care aceste funcții vor deveni vacante. (5) Curtea Supremă de Justiție: a) până la 1 iulie 2023, va propune Consiliului Superior al Magistraturii candidații pentru funcția de Președinte și, respectiv, vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție; b) până la 30 iulie 2023, va aproba Regulamentul Curții Supreme de Justiție și noua organigramă a Curții, va numi Secretarul General și Secretarul General adjunct al Curții Supreme de Justiție. (6) Institutul Național al Justiției, până la 31 mai 2023 va organiza cursurile speciale de formare continuă a judecătorilor, prevăzute la art. 17 alin. (7) lit. c).		
---	--	--

Tabela cu propuneri de modificare a Legii nr.178 privind raspunderea disciplinară a judecătorilor și a Legii nr. 947-XIII din 1996 cu privire la CSM

Conținutul actual al normei juridice	Propuneri	Motivarea
Art. 7¹ Inspecția judiciară (1) Inspecția judiciară este un organ independent, constituit din 7 inspectori-judecători, care dispune de autonomie funcțională.	Art.7¹-prim Alin.(1) de completat cu dispoziția: „ Activitatea IJ este asigurată de secretariat compus din 3 persoane cu statut de funcționar public și își exercită atribuțiile conform legislației.	Activitatea IJ necesită asistență tehnică, organizatorică și administrativă a activității prin instituirea unităților respective
Art. 7¹ Inspecția judiciară (3) Poate fi aleasă în funcția de inspector-judecător persoana care deține diploma de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în specialitatea juridică de cel puțin 7 ani și o reputație ireproșabilă, în condițiile stabilite la art.6 alin.(4) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani. Este declarat ales candidatul care a acumulat mai mult de jumătate din voturile membrilor Consiliului Superior al Magistraturii.	Art.7¹ -Alin.(3) de exclus sintagma „ și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani,, și de completat cu următoarea propoziție: „Criteriile și procedura de selectare a inspectorilor judecători sunt stabilite prin Regulamentul elaborate de CSM.	Practica demonstrează că inspectorii-judecători desemnați din rândul avocaților, profesorilor, nu rezistă la volumul mare de lucru și se eliberează din funcție după câteva luni de activitate.
Art. 7¹ Inspecția judiciară	Art.7¹ De completat cu: - alin. 3¹-(prim) cu următoarea redacție „ Activitatea inspectorului judecător este supus evaluării de către CSM , odată la 2ani. La necesitate , la solicitarea unui membru al CSM, poate fi efectuată evaluarea extraordinară a inspectorului judecător. Criteriile de evaluare și procedura de evaluare sunt stabilite prin Regulamentul elaborate de CSM. -alin.3² : Evaluarea are loc prin acordarea unui calificativ: "foarte bine", "bine", "satisfăcător" sau "nesatisfăcător". În procesul de evaluare inspectorul evaluat poate prezenta orice informații pe care le consideră necesare, citarea inspectorului judiciar pentru a fi audiat fiind obligatorie. -alin.3³ : Inspectorul judiciar care primește calificativul "nesatisfăcător" sau de două ori consecutiv calificativul "satisfăcător" este revocat din funcția de inspector judiciar, în baza Hotărârii CSM. Hotărârile Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, pot fi contestate în conformitate cu prevederile CA .	Inspectorii judecători dețin statut de demnitate publică, fiind numiți în funcție pe un termen de 6 ani. Activitatea acestora urmează a fi evaluată periodic de organul care i-a numit în funcție, în scopul de a îmbunătăți activitatea IJ.

	g) atitudinea nedemnă, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, față de colegi, judecători, petiționari; (7) Sancțiunile disciplinare . În condițiile legii, inspectorului-judecător îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare: a) avertisment; b) mustrare; c) mustrare aspră; d) eliberare din funcție. După prezentarea de către inspectorul-judecător sesizat a explicației pe marginea abaterii disciplinare, Consiliul Superior al Magistraturii emite hotărârea cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare, respingerea sesizării de atragere la răspundere disciplinară, ori încetarea procedurii disciplinare. (8) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii pe cazul dat poate fi contestată, în condițiile prevăzute de art. 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.	
--	---	--